

Genesis

Ang Pagtuga

¹ Sang ginsuguran, gintuga sang Dios ang kalangitan kag ang kalibutan.

² Ang kalibutan sadto wala pa sing porma kag mahawan pa. Ang tubig nga nagatabon sa kalibutan nalikupan sang kadulom. Kag ang Espiritu sang Dios* nagahulag sa ibabaw sang tubig.

³ Dayon nagsiling ang Dios, “Magsanag!” Kag dayon may kasanag.

⁴ Nanamian ang Dios sa kasanag nga iya nakita. Dayon ginseparar niya ang kasanag kag ang kadulom.

⁵ Gintawag niya nga “adlaw” ang kasanag kag gintawag niya nga “gab-i” ang kadulom. Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang una nga adlaw.

⁶ Dayon nagsiling ang Dios, “Matuga ang kahawaan nga magaseparar sa tubig sa duha ka lugar.”

⁷ Kag nahimo ini. Ginhimo sang Dios ang kahawaan nga nagaseparar sa tubig sa ibabaw kag sa tubig sa idalom.

* **1:2** *Espiritu sang Dios: ukon, gahom sang Dios; ukon, hangin nga halin sa Dios; ukon, mabaskog nga hangin*

⁸ Ini nga kahawaan gintawag sang Dios nga “kalangitan.” Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikaduha nga adlaw.

⁹ Dayon nagsiling ang Dios, “Magtingob sa isa ka lugar ang tubig sa kalibutan para magguwa ang mamala nga lugar.” Kag nahimo ini.

¹⁰ Gintawag niya nga “duta” ang mamala nga lugar kag gintawag niya nga “dagat” ang natingob nga tubig. Nanamian ang Dios sa iya nakita.

¹¹ Dayon nagsiling ang Dios, “Magtubo sa duta ang mga tanom: ang mga tanom nga may mga liso kag ang mga kahoy nga nagapamunga suno sa ila nga klase.” Kag nahimo ini.

¹² Nagtubo sa duta ang tanan nga klase sang tanom, kag nanamian ang Dios sa mga tanom nga iya nakita.

¹³ Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikatatlo nga adlaw.

¹⁴ Dayon nagsiling ang Dios, “Matuga sa kalangitan ang mga butang nga may kasanag sa pagseparar sang adlaw kag sang gab-i, kag bilang palatandaan sang pag-umpisa sang mga panahon,[†] mga adlaw kag mga tuig.

¹⁵ Magsiga sila sa kalangitan sa paghatag kasanag sa kalibutan.” Kag nahimo ini.

¹⁶ Gani nahimo ang duha ka dalagko nga mga butang nga may kasanag: ang mas dako nga magasanag kon adlaw, kag ang gamay nga magasanag kon gab-i. Nahimo man ang mga bituon.

[†] **1:14** mga panahon: buot silingon, mga panahon sang piesta, mga panahon sang tig-talanom kag tig-alani, kag iban pa nga mga importante nga panahon.

17-18 Ginbutang sang Dios ang ini nga mga butang sa kalangitan sa paghatag kasanag sa kalibutan kon adlaw kag gab-i, kag sa pagseparar sang adlaw kag sang gab-i.‡ Kag nanamian ang Dios sa iya nakita.

19 Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikaapat nga adlaw.

20 Dayon nagsiling ang Dios, “Magdamo ang nagkalain-lain nga sapat sa tubig, kag maglupad ang nagkalain-lain nga sapat§ sa kahanginan.”

21 Gani ginhimo sang Dios ang dalagko nga mga sapat sa tubig, kag ang tanan nga klase sang sapat nga nagaestar sa tubig, kag ang tanan nga klase sang sapat nga nagalupad. Nanamian ang Dios sa iya nakita.

22 Kag ginbendisyunan niya ini nga mga sapat. Siling niya, “Magmuad kamo kag magdamo, kamo nga mga sapat sa tubig kag mga sapat nga nagalupad.”

23 Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikalima nga adlaw.

24 Dayon nagsiling ang Dios, “Magkabuhi ang nagkalain-lain nga klase sang sapat sa duta: mga sapat nga mahagop kag maila, mga dalagko kag magagmay.” Kag nahimo ini.

25 Ginhimo sang Dios ang ini nga mga sapat, kag nanamian ang Dios sa iya nakita.

‡ 1:17-18 *sang adlaw kag sang gab-i*: sa literal, *sang kasanag kag sang kadulom* § 1:20 *nagkalain-lain nga sapat*: Ang Hebreo sini nagakahulugan sang pispis, mga sapat-sapat nga nagalupad, kag sang iban pa nga klase sang mga sapat nga nagalupad.

²⁶ Dayon nagsiling ang Dios, “Mahimo kita sang tawo nga kaanggid sa aton. Magagahom sila sa tanan nga klase sang mga sapat: ang nagalangoy, ang nagalupad, ang nagalakat, kag ang nagakamang.”

²⁷ Gani gintuga sang Dios ang tawo, lalaki kag babayi, nga kaanggid sa iya.

²⁸ Kag ginbendisyunan niya sila nga nagasiling, “Magmuad kamo kag magdamo para ang inyo mga kaliwat magalapta kag magagahom sa kalibutan. Kag gamhan ninyo ang tanan nga sapat.”

²⁹ Dayon nagsiling ang Dios, “Ginahatag ko sa inyo ang mga tanom nga may mga liso kag ang mga kahoy nga nagapamunga para inyo kaunon.

³⁰ Kag ginahatag ko sa tanan nga sapat ang tanan nga hilaon kag dahon-dahon bilang pagkaon nila.” Kag natuman ini.

³¹ Gintan-aw sang Dios ang tanan niya nga ginpanghimo kag nanamian gid siya. Nag-abot ang kagab-ihon, pagkatapos ang kaagahon. Amo ato ang ikaanom nga adlaw.

2

¹ Gani natapos tuga sang Dios ang kalangitan, ang kalibutan, kag ang tanan nga ara sa ila.

² Natapos niya ini sa sulod sang anom ka adlaw, kag sa ikapito nga adlaw nagpahuway siya sa tanan niya nga obra.

³ Ginbendisyunan niya ang ikapito nga adlaw kag ginkabig niya nga isa ka pinasahi nga adlaw, tungod kay sa sina nga adlaw nagpahuway siya matapos niya tuga ang tanan.

Si Adan kag si Eva

⁴ Amo ini ang estorya parte sa pagtuga sang kalangitan kag sang kalibutan.

Sang paghimo sang GINOONG Dios sang kalibutan kag sang kalangitan,

⁵ wala pa sa kalibutan ang mga ginakultibar nga mga tanom sa latagon, kay wala pa niya pagpaulana kag wala sing tawo nga magaatipan sang duta.

⁶ Pero bisan wala sing ulan, ang mga tuburan sa kalibutan amo ang nagapabasa sa duta.

⁷ Dayon ginhimo sang GINOONG Dios ang tawo halin sa duta. Ginhuypan niya sa ilong ang tawo sang ginhawa nga nagahatag sang kabuhi. Gani ang tawo nangin buhi nga tinuga.

⁸ Dayon naghimo ang GINOONG Dios sang katamnan sa Eden, sa east, kag didto niya ginpaestar ang tawo nga iya ginhimo.

⁹ Kag ginpatubo sang GINOONG Dios ang tanan nga klase sang mga kahoy nga manami tulukon kag *ang ila mga bunga* manamit kaunon. Sa tunga sang katamnan may kahoy didto nga nagahatag sang kabuhi, kag may kahoy man didto nga nagahatag sang ihibalo kon ano ang maayo kag ang malain.

¹⁰ Sa Eden may suba nga nagailig, nga amo ang nagahatag sang tubig sa katamnan. Nagsanga ini sa apat ka suba.

¹¹ Ang ngalan sang premiro nga suba amo ang Pishon. Nagailig ini sa bilog nga duta sang Havila, nga sa diin may mga bulawan.

¹² Puro gid ang mga bulawan didto. Kag makita man didto ang *malahalon nga pahamot nga be-diliyum*, kag ang *malahalon nga* bato nga onix.

¹³ Ang ngalan sang ikaduha nga suba amo ang Gihon. Nagailig ini sa bilog nga duta sang Cush.

¹⁴ Ang ngalan sang ikatatlo nga suba amo ang Tigris. Nagailig ini sa east sang Assyria. Kag ang ikaapat nga suba amo ang Euphrates.

¹⁵ Ginpaestar sang GINOONG Dios sa katamnan sang Eden ang tawo nga iya ginhimo para mag-atipan sini.

¹⁶ Kag ginsilingan niya siya, “Makakaon ka sang bunga sang bisan ano nga kahoy sa katamnan,

¹⁷ luwas lang sang bunga sang kahoy nga nagahatag sang ihibalo kon ano ang maayo kag ang malain. Kay sa tion nga kaunon mo ini, sigurado gid nga mapatay ka.”

¹⁸ Dayon nagsiling ang GINOONG Dios, “Indi maayo nga nagaisahanon lang ang tawo, himuan ko siya sang kaupod nga magabulig sa iya kag bagay sa iya.”

¹⁹ Ginhimo sang GINOONG Dios halin sa duta ang tanan nga klase sang mga sapat nga nagaestar sa duta pati ang tanan nga klase sang mga sapat nga nagalupad. Dayon gindala niya sila didto sa tawo para tan-awon kon ano ang ipangalan niya sa ila. Kag kon ano ang tawag sang tawo sa ila amo na ina ang ila mga ngalan.

²⁰ Gani gin-ngalanan sang tawo ang mga sapat nga nagaestar sa duta pati ang mga sapat nga nagalupad. Pero wala gid sing bisan isa sa ila nga bagay nga mangin kaupod niya nga magabulig sa iya.

²¹ Gani ginpatulog sang GINOONG Dios ang tawo sing mahamuok gid. Kag samtang nagakatulog siya, ginkuha sang GINOONG Dios ang isa niya ka gusok kag ginkipot dayon ang ginkuhaan sini.

²² Ang gusok nga ginkuha sang GINOONG Dios sa lalaki ginhimo niya nga babayi, kag gindala niya siya sa lalaki.

²³ Dayon nagsiling ang lalaki,
“Ari na ang pareho sa akon!
Tul-an nga ginkuha sa akon tul-an,
kag unod nga ginkuha sa akon unod.
Pagatawgon siya nga babayi,
kay ginkuha siya halin sa lalaki.*”

²⁴ Amo ina ang rason nga bayaan sang lalaki ang iya amay kag iloy kag mag-upod sa iya asawa, kag sila nga duha mangin isa.

²⁵ Sadto nga tion, bisan hublas sila nga duha, wala sila mahuya.

3

Ang Pagpakasala sang Tawo

¹ Karon, sa tanan nga maila nga sapat nga ginhimo sang GINOONG Dios, ang man-og amo ang labing maayo magpadihot. Isa sadto ka tion, ginpamangkot sang man-og ang babayi, “Matuod gid bala nga ginabawalan kamo sang Dios nga magkaon sang bisan ano nga bunga sang kahoy sa katamnan?”

* **2:23** *Pagatawgon siya nga babayi, kay ginkuha siya halin sa lalaki:* Ang Hebreo nga “isha” (babayi) naghalin sa pulong nga “ish” (lalaki).

² Nagsabat ang babayi, “Makakaon kami sang bisan ano nga bunga sang kahoy diri sa katamnan,

³ luwas lang sang bunga sang kahoy nga ara sa tunga sang sini nga katamnan. Kay nagsiling ang Dios nga indi gid kami magkaon sang bunga sang sina nga kahoy ukon bisan magtandog lang sini. Kay kon himuon namon ina, mapatay kami.”

⁴ Pero nagsiling ang man-og, “Indi matuod nga mapatay kamo!

⁵ Nagsiling ang Dios sina tungod kay nahibaluan niya nga kon kaunon ninyo ina, masanagan kamo, kag mangin pareho kamo sa iya nga nakahibalo kon ano ang maayo kag ang malain.”

⁶ Sang makita sang babayi nga ang kahoy manami tulukon kag *ang iya mga bunga* manamit kaunon, kag tungod nga naghandom siya nga mangin maalam, nagkuha siya sang bunga kag nagkaon. Ginhatagan man niya ang iya bana kag nagkaon man siya.

⁷ Pagkatapos nila kaon, nakaintiendi sila kon ano ang maayo kag ang malain, kag natalupangdan nila nga hublas gali sila. Gani nagtambitambi sila sang mga dahon sang kahoy nga higera para itabon sa ila lawas.

⁸ Sang mabulubugnaw na sang hapon, nabatian nila nga nagalakat ang GINOONG Dios sa katamnan. Gani nagpanago sila sa kakahuyan.

⁹ Pero gintawag sang GINOONG Dios ang lalaki kag ginpamangkot, “Diin ka?”

¹⁰ Nagsabat ang lalaki, “Nabatian ko ikaw sa katamnan, gani nagpanago ako kay nahadlok ako tungod kay hublas ako.”

11 Nagpamangkot ang GINOONG Dios, “Sin-o bala ang nagsiling sa imo nga hublas ka? Nagkaon ka bala sang bunga sang kahoy nga ginsiling ko sa imo nga indi mo pagkaunon?”

12 Nagsabat ang lalaki, “Ang babayi abi nga ginpaupod mo sa akon ginhatagan niya ako sang bunga sang sadto nga kahoy kag ginkaon ko.”

13 Ginpamangkot dayon sang GINOONG Dios ang babayi, “Ngaa bala ginhimo mo ato?” Nagsabat ang babayi, “Gindayaan abi ako sang man-og. Amo ato nga nagkaon ako.”

Naghatag ang Dios sang Silot

14 Gani nagsiling ang GINOONG Dios sa man-og, “Tungod nga ginhimo mo ini, ikaw lang gid sa tanan nga sapat ang magaagom sang sini nga sumpa: sa bilog mo nga kabuhi magakamang ka paagi sa imo tiyan, kag ang imo baba permi lang masudlan sang yab-ok.

15 Ikaw kag ang babayi magakontrahanay. Ang imo kaliwat kag ang iya kaliwat* magakontrahanay man. Dunuton niya ang imo ulo kag kadton mo ang iya tikod.”

16 Nagsiling man siya sa babayi, “Tungod sang imo ginhimo, dugangan ko ang imo pag-antos sa pagbusong kag ang imo kasakit sa pagbata. Pero sa pihak sina, handumon mo gihapon ang imo bana, kag magagahom siya sa imo.”†

17 Nagsiling man siya sa lalaki, “Tungod kay nagpati ka sa imo asawa kag nagkaon sang bunga

* **3:15** kaliwat: ukon, mga kaliwat † **3:16** handumon...sa imo: o, tinguhaan mo nga gamhan ang imo bana, pero magagahom siya sa imo.

sang kahoy nga gindumili ko sa imo, pakamalauton ko ang duta. Gani sa bilog mo nga kabuhi magapangabudlay ka sing tudo-tudo para makakaon ka.

¹⁸ Magatubo sa duta ang tunukon nga mga tanom, kag magakaon ka sang mga gintanom sa uma.

¹⁹ Kinahanglan nga magpangabudlay ka sing tudo-tudo para makakaon ka, hasta nga magbalik ka sa duta nga amo ang imo ginhalinan. Tungod nga sa duta ka naghalin, gani sa duta ka man magabalik.”

²⁰ Gin-ngalanan ni Adan[‡] ang iya asawa nga “Eva”[§] tungod kay siya ang mangin iloy sang tanan nga tawo.

²¹ Dayon naghimo ang GINOONG Dios sang bayo nga halin sa panit sang sapat para kay Adan kag sa iya asawa.

Ginpahalin si Adan kag si Eva sa Katamnan sang Eden

²² Dayon nagsiling ang GINOONG Dios, “Karon ang tawo nangin pareho na sa aton nga nakahibalo kon ano ang maayo kag ang malain. Kinahanglan nga indi gid siya pagtugutan nga magkaon sang bunga sang kahoy nga nagahatag sang kabuhi, kay kon magkaon siya, magapabilin siya nga buhi hasta san-o.”

²³ Gani ginpahalin siya sang GINOONG Dios sa katamnan sang Eden sa pagpanguma sang duta nga amo ang iya ginhalinan.

[‡] **3:20** *Adan*: buot silingon sa Hebreo, *lalaki*; ukon, *katawhan*

[§] **3:20** *Eva*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *nagakabuhi*

²⁴ Sang nakahalin na ang tawo, nagbutang ang GINOONG Dios sang mga kerubin sa east sang katamnan sang Eden. Kag nagbutang man siya sang espada nga nagadabadaba kag nagatiyog para wala sing may makapalapit sa kahoy nga nagahatag sang kabuhi.

4

Si Cain kag si Abel

¹ Pagkatapos sadto, naghulid si Adan sa iya asawa nga si Eva kag nagbusong siya. Sang nakabata na si Eva, nagsiling siya, “Nakaangkon ako sang bata nga lalaki paagi sa bulig sang GINOO, gani ngalanan ko siya nga Cain.”*

² Kag sang ulihi nagbata liwat si Eva sing lalaki kag gin-ngalanan niya nga Abel.

Si Abel nangin manugbantay sang mga karnero kag kanding, kag si Cain ya nangin mangunguma.

³ Isa sadto ka adlaw, naghalad si Cain sa GINOO halin sa iya patubas.

⁴ Si Abel iya nagkuha sang kamagulangan sa iya mga kasapatan kag gin-ihaw niya, kag ginhalad ang pinakamaayo nga parte sa Dios. Nalipay ang GINOO kay Abel kag sa iya halad,

⁵ pero wala siya nalipay kay Cain kag sa iya halad. Kag tungod sini, nagkusmod si Cain kag puwerte gid ang iya kaakig.

⁶ Gani ginpamangkot siya sang GINOO, “Ano bala ang naakigan mo? Ngaa nagakusmod ka?

* **4:1 Cain:** posible ang buot silingon sa Hebreo, *nakaangkon*

⁷ Kon maayo lang ang imo ginahimo, kuntani malipayon ka.[†] Pero kon indi maayo ang imo ginahimo, *mag-andam ka kay* nagabantay sa imo ang sala para tukbon ka. Gani kinahanglan dau-gon mo ini.”

⁸ Isa sadto ka adlaw, nagsiling si Cain kay Abel, “Dali, makadto kita sa uma.” Kag sang didto na sila, ginpatay ni Cain si Abel nga iya utod.

⁹ Dayon nagpamangkot ang GINOO kay Cain, “Diin na bala ang imo utod?” Nagsabat si Cain, “Ambot, wala ako kahibalo. Ngaa, ako bala ang manugbantay niya?”

¹⁰ Nagsiling dayon ang GINOO kay Cain, “Ano bala ang imo ginhimo? Ang dugo sang imo utod daw sa tingog nga nagapakitluoy nga silutan ko ang tawo nga nagpatay sa iya.

¹¹ Tungod sang imo ginhimo, ginapakamalaot ko ikaw. Sugod subong indi ka na makapanguma sa duta nga nagsuyop sang dugo sang imo utod nga imo ginpatay.

¹² Bisan magtanom ka pa, ang duta indi na magpatubas para sa imo. Kag wala ka na sing permanente nga elistaran, gani bisan diin ka na lang makadto.”

¹³ Nagsiling si Cain sa GINOO, “Tama gid ini kabug-at nga silot para sa akon.

¹⁴ Ginatabog mo ako subong sa sini nga duta kag sa imo presensya. Wala na ako sing permanente nga elistaran, gani bisan diin na lang ako makadto. Kag kon may makakita sa akon sigurado gid nga patyon niya ako.”

[†] 4:7 malipayon ka: ukon, ginbaton ko ang imo nga halad.

¹⁵ Pero nagsiling ang GINOO kay Cain, “Indi ina matabo sa imo! Kay nagasiling ako nga ang bisan sin-o nga magpatay sa imo, balusan ko sing pito ka pilo.” Gani ginbutangan sang GINOO sing tanda si Cain para indi siya pagpatyon sang bisan sin-o nga makakita sa iya.

¹⁶ Dayon nagpalayo si Cain sa GINOO kag didto nag-estar sa duta sang Nod,[‡] sa east sang Eden.

Ang mga Kaliwat ni Cain

¹⁷ Karon, naghulid si Cain sa iya asawa. Nagbusong ang iya asawa kag nagbata sing lalaki kag gin-ngalanan nila nga Enoc. Nagtukod si Cain sang isa ka banwa kag gin-ngalanan niya nga Enoc pareho sa ngalan sang iya anak.

¹⁸ Si Enoc may anak man nga lalaki kag ang iya ngalan si Irad. Si Irad nga ini amay ni Mehuel; si Mehuel amay ni Metushael; kag si Metushael amay ni Lamec.

¹⁹ Si Lamec may duha ka asawa nga si Ada kag si Zila.

²⁰ Si Ada nagbata kay Jabal nga amo ang gin-halanan sadtong mga tawo nga nagaestar sa mga tolda, nga nagaatipan sang mga sapat.

²¹ May utod si Jabal nga lalaki nga ang ngalan si Jubal, nga amo ang ginhalanan sang tanan nga manugtukar sang arpa kag plawta.

²² Si Zila nagbata man sing lalaki nga ang ngalan si Tubal Cain. Si Tubal Cain nga ini nagapanghimo sang tanan nga klase sang galamiton halin sa

[‡] **4:16** *Nod*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *bisan diin na lang makadto*

salsalon kag saway. May utod siya nga babayi nga si Naama.

²³ Isa sadto ka adlaw, nagsiling si Lamec sa iya duha ka asawa,

“Ada kag Zila, nga akon mga asawa,
pamati kamo sa akon.

Ginpatay ko ang bataon§ nga lalaki
kay ginsakit kag ginpilasan niya ako.

²⁴ Kon pito ka pilo ang balos sa tawo nga magpatay
kay Cain,

77 ka pilo ang balos sa tawo nga magpatay sa
akon.”

Ang mga Kaliwat ni Set

²⁵ Naghulid liwat si Adan kay Eva, kag nagbata si Eva sing lalaki. Nagsiling siya, “Ginhatagan liwat ako sang Dios sing anak nga lalaki bilang ilis kay Abel nga ginpatay ni Cain, gani ngalanan ko siya nga Set.”*

²⁶ Sang ulihi si Set may anak man nga lalaki nga iya gin-ngalanan nga Enosh. Sang panahon ni Enosh, nagsugod ang mga tawo tawag sa ngalan sang GINOO.†

5

Ang mga Kaliwat ni Adan

(1 Cro. 1:1-4)

¹ Amo ini ang ginsulat nga estorya parte sa pamilya ni Adan.

§ 4:23 bataon: sa iban nga Bisaya, *batan-on* * 4:25 Set: posible ang buot silingon sa Hebreo, *ginhatag* † 4:26 nagsugod...GINOO: ukon, *nagsugod ang mga tawo sa pagsimba sa GINOO.*

Sang pagtuga sang Dios sa tawo, ginhimo niya siya nga kaanggid sa iya.

² Gintuga niya ang lalaki kag babayi, kag ginpakamaayo niya sila kag gintawag nga “tawo.”

³ Sang nagaedad si Adan sing 130 ka tuig, natawo ang iya anak nga kaanggid sa iya. Ginalanan niya siya nga Set.

⁴ Matapos natawo si Set, nagkabuhi pa gid si Adan sing 800 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

⁵ Napatay siya sa edad nga 930.

⁶ Sang nagaedad na si Set sing 105 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Enosh.

⁷ Matapos natawo si Enosh, nagkabuhi pa gid si Set sing 807 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

⁸ Napatay siya sa edad nga 912.

⁹ Sang nagaedad na si Enosh sing 90 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Kenan.

¹⁰ Matapos natawo si Kenan, nagkabuhi pa gid si Enosh sing 815 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

¹¹ Napatay siya sa edad nga 905.

¹² Sang nagaedad na si Kenan sing 70 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Mahalalel.

¹³ Matapos natawo si Mahalalel, nagkabuhi pa gid si Kenan sing 840 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

¹⁴ Napatay siya sa edad nga 910.

¹⁵ Sang nagaedad na si Mahalalel sing 65 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Jared.

¹⁶ Matapos natawo si Jared, nagkabuhi pa gid si Mahalalel sing 830 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

¹⁷ Napatay siya sa edad nga 895.

¹⁸ Sang nagaedad na si Jared sing 162 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Enoc.

¹⁹ Matapos natawo si Enoc, nagkabuhi pa gid si Jared sing 800 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

²⁰ Napatay siya sa edad nga 962.

²¹ Sang nagaedad na si Enoc sing 65 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Metusela.

²²⁻²⁴ Matapos natawo si Metusela, nagkabuhi pa gid si Enoc sing 300 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan. Sang sina nga mga tinuig, malapit gid ang relasyon ni Enoc sa Dios, gani sang nagaedad na siya sing 365 ka tuig nadula siya, kay ginkuha siya sang Dios.*

²⁵ Sang nagaedad na si Metusela sing 187 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Lamec.

²⁶ Matapos natawo si Lamec, nagkabuhi pa gid si Metusela sing 782 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

²⁷ Napatay siya sa edad nga 969.

²⁸ Sang nagaedad na si Lamec sing 182 ka tuig, natawo ang isa niya ka anak nga lalaki.

²⁹ Nagsiling siya, “Ining akon anak makabulig sa aton nga pagpangabudlay sa duta nga ginpakamalaot sang GINOO, gani ngalanan ko siya nga

* **5:22-24** *kay ginkuha siya sang Dios: buot silingon, gindala siya nga buhi.*

Noe.”†

³⁰ Matapos natawo si Noe, nagkabuhi pa gid si Lamec sing 595 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

³¹ Napatay siya sa edad nga 777.

³² Halin sa edad ni Noe nga 500, natawo ang iya mga anak nga lalaki nga sila ni Shem, Ham, kag Jafet.

6

Ang Pagkamalaot sang Tawo

¹ Sang ulihi nagdamo ang mga tawo sa kalibutan, kag nagkalatawo *man* ang ila mga kabataan nga babayi.

² Nakita sang mga anak sang Dios* nga ang mga babayi guwapa. Gani ginpangasawa nila ang bisan sin-o nga ila naluyagan.

³ Karon nagsiling ang GINOO, “Indi ko pagtugutan nga mabuhi ang tawo sing malawig tungod kay tawo lang sila. Gani sugod subong ang tawo magakabuhi nga indi magsobra sa 120 ka tuig.”

⁴ Sang sadto nga tiyempo, kag bisan sang ulihi, may mga Nefilim† sa kalibutan nga mga kaliwat sang mga anak sang Dios nga nagpakigrelasyon sa mga babayi nga anak sang mga tawo. Ini sila mga gamhanan kag bantog nga mga tawo sang una nga tiyempo.

† **5:29** Noe: posible ang buot silingon sa Hebreo, *makabulig* ukon, *makapabaskog* * **6:2** mga anak sang Dios: ukon, *mga anak sang mga pangulo* † **6:4** Nefilim: ukon, *mga kilala nga mga tawo*

⁵ Sang nakita sang GINOO nga ang ginahimo sang mga tawo sa kalibutan puro na lang kalautan, kag ang ila ginahunahuna permi malain,

⁶ naghinulsol siya nga ginhimo pa niya ang tawo sa kalibutan. Dako gid ang iya kasubo,

⁷ gani nagsiling siya, “Laglagon ko ang tanan nga tawo nga akon gintuga. Kag laglagon ko man ang tanan nga sapat sa duta pati ang mga sapat nga nagalupad, kay naghinulsol ako nga ginhimo ko sila.”

⁸ Pero may isa ka tawo nga nakapalipay sa GINOO. Siya amo si Noe.

Si Noe

⁹ Amo ini ang estorya parte sa pamilya ni Noe.

Si Noe matarong nga tawo. Siya lang ang nagkabuhi nga matarong sa iya nga tiyempo, kag malapit ang iya relasyon sa Dios.

¹⁰ May tatlo siya ka anak nga lalaki nga sila ni Shem, Ham, kag Jafet.

¹¹ Sa atubangan sang Dios, malain gid ang mga tawo kag ang ila kalainan naglapta sa kalibutan.

¹² Nakita sang Dios nga malain gid ang mga tawo sa kalibutan tungod kay ang ila ginahimo puro lang kalainan.

¹³ Gani nagsiling siya kay Noe, “Laglagon ko ang tanan nga tawo. Kay tungod sa ila, naglapta ang kalautan sa kalibutan. Laglagon ko sila kaupod sang kalibutan.

¹⁴ Gani ikaw Noe, maghimo ka sang barko[‡] halin sa maayo nga kahoy, kag himuan mo ini sang mga

[‡] **6:14** *barko*: sa iban nga mga translations, *arka*

kuwarto. Dayon lamhitan mo sang alkitran sa sulod kag sa guwa sang barko.

¹⁵ Himua nga ang iya kalabaon 450 feet, ang iya kasangkaron 75 feet, kag ang iya kataason 45 feet.

¹⁶ Atupan mo ang barko, kag butangan mo sang antad nga 18 inches ang dingding kag ang atop. Himua nga ang barko may tatlo ka panalغان. Butangi man sang puwertahan sa iya kilid.

¹⁷ Kay pabahaon ko ang kalibutan para malaglag ang tanan nga nagakabuhì. Mapatay ang tanan nga ara sa kalibutan.

¹⁸ Pero magahimo ako sang kasugtanan sa imo. Karon, magsulod ka sa barko upod ang imo asawa, mga anak, kag mga umagad.

¹⁹ Magpasulod ka man sang isa ka pares, lalaki kag babayi, sa kada klase sang mga sapat para mabuhì sila upod sa imo.

²⁰ Duha sa kada klase sang tanan nga sapat ang magapalapit sa imo para mabuhì—ang mga sapat nga nagalupad, ang nagalakat, kag ang nagakamang.

²¹ Magdala ka man sang tanan nga klase sang pagkaon para sa inyo kag para man sa mga sapat.”

²² Gintuman ni Noe ang tanan nga ginsugo sang Dios sa iya.

7

Ang Grabe gid nga Baha

¹ Nagsiling ang GINOO kay Noe, “Magsulod ka sa barko upod sang imo bilog nga pamilya. Tungod kay sa tanan nga tawo sa sini nga henerasyon ikaw lang ang nakita ko nga matarong.

² Magdala ka sang pito ka pares sa kada klase sang matinlo* nga sapat, pero isa lang ka pares sa kada klase sang indi matinlo nga sapat.

³ Kag magdala ka man sang pito ka pares sa kada klase sang sapat nga nagalupad. Himuon mo ini para mabuhi sila sa kalibutan.

⁴ Kay pagkatapos sang pito ka adlaw halin subong, paulanan ko ang bilog nga kalibutan sa sulod sang 40 ka adlaw kag 40 ka gab-i, para magkalamatay ang tanan ko nga ginhimo.”

⁵ Gintuman ni Noe ang tanan nga ginsugo sang GINOO sa iya.

⁶ Nagaedad si Noe sing 600 ka tuig sang nag-abot ang grabe gid nga baha sa kalibutan.

⁷ Nagsulod siya sa barko upod sang iya asawa, mga anak, kag mga umagad para indi sila magkalamatay sa baha.

⁸⁻⁹ Suno sa ginsugo sang Dios kay Noe, ginpasulod niya sa barko ang kada pares sang tanan nga klase sang sapat nga matinlo kag indi matinlo nga nagpalapit sa iya.

¹⁰ Kag pagkaligad sang pito ka adlaw, nagbaha sa kalibutan.

¹¹ Nagaedad sadto si Noe sing 600 ka tuig. Kag sang ika-17 nga adlaw sang ikaduha nga bulan, nag-ulan sing puwerte gid kabaskog kag nag-awas ang tanan nga tuburan.

¹² Kag nag-inulan sa kalibutan sa sulod sang 40 ka adlaw kag 40 ka gab-i.

¹³ Sang adlaw mismo nga nag-umpisa ang pag-ulan, nagsulod sa barko si Noe kag ang iya asawa

* **7:2 matinlo:** buot silingon, *puwede nga ihalad ukon, kaunon.*

kag ang tatlo nila ka anak nga sila ni Shem, Ham, kag Jafet kaupod sang ila mga asawa.

¹⁴ Kaupod man nila ang tanan nga klase sang sapat: ang nagalakat, ang nagakamang, kag ang nagalupad.

¹⁵⁻¹⁶ Suno sa ginsugo sang Dios kay Noe, ginpasulod niya sa barko ang kada pares sang tanan nga klase sang sapat nga nagpalapit sa iya. Pagkatapos ginsira sang GINOO ang barko.

¹⁷⁻¹⁸ Sige ang inulan sa kalibutan sa sulod sang 40 ka adlaw. Nagtaas ang tubig hasta nga naglutaw ang barko.

¹⁹ Nagtaas pa gid ang tubig hasta nga nalapawan ang tanan nga mataas nga mga bukid,

²⁰ kag hasta nga nagtaas pa gid ang tubig sing mga sobra 20 feet halin sa putokputokan sang pinakamataas nga bukid.

²¹ Gani nagkalamatay ang tanan nga may kabuhi—ang mga sapat nga nagalupad, nagalakat, nagakamang, kag ang tanan nga tawo.

²² Nagkalamatay ang tanan nga nagakabuhi sa duta.

²³ Ginlaglag ang tanan nga tawo kag ang tanan nga sapat sa kalibutan. Si Noe lang kag ang iya mga kaupod sa sulod sang barko ang wala mapatay.

²⁴ Nagbaha ang kalibutan sa sulod sang 150 ka adlaw.

8

Ang Pag-untat sang Baha

¹ Wala pagkalimti sang Dios si Noe kag ang iya mga kaupod nga mga sapat sa sulod sang barko.

Gani ginpahuyop niya ang hangin sa kalibutan kag nag-amat-amat hubas ang tubig.

² Gintakpan niya ang mga tuburan kag ginpauntat ang ulan.

³ Sige hubas ang tubig sa sulod sang 150 ka adlaw.

⁴ Kag sang ika-17 nga adlaw sang ikapito nga bulan, nabara ang barko sa kabukiran sang Ararat.

⁵ Padayon nga naghugas ang tubig. Kag sang nahauna nga adlaw sang ika-10 nga bulan, makita na ang putokputokan sang mga bukid.

⁶ Pagligad sang 40 pa gid ka adlaw, ginbuksan ni Noe ang bintana sang barko

⁷ kag ginbuy-an paguwa ang isa ka uwak. Kag ang ini nga uwak sige lang ang iya lupad-lupad pakadto-pabalik hasta sa paghubas sang tubig.

⁸ Ginbuy-an man ni Noe ang isa ka pating para mahibaluan niya kon naghugas na ang tubig,

⁹ pero wala sing may mahapunan ang pating tungod kay natabunan pa sang tubig ang bilog nga kalibutan. Gani nagbalik na lang ang pating kay Noe sa barko. Ginpahapon ni Noe ang pating sa iya kamot kag ginpasulod sa barko.

¹⁰ Ginpaligad anay ni Noe ang pito ka adlaw kag ginbuy-an niya liwat ang pating.

¹¹ Nagbalik ang pating sang sirom na nga may lab-as nga dahon sang olibo sa iya tuktok. Gani nahibaluan ni Noe nga naghugas na ang tubig.

¹² Ginpaligad liwat ni Noe ang pito pa gid ka adlaw kag ginbuy-an niya liwat ang pating, pero wala na ini nagbalik.

¹³ Nagaedad na si Noe sing 601 ka tuig. Kag sang nahauna nga adlaw sang nahauna nga bulan,

naghubas ang tubig. Ginkuha ni Noe ang tabon sa may barko kag nakita niya nga mala na ang duta.

¹⁴ Sang ika-27 nga adlaw sang ikaduha nga bulan, mala na gid ang duta sa bilog nga kalibutan.

¹⁵ Nagsiling dayon ang Dios kay Noe,

¹⁶ “Guwa na kamo tanan sa barko.

¹⁷ Kag paguwaa man ang tanan nga sapat para magmuad sila kag magdamo, kag maglapta sa kalibutan.”

¹⁸ Gani nagguwa si Noe upod ang iya asawa, mga anak nga lalaki kag mga umagad.

¹⁹ Nagguwa man ang tanan nga sapat: ang nagalakat, ang nagalupad, kag ang nagakamang. Nagainupod sila suno sa ila nga klase.

Naghalad si Noe

²⁰ Naghimo si Noe sang halaran para sa GINOO. Dayon nagkuha siya sang isa sa kada klase sang mga sapat nga matinlo* pati man sa kada klase sang mga pispis nga matinlo kag ginsunog niya ini sa halaran bilang halad sa GINOO.

²¹ Sang napanimahuan sang GINOO ang kahamot sini, nagsiling siya sa iya kaugalingon, “Indi ko na gid pagpakamalauton liwat ang duta tungod sang ginahimo sang tawo. Bisan pa nga nahibaluan ko nga makasasala ang tawo halin sang bata pa siya, indi ko na gid paglaglagon liwat ang tanan nga nagakabuhi pareho sang akon ginahimo sadto.

²² Samtang nagapadayon ang kalibutan, may panahon sang tigtalanom kag may tig-alani, may

* **8:20** *matinlo*: buot silingon, *puwede nga ihalad ukon kaunon*.

tigtuluglaw kag may tig-ilinit, may tingulan kag may tingadlaw, kag may adlaw kag may gab-i.”

9

Ang Kasugtanan sang Dios kay Noe

¹ Karon, ginbendisyunan sang Dios si Noe kag ang iya mga anak kag ginsilingan, “Magpamata kamo para magdamo kamo kag maglapta sa kalibutan.

² Mahadlok sa inyo ang tanan nga sapat: ang nagalakat, ang nagalupad, ang nagakamang, kag ang nagalangoy. Kamo ang magagahom sa ila tanan.

³ Ginahatag ko ini nga mga sapat sa inyo bilang pagkaon, subong nga ginhatag ko sa inyo ang mga tanom bilang pagkaon.

⁴ Pero indi gid ninyo pagkaunon ang sapat nga sang pagpatay ang dugo wala makaguwa, tungod kay ang dugo simbolo sang kabuhi.

⁵ Pagasukton ko gid ang bisan sin-o nga magpatay sa inyo, bisan pa ang mga sapat. Pagasukton ko ang bisan sin-o nga magpatay sa iya isigkatawo.

⁶ Ang bisan sin-o nga magpatay sa iya isigkatawo dapat pagapatyon man sang iya isigkatawo. Kay ang tawo ginhimo sang Dios nga kaanggid sa iya.

⁷ Karon, magpamata kamo para magdamo kamo kag maglapta sa kalibutan.”

⁸ Nagsiling pa gid ang Dios kay Noe kag sa iya mga anak,

⁹⁻¹¹ “Amo ini ang akon kasugtanan sa inyo kag sa inyo mga kaliwat, kag sa tanan nga nagakabuhi sa

kalibutan—ang tanan nga sapat nga nangin kau-pod ninyo sa barko: Indi ko na gid paglaglagon li-wat ang tanan nga nagakabuhi paagi sa grabe gid nga baha. Kag wala na gid sing baha nga pareho sini nga matabo pa sa paglaglag sang kalibutan.

¹²⁻¹³ Kag bilang tanda sang akon kasugtanan sa inyo kag sa tanan nga sapat, kag sa inyo mga kali-wat sa palaabuton, ibutang ko ang akon balangaw sa mga panganod.

¹⁴ Kon paguwaon ko ang mga panganod kag magpakita ang balangaw,

¹⁵ dumdumon ko dayon ang akon kasugtanan sa inyo kag sa tanan nga klase sang sapat, nga indi na gid magbaha liwat sa paglaglag sang tanan nga nagakabuhi.

¹⁶ Kon magguwa ang balangaw sa mga panganod, dumdumon ko dayon ang akon wala sing katapusan nga kasugtanan sa tanan nga klase sang sapat sa kalibutan.

¹⁷ Ang balangaw amo ang tanda sang akon ka-sugtanan sa tanan nga nagakabuhi sa kalibutan.”

Ang mga Anak ni Noe

¹⁸ Amo ini ang mga anak ni Noe nga kaupod niya sa barko: si Shem, si Ham, kag si Jafet. (Si Ham amo ang amay ni Canaan.)

¹⁹ Ini sila nga tatlo amo ang ginhalinan sang tanan nga tawo sa kalibutan.

²⁰ Si Noe isa ka mangunguma kag siya amo ang una nga nagtanom sang ubas.

²¹ Sang isa ka tion, nag-inom siya sang bino kag nahubog siya. Natulugan siya nga hublas sa sulod sang iya tolda.

²² Karon, si Ham nga amay ni Canaan nagsulod sa tolda, kag nakita niya nga hublas ang iya amay. Gani nagguwa siya kag ginsugiran niya ang duha niya ka utod.

²³ Nagkuha si Shem kag si Jafet sang panapton kag ginsablay nila sa ila abaga, dayon naglakat sila nga nagaisol pasulod sa tolda kag gintabunan nila ang ila amay. Wala gid sila nagbalikid tungod kay indi nila gusto nga makita ang pagkahublas sang ila amay.

²⁴ Sang naumpawan na si Noe sa iya kahulugbon, kag pagkahibalo niya kon ano ang ginhimo sang iya kamanghuran nga anak,

²⁵ nagsiling siya:

“Pakamalauton ka Canaan!

Mangin kubos ka nga ulipon sang imo mga utod.”

²⁶ Kag nagsiling man siya,

“Dalayawon ang GINOO,
ang Dios ni Shem.

Kabay pa nga mangin ulipon ni Shem si Canaan.

²⁷ Kabay pa nga palaparon sang Dios ang kadutaan ni Jafet,
kag mangin maayo ang pag-inupdanay sang iya mga kaliwat
kag sang mga kaliwat ni Shem.

Kag kabay pa nga mangin ulipon man ni Jafet si Canaan.”

²⁸ Nagkabuhi pa gid si Noe sing 350 ka tuig pagkatapos sang grabe gid nga baha.

²⁹ Napatay siya sa edad nga 950.

10

Ang mga Kaliwat sang mga Anak ni Noe

(1 Cro. 1:5-23)

¹ Amo ini ang estorya parte sa mga pamilya sang mga anak ni Noe nga sila ni Shem, Ham, kag Jafet. Nagkalatawo ang ila mga anak pagkatapos sang grabe gid nga baha.

Ang mga Kaliwat ni Jafet

² Ang mga anak nga lalaki ni Jafet amo sila ni Gomer, Magog, Madai, Javan, Tubal, Meshec, kag Tiras.

³ Ang mga anak ni Gomer amo sila ni Ashkenaz, Rifat, kag Togarma.

⁴ Ang mga anak ni Javan amo sila ni Elisha, Tarshish, Kitim, kag Dodanim.*

⁵ Sila amo ang ginhalinan sang mga tawo nga nagaestar sa mga lugar nga malapit sa dagat kag sa mga isla. Ang kada pamilya nila nagaestar sa ila kaugalingon nga lugar nga sakop sang ila nasyon, kag may kaugalingon sila nga linguahe.

Ang mga Kaliwat ni Ham

⁶ Ang mga anak nga lalaki ni Ham amo sila ni Cush, Mizraim,† Put, kag Canaan.

⁷ Ang mga anak nga lalaki ni Cush amo sila ni Seba, Havila, Sabta, Raama, kag Sabteca.

Ang mga anak ni Raama amo si Sheba kag si Dedan.

⁸ May isa pa ka anak si Cush nga ang iya ngalan si Nimrod. Si Nimrod nga ini

* **10:4** *Dodanim: ukon, Rodanim* † **10:6** *Mizraim: ukon, Egypt*

nangin gamhanan nga tawo sa kalibutan.

⁹ Maayo gid siya nga mangangayam sa atubangan sang GINOO, gani may hulubaton nga nagasiling, “Pareho ka kay Nimrod nga maayo gid nga mangangayam sa atubangan sang GINOO.”

¹⁰ Ang una nga ginharian nga gin-gamhan ni Nimrod amo ang Babilonia, Erec, Acad, kag Calne. Ini sila tanan sakop sang Shinar.

¹¹ Halin sa sadto nga mga lugar nagkadto siya sa Assyria kag gintukod niya ang Nineve, Rehobot Ir, Cala,

¹² kag Resen nga ara sa tunga-tunga sang Nineve kag sang Cala nga isa ka bantog nga banwa.

¹³ Si Mizraim amo ang ginhalinan sang mga Ludhanon, Anamnon, Lehabnon, Naftunon,

¹⁴ Patrusnon, Caslunon, kag sang mga Caftornon[‡] nga amo ang ginhalinan sang mga Filistinhon.

¹⁵ Si Canaan amo ang amay ni Sidon kag ni Het. § Si Sidon amo ang magulang.

¹⁶ *Si Canaan amo man ang ginhalinan* sang mga Jebusnon, Amornon, Girgashnon,

¹⁷ Hivhanon, Arkhanon, Sinhanon,

¹⁸ Arvadnon, Zemarnon, kag sang mga Hamatnon.

Sang ulihi naglapta ang mga kaliwat ni Canaan.

¹⁹ Ang border sang ila kadutaan nagahalin sa Sidon pakadto sa Gerar hasta sa Gaza, kag nagalambot sa Sodom, Gomora, Adma, Zeboyim,

[‡] **10:14** *Caftornon*: ukon, *Cretenhon* § **10:15** *Sidon...Het*: Si Sidon amo ang ginhalinan sang mga Sidonhon kag si Het amo ang ginhalinan sang mga Hithanon.

hasta sa Lasha.

²⁰ Amo ini sila ang mga kaliwat ni Ham. Ang kada pamilya nila nagaestar sa ila kaugalingon nga lugar nga sakop sang ila nasyon, kag may kaugalingon sila nga linguahe.

Ang mga Kaliwat ni Shem

- ²¹ Si Shem nga magulang ni Jafet amo ang ginhalinan sang tanan nga Hebreo.
- ²² Ang iya mga anak nga lalaki amo sila ni Elam, Ashur, Arfaxad, Lud, kag Aram.
- ²³ Ang mga anak ni Aram amo sila ni Uz, Hul, Geter, kag Meshec.
- ²⁴ Si Arfaxad amay ni Shela. Si Shela amay ni Eber.
- ²⁵ May duha ka anak nga lalaki si Eber: ang isa gin-ngalanan nga Peleg, tungod kay sang iya panahon ang mga tawo sa kalibutan nagabinahin-bahin; ang ngalan sang iya utod amo si Joktan.
- ²⁶ Si Joktan amo ang amay nila ni Almodad, Shelef, Hazarmavet, Jera,
- ²⁷ Hadoram, Uzal, Dikla,
- ²⁸ Obal, Abimael, Sheba,
- ²⁹ Ofir, Havila, kag Jobab. Sila tanan amo ang mga anak ni Joktan.
- ³⁰ Ang kadutaan nga ginaestaran nila nagahalin sa Mesha kag nagapakadto sa Sefar, sa kabukiran sa east.
- ³¹ Amo ini sila ang mga kaliwat ni Shem. Ang kada pamilya nila nagaestar sa ila kaugalingon nga lugar nga sakop sang

ila nasyon, kag may kaugalingon sila nga linguahe.

³² Amo ato tanan ang mga kaliwat sang mga anak ni Noe. Ini sila ara sa nagkalain-lain nga nasyon. Tungod sa ila, natukod ang mga nasyon sa bilog nga kalibutan pagkatapos sang grabe gid nga baha.

11

Ang Tore sang Babilonia

¹ Sang una isa lang ka linguahe ang ginagamit sang tanan nga tawo sa bilog nga kalibutan.

² Samtang nagasaylo ang mga tawo sang elis-taran pa-east, nakaabot sila sa isa ka patag sa duta sang Shinar, kag didto sila nag-estar.

³⁻⁴ Karon, nagsiling ang mga tawo, “Matukod kita sang isa ka siyudad nga may tore nga lambot sa kalangitan, para mangin bantog kita kag para indi kita maglapta sa bilog nga kalibutan.” Gani naghimo sila sang mga tisa,* kag ginpainitan nila ini sing maayo para magtig-a gid. Tisa ang ila gin-gamit imbes bato. Kag aspalto ang ila gin-gamit bilang semento.

⁵ Karon, nagpasilabot† ang GINOO sa pagtukod sang mga tawo sang siyudad kag tore.

⁶ Siling niya, “Ini nga mga tawo nagaugyon kag may isa lang sila ka linguahe. Kag ining ila ginahimo umpisa pa lang sang ila pa gid nga

* **11:3-4** tisa: sa English, *brick* † **11:5** nagpasilabot: sa literal, *nagpanaog sa pagtan-aw*. Amo man sa bersikulo 7.

pagahimuon. Sa indi madugay himuon nila ang bisan ano nga gusto nila himuon.

⁷ Gani dali, magpasilabot kita. Lain-lainon ta ang ila linguahe para indi sila mag-intiendihanay.”

⁸ Gani ginpalapta sila sang GINOO sa bilog nga kalibutan kag nauntat ang ila pagtukod sang siyudad.

⁹ Ini nga siyudad gintawag nga Babilonia[‡] kay didto ginpalain-lain sang GINOO ang linguahe sang mga tawo, kag halin didto ginpalapta niya sila sa bilog nga kalibutan.

Ang mga Kaliwat ni Shem

(1 Cro. 1:24-27)

¹⁰ Amo ini ang estorya parte sa pamilya ni Shem.

Duha ka tuig pagkatapos sang grabe gid nga baha, sang nagaedad si Shem sing 100 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Arfaxad.

¹¹ Matapos natawo si Arfaxad, nagkabuhi pa gid si Shem sing 500 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

¹² Sang nagaedad na si Arfaxad sing 35 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Shela.

¹³ Matapos natawo si Shela, nagkabuhi pa gid si Arfaxad sing 403 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

¹⁴ Sang nagaedad na si Shela sing 30 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Eber.

[‡] **11:9** *Babilonia*: sa Hebreo, *Babel*. Posible ang buot silingon sini nga ngalan sa Hebreo, *Nagkalain-lain*.

¹⁵ Matapos natawo si Eber, nagkabuhi pa gid si Shela sing 403 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

¹⁶ Sang nagaedad na si Eber sing 34 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Peleg.

¹⁷ Matapos natawo si Peleg, nagkabuhi pa gid si Eber sing 430 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

¹⁸ Sang nagaedad na si Peleg sing 30 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Reu.

¹⁹ Matapos natawo si Reu, nagkabuhi pa gid si Peleg sing 209 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

²⁰ Sang nagaedad na si Reu sing 32 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Serug.

²¹ Matapos natawo si Serug, nagkabuhi pa gid si Reu sing 207 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

²² Sang nagaedad na si Serug sing 30 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Nahor.

²³ Matapos natawo si Nahor, nagkabuhi pa gid si Serug sing 200 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

²⁴ Sang nagaedad na si Nahor sing 29 ka tuig, natawo ang iya anak nga lalaki nga si Tera.

²⁵ Matapos natawo si Tera, nagkabuhi pa gid si Nahor sing 119 ka tuig kag nadugangan pa gid ang iya kabataan.

²⁶ Halin sa edad ni Tera nga 70, natawo ang iya mga anak nga lalaki nga sila ni Abram, Nahor, kag Haran.

Ang mga Kaliwat ni Tera

²⁷ Amo ini ang estorya parte sa pamilya ni Tera.

Si Tera amay nila ni Abram, Nahor, kag Haran. Si Haran amay ni Lot.

²⁸ Napatay si Haran didto sa Ur nga sakop sang mga Kaldeanhon,[§] sa lugar mismo nga sa diin natawo siya. Napatay siya samtang buhi pa ang iya amay nga si Tera.

²⁹ Nagpangasawa si Abram kay Sarai, kag si Nahor nagpangasawa kay Milca. Ang amay ni Milca kag sang iya utod nga si Isca amo si Haran.

³⁰ Si Sarai indi makabata kay baw-as siya.

³¹ Naghalin si Tera sa Ur nga sakop sang mga Kaldeanhon. Kaupod niya ang iya anak nga si Abram, ang iya umagad nga si Sarai, kag ang iya apo nga si Lot nga anak ni Haran. Pakadto sila kuntani sa Canaan, pero pag-abot nila sa Haran didto na lang sila nag-estar.

³² Didto napatay si Tera sa edad nga 205.*

12

Ang Pagtawag sang Dios kay Abram

¹ Karon, nagsiling ang GINOO kay Abram, “Bayai ang imo nasyon, mga paryente, kag ang pamilya sang imo amay, kag magkadto ka sa lugar nga akon itudlo sa imo.

² “Himuon ko ang imo mga kaliwat nga isa ka bantog nga nasyon.

[§] **11:28** *Kaldeanhon*: Mga katawhan nga nagaestar sang una sa south sang Babilonia. Sang ulihi nangin Kaldeanhon ang tawag sa mga taga-Babilonia. Amo man sa bersikulo 31. * **11:32** 205: sa Samaritan Pentateuch, 145

Pakamaayuhon ko ikaw kag mangin bantog ang imo ngalan.

Paagi sa imo, madamo ang makabaton sang pagpakamaayo.

³ Pakamaayuhon ko ang nagapakamaayo sa imo.

Pero pakamalauton ko ang nagapakamalaot sa imo.

Pakamaayuhon ko ang tanan nga katawhan sa kalibutan paagi sa imo.”

⁴⁻⁵ Gani naghalin si Abram sa Haran kag nagkadto sa Canaan, suno sa ginsiling sang GINOO sa iya. Nagaedad sadto si Abram sing 75 ka tuig. Nag-upod sa iya ang iya hinablos nga si Lot. Gindala man niya ang iya asawa nga si Sarai kag ang tanan nila nga mga pagkabutang kag mga tinawo nga natipon nila sa Haran.

Pag-abot nila sa Canaan,

⁶ nagpadayon sila hasta nga nakalambot sila sa dako nga kahoy* sang More didto sa Shekem. (Sadto nga panahon didto pa ang mga Canaan-hon.)

⁷ Dayon nagpakita ang GINOO kay Abram kag nagsiling sa iya, “Amo ini nga duta ang ihatag ko sa imo mga kaliwat.”† Gani naghimo si Abram sang halaran para sa GINOO nga nagpakita sa iya.

⁸ Halin didto, nagsaylo sila sa bukid sa east sang Betel, kag didto sila nagpatindog sang tolda, *sa tunga-tunga sang Betel kag Ai*. Ang Betel sa west

* **12:6** *dako nga kahoy*: posible, *oak tree*. Siguro balaan ini nga kahoy sa ila. † **12:7** *mga kaliwat*: Ang Hebreo sini singular, pero puwede man nga plural ang iya kahulugan. Sa English ginatawag ini nga collective noun.

kag ang Ai sa east. Naghimo man didto si Abram sang halaran kag nagsimba sa GINOO.

⁹ Sang ulihi nagsaylo naman sila. Sige ang ila panglakaton pakadto sa Negev.

Nagkadto si Abram sa Egypt

¹⁰ Pero may puwerte nga gutom sa Canaan, gani nagderetso si Abram sa Egypt para didto lang anay mag-estar.

¹¹ Sang manug-abot na sila sa Egypt, nagsiling si Abram sa iya asawa, “Sarai, guwapa ka nga babayi.

¹² Kon makita ka sang mga Egyptohanon masiling sila nga asawa ko ikaw, gani patyon nila ako kag ikaw ya indi.

¹³ Mas maayo pa siguro nga silingon mo sila nga mag-utod kita[‡] para indi nila ako pagpatyon kag para maayo ang ila pagtratar sa akon tungod sa imo.”

¹⁴ Gani pag-abot nila sa Egypt, nakita sang mga Egyptohanon nga guwapa gid si Sarai.

¹⁵ Kag sang makita siya sang mga opisyal sang hari,[§] ginsugiran nila ang hari kon daw ano siya kaguwapa. Gani gindala si Sarai didto sa palasyo.

¹⁶ Tungod kay Sarai, maayo gid ang pagtratar sang hari kay Abram kag ginhatagan pa siya sang mga karnero, kanding, baka, lalaki kag babayi nga mga donkey, camel, kag mga ulipon nga lalaki kag babayi.

[‡] **12:13** *mag-utod kita*: Mag-utod si Abram kag si Sarai sa amay suno sa 20:12. [§] **12:15** *hari*: sa Hebreo, *Faraon*. Amo man sa bersikulo 15, 17, 18, 20.

¹⁷ Pero ginhatagan sang GINOO sang makahalalit nga balatian ang hari kag ang mga sinakpan niya sa palasyo tungod kay Sarai.

¹⁸ Gani, ginpatawag niya si Abram kag ginpamangkot, “Ano bala ining ginhimo mo sa akon? Ngaa wala ka magsugid nga asawa mo gali siya?

¹⁹ Ngaa nagsiling ka nga mag-utod kamo? Ti kundi ginkuha ko siya nga mangin akon asawa. Karon, ari ang imo asawa, kuhaa siya kag maglakat kamo!”

²⁰ Dayon nagsugo ang hari sa iya mga tinawo nga pahalidon na sila. Gani gindala nila si Abram paguwa sa sadto nga lugar kag ginpahalidon upod ang iya asawa kag dala ang tanan niya nga pagkabutang.

13

Nagbulag si Abram kag si Lot

¹ Halin sa Egypt, nagkadto si Abram sa Negev upod ang iya asawa kag dala ang tanan niya nga pagkabutang, kag nag-upod man sa ila si Lot.

² Manggaranon na kaayo si Abram; madamo na ang iya kasapatan, pilak, kag bulawan.

³ Halin sa Negev, nagsaylo-saylo sila hasta nga nakabalik sila sa lugar nga ila anay ginpatindugan sang tolda. Ini nga lugar ara sa tunga-tunga sang Betel kag Ai.

⁴ Diri man sila una nga nagpatindog sang halaran. Sa liwat nagsimba didto si Abraham sa GINOO.

⁵ Si Lot nga nagaupod man kay Abram kon diin siya magkadto may iya man nga mga kasapatan kag mga tolda.

⁶ Kag tungod kay madamo na ang ila kasapatan kag iban pa nga mga pagkabutang, indi sila puwede nga magtingob estar sa isa ka lugar. Ang palahalban* indi makaigo sa ila.

⁷ Tungod sini, nag-ilinaway ang mga manug-bantay sang ila mga kasapatan. (Sadto nga panahon ang mga Canaanhon kag mga Periznon nag-aestar pa sa sadto nga duta.)

⁸ Gani nagsiling si Abram kay Lot, “Kita kag ang aton mga tinawo indi dapat mag-ilinaway, kay magparyentihanay kita.

⁹ Ang maayo pa, mabulagay na lang kita tungod madamo pa man sang lugar nga puwede say-luhan. Ikaw ang magpili kon diin nga parte sang duta ang imo gusto. Kon mapawala ka, mapatuo ako; kon mapatuo ka, mapawala ako.”

¹⁰ Nagtan-aw si Lot sa palibot kag nakita niya nga bugana sang tubig ang Kapatagan sang Jordan hasta sa Zoar, pareho sang katamnan sang GINOO† kag sang duta sang Egypt. (Ini sang wala pa ginlaglag sang GINOO ang Sodom kag Gomora.)

¹¹ Gani ginpili ni Lot ang bilog nga Kapatagan sang Jordan sa east. Sa amo nga paagi nagbulagay si Lot kag si Abram.

¹² Si Abram nagpabilin sa Canaan samtang si Lot iya didto sa mga banwa sang kapatagan. Nagpatindog si Lot sang iya mga tolda malapit sa Sodom.

¹³ Ang mga tawo sa Sodom tama gid ka makasasala. Puwerte gid ang ila pagpakasala

* **13:6** *palahalban*: sa iban nga Bisaya, *pahalalban* † **13:10** *katamnan sang GINOO*: ukon, *katamnan sang Eden*

kontra sa GINOO.

Nagsaylo si Abram sa Hebron

¹⁴ Sang nakahalin na si Lot, nagsiling ang GINOO kay Abram, “Halin sa imo ginatindugan tan-awa sing maayo ang imo palibot.

¹⁵ Ang tanan nga duta nga malambot sang imo panulok ihatag ko sa imo kag sa imo mga kaliwat, kag mangin inyo ina hasta san-o.

¹⁶ Hatagan ko ikaw sing madamo nga kaliwat nga ang ila kadamuon pareho sa yab-ok. Ang yab-ok indi maisip, gani ang imo mga kaliwat indi man maisip.

¹⁷ Lakat ka kag libuta ang bilog nga duta kay ihatag ko ina tanan sa imo.”

¹⁸ Gani ginhalin ni Abram ang iya mga tolda, kag didto siya nag-estar malapit sa dalagko nga mga kahoy[‡] ni Mamre didto sa Hebron, kag naghimo siya didto sang halaran para sa GINOO.

14

Ginluwas ni Abram si Lot

¹ Sang sadto nga tiyempo, si Haring Amrafel sang Shinar, si Haring Arioc sang Elasar, si Haring Kedorlaomer sang Elam, kag si Haring Tidal sang Goyim

² nagpakig-away kontra kay Haring Bera sang Sodom, Haring Birsha sang Gomora, Haring Shinab sang Adma, Haring Shemeber sang Zeboyim, kag sa hari sang Bela nga ginatawag man nga Zoar.

[‡] **13:18** *dalagko nga mga kahoy*: Tan-awa ang footnote sa 12:6.

³ Nagtipon ining lima ka hari upod ang ila mga soldado didto sa Kapatagan sang Sidim nga ginatawag subong nga Patay nga Dagat.*

⁴ Ini nga mga hari ginsakop anay ni Kedorlaomer sa sulod sang 12 ka tuig, pero sang ika-13 nga tuig nagrebelde sila kontra sa iya.

⁵ Kag sang ika-14 nga tuig, gindaog ni Kedorlaomer kag sang iya mga kadampig nga mga hari ang mga Refaimnon sa Ashterot Karnaim, ang mga Zuzhanon sa Ham, ang mga Emhanon sa kapatagan sang Kiriataim,

⁶ kag ang mga Horhanon sa kabukiran sang Seir hasta sa El Paran nga malapit sa kamingawan.

⁷ Halin didto, nagbalik sila kag nakaabot sa En Mishpat nga ginatawag subong nga Kadesh. Kag gin-agaw nila ang tanan nga kadutaan sang mga Amaleknon kag sang mga Amornon nga nagaestar sa Hazazon Tamar.

⁸ Karon, gintipon sang mga hari sang Sodom, Gomora, Adma, Zeboyim, kag Bela ang ila mga soldado didto sa Kapatagan sang Sidim

⁹ kag nagpakig-away sila kontra kay Haring Kedorlaomer sang Elam, Haring Tidal sang Goyim, Haring Amrafel sang Shinar, kag kay Haring Arioc sang Elasar—lima ka hari kontra sa apat ka hari.

¹⁰ Karon, ang Kapatagan sang Sidim may madamo nga buho nga ginakuhaan sang aspalto. Kag sang magpalagyo ang hari sang Sodom kag sang Gomora upod ang ila mga tinawo, nahulog ang iban sa ila sa mga buho, kag ang iban nakapalagyo sa mga bukid.

* **14:3** *Patay nga Dagat*: sa Hebreo, *maasin gid nga dagat*

11-12 Ang tanan nga pagkabutang sang Sodom kag Gomora pati ang ila mga pagkaon ginkuha sang ila mga kaaway. Ginbihag man nila si Lot nga hinablos ni Abram kag ginkuha ang iya mga pagkabutang, kay natabuan nga didto siya nagaestar sa Sodom. Pagkatapos panguha sang mga kaaway, naglakat sila.

13 Karon, may isa nga nakapalagyo kag nagpanugid kay Abram nga Hebreo parte sa natabo. Si Abram sadto didto nagaestar malapit sa dalagko nga mga kahoy ni Mamre nga Amornon. Si Mamre nga ini kag ang iya mga utod nga si Eshcol kag si Aner may kasugtanan kay Abram nga magdampiganay sila.

14 Pagkabati ni Abram nga ginbihag ang iya hinablos, gintipon niya dayon ang iya 318 ka tinawo nga masaligan, nga natawo sa iya kampo. Ginlagas nila ang apat ka hari hasta sa Dan.

15 Pagkagab-i, gintunga ni Abram ang iya mga tinawo kag ginsalakay nila ang ila mga kaaway, kag napierdi nila ini. Ang iban nga nakapalagyo ginlagas nila hasta sa Hoba, sa north sang Damascus.

16 Nabawi nila ang tanan nga pagkabutang nga gin-agaw sang mga kaaway. Nabawi man nila si Lot kag ang iya mga pagkabutang pati ang mga babayi kag ang iban pa nga mga katawhan.

Ginbendisyunan ni Melkizedek si Abram

17 Sang pagpuli na ni Abram, matapos nila nga napierdi si Kedorlaomer kag ang iya kaupod nga mga hari, ginsugata siya sang hari sang Sodom sa Kapatagan sang Shave (nga ginatawag man nga Kapatagan sang Hari).

¹⁸ Ginsugata man siya ni Melkizedek nga hari sang Salem kag pari sang Labing Mataas nga Dios. May dala si Melkizedek nga tinapay kag ilimnon.

¹⁹ Ginbendisyunan niya si Abram nga nagasil-ing:

“Kabay pa nga bendisyunan ka Abram sang Labing Mataas nga Dios nga naghimo sang langit kag sang duta.

²⁰ Dalayawon ang Labing Mataas nga Dios nga nagpadaog sa imo kontra sa imo mga kaaway!”

Dayon ginhatag ni Abram kay Melkizedek ang ikanapulo sang tanan *nga butang nga iya nakuha sa inaway*.

²¹ Karon, nagsiling ang hari sang Sodom kay Abram, “Imo na lang ang tanan ko nga mga pagkabutang nga nabawi mo, pero iuli lang sa akon ang tanan ko nga mga tinawo.”

²² Pero nagsabat si Abram, “Ginasumpa ko sa atubangan sang GINOO, ang Labing Mataas nga Dios nga amo ang naghimo sang langit kag sang duta,

²³ nga indi gid ako magkuha sang bisan ano sa imo pagkabutang, bisan hilo ukon higit sang sandalyas, para indi ka makasiling nga ikaw ang nagpamanggaranon sa akon.

²⁴ Indi ako magbaton sang bisan ano para sa akon kaugalingon. Ang kabigon ko lang nga nabaton ko amo ang ginkaon sang akon mga tinawo, pero tuguti ang akon mga kaupod nga sila ni Aner, Eshcol, kag Mamre sa pagkuha sang ila parte sa *mga butang nga nakuha sa inaway*.”

15

Ang Kasugtanan sang GINOO kag ni Abram

¹ Pagkatapos sadto, naghambal ang GINOO kay Abram paagi sa isa ka palanan-awon. Siling niya, “Abram, indi ka magkahadlok tungod kay apinan ko ikaw kag hatagan sang dako nga balos.”

² Pero nagsiling si Abram, “O Ginoong DIOS, ano bala ang pulos sang imo balos sa akon kay hasta subong wala man ako sing bata. Ang manunubli ko amo gid lang si Eliezer nga taga-Damascus.

³ Tungod kay wala mo ako paghatagi sang bata, si Eliezer nga isa sang akon mga suluguon amo na lang ang magapanubli sang akon mga pagkabutang.”

⁴ Nagsiling ang GINOO sa iya, “Indi si Eliezer ang magapanubli sang imo mga pagkabutang kundi ang imo gid mismo nga bata.”

⁵ Dayon gindala siya sang GINOO sa guwa kag ginsilingan, “Tan-awa bala ang mga bituon sa langit; isipa kon maisip mo. Pareho man sina kadamo ang imo mangin kaliwat.”

⁶ Nagtuo si Abram sa GINOO, kag tungod sang iya pagtuo ginpakamatarong siya.*

⁷ Nagsiling pa gid siya kay Abram, “Ako ang GINOO nga nagsugo sa imo sa paghalin sa Ur nga sakop sang mga Kaldeanhon† para ihatag sa imo ini nga duta nga mangin imo.”

* **15:6** *ginpakamatarong siya: ukon, ginkabig siya nga matarong.*

† **15:7** *Kaldeanhon: Mga katawhan nga nagaestar sang una sa south sang Babilonia. Sang ulihi nangin Kaldeanhon ang tawag sa mga taga-Babilonia.*

⁸ Pero nagsiling si Abram, “O Ginoong DIOS, paano ko mahibaluan nga maangkon ko ini?”

⁹ Nagsabat ang GINOO, “Dal-i ako diri sang isa ka bataon nga babayi nga baka, isa ka babayi nga kanding, kag isa ka lalaki nga karnero, nga ang kada isa tatlo ka tuig ang edad. Kag magdala ka man sang isa ka pating kag isa ka tukmo.”

¹⁰ Gani gindala ini tanan ni Abram sa GINOO. Dayon ginpamihak ini ni Abram kag ginplatar nga nagaatubangay ang kada pihak. Ang tukmo lang kag ang pating ang wala niya pagpihaka.

¹¹ Naghapon sa pinihak nga mga sapat ang mga pispis nga nagapangaon sang patay, pero gintabog sila ni Abram.

¹² Sang manugsalop na ang adlaw, natulugan sing mahamuok si Abram kag may dako nga kahadlok nga nag-abot sa iya.

¹³ Dayon nagsiling ang GINOO sa iya, “Sigurado gid nga ang imo mga kaliwat mangin pangayaw sa iban nga lugar. Mangin ulipon sila didto kag pintasan sa sulod sang 400 ka tuig.

¹⁴ Pero silutan ko ang nasyon nga magaulipon sa ila. Pagkatapos magahalin ang imo mga kaliwat sa sadto nga nasyon nga may dala nga madamo nga manggad.

¹⁵ Pero kon parte sa imo Abram, palawigon ko ang imo kabuhi kag mapatay ka sa katigulangan nga may kalinong.

¹⁶ Magaligad anay ang apat ka henerasyon antes makabalik ang imo mga kaliwat diri, tungod kay indi pa tuman ang pagpakasala sang mga Amornon para silutan sila kag pahalinon sa sini nga duta.”

¹⁷ Sang nakasalop na ang adlaw kag nagdulom na, hinali lang nga may nakita si Abram nga kolon nga nagaaso kag sulo nga nagadabdab, nga nagaagi sa tunga sang mga pinihak nga mga sapat.

¹⁸ Sa sina gid nga adlaw, naghimo ang GINOO sang kasugtanan kay Abram. Siling niya, “Ihatag ko sa imo mga kaliwat ini nga duta nga halin sa suba sang Egypt pakadto sa dako nga suba nga amo ang Euphrates.

¹⁹ Ini nga duta amo subong ang ginaestaran sang mga Kenhanon, Keniznon, Kadmonhon,

²⁰ Hithanon, Periznon, Refaimnon,

²¹ Amornon, Canaanhon, Girgashnon, kag mga Jebusnon.”

16

Si Hagar kag si Ishmael

¹ Si Sarai nga asawa ni Abram indi makabata. May ulipon siya nga babayi nga Egyptohanon nga ang ngalan si Hagar.

² Nagsiling si Sarai kay Abram, “Tungod nga wala nagtugot ang GINOO nga makabata ako, maayo pa siguro nga maghulid ka sa akon ulipon nga babayi kay basi pa lang makabaton kita sang bata paagi sa iya.” Nagsugot si Abram sa ginsiling sang iya asawa.

³ Gani ginhatag ni Sarai si Hagar kay Abram para mangin iya asawa. (Natabo ini matapos nakaestar si Abram sa Canaan sing napulo ka tuig.)

⁴ Sang ulihi nagbusong si Hagar.

Pagkahibalo ni Hagar nga nagabusong siya, ginpakanubo niya si Sarai.

⁵ Tungod sini, nagsiling si Sarai kay Abram, “Karon nga nagabusong na si Hagar ginapakanubo na niya ako. Ikaw ang dapat basulon sini. Gintugyan ko siya sa imo. Ang GINOO na ang maghukom kon sin-o sa aton ang husto.”

⁶ Nagsabat si Abram, “Kon amo sina, ibalik ko siya sa imo bilang ulipon kag pagusto ka kon ano ang himuon mo sa iya.” Umpisa sadto tama na kalain ang pagtratar ni Sarai kay Hagar, gani sang ulihi naglayas na lang siya.

⁷ Nakita sang anghel sang GINOO si Hagar didto sa tuburan sa kamingawan. Ang tuburan nga ini malapit sa dalan pakadto sa Shur.

⁸ Nagpamangkot ang anghel sa iya, “Hagar, ulipon ni Sarai, diin ka bala naghalin kag diin ka makadto?” Nagsabat siya, “Naglayas ako sa akon ama nga si Sarai.”

⁹ Nagsiling ang anghel sa iya, “Balik ka sa imo ama kag magpasakop ka sa iya.”

¹⁰ Dayon nagsiling pa gid ang anghel, “Padamuon ko gid ang imo kaliwat nga ang ila kadamuon indi maisip.

¹¹ Nagabusong ka, kag sa indi madugay magabata ka sing lalaki. Ngalanan mo siya nga Ishmael,* kay ginpamatian sang GINOO ang imo pagpanawag sa iya tungod sa imo pag-antos.

¹² Pero ang imo anak magakabuhi nga pareho sa isa ka maila nga donkey. Kontrahon niya ang

* **16:11** *Ishmael: buot silingon sa Hebreo, nagapamati ang Dios*

tanang, kag ang tanang magakontra sa iya. Bisan ang iya mga paryente kontrahon niya.”

¹³ Gintawag ni Hagar ang GINOO nga nagpakighambal sa iya nga “Dios nga Nakakita,” kay siling niya, “Nakita ko gid bala ang Dios nga nakakita sa akon kag sa gihapon buhi ako?”†

¹⁴ Amo ina nga ang tuburan nga didto sa tunga sang Kadesh kag Bered gintawag nga Beer Lahai Roi.‡

¹⁵ *Nagbalik si Hagar kay Sarai*, kag sang ulihi nagbata siya sing lalaki. Gin-ngalanan ni Abram ang bata nga Ishmael.

¹⁶ Ang edad ni Abram sang natawo si Ishmael 86 ka tuig.

17

Ang Pagtuli Tanda sang Kasugtanan

¹ Sang nagaedad si Abram sing 99 ka tuig, nagpakita ang GINOO sa iya kag nagsiling, “Ako ang Dios nga Makagagahom. Magtuman ka permi sa akon kag magkabuhi nga matarong.

² Tumanon ko ang akon kasugtanan sa imo; padamuon ko gid ang imo mga kaliwat.”

³ *Pagkabati sadto ni Abram*, nagluhod siya *bilang pagtahod sa Dios*. Nagsiling ang Dios sa iya,

⁴ “Sa akon bahin, amo ini ang akon kasugtanan sa imo: Mangin amay ka sang madamo nga nasyon.

† **16:13** *kag sa gihapon buhi ako*: ukon, kag diri pa ‡ **16:14** *Beer Lahai Roi*: buot silingon sa Hebreo, *bubon sang buhi nga Dios nga nakakita sa akon*.

⁵ Sugod subong indi na Abram ang itawag sa imo kundi Abraham* na, tungod kay himuon ko ikaw nga amay sang madamo nga nasyon.

⁶ Padamuon ko gid ang imo mga kaliwat kag magatukod sila sang mga nasyon, kag ang iban sa ila mangin hari.

⁷ Tumanon ko ang akon kasugtanan sa imo kag sa imo mga kaliwat sa palaabuton nga mga henerasyon, nga ako padayon nga mangin Dios ninyo. Ini nga kasugtanan magapadayon hasta san-o.

⁸ Mga pangayaw lang kamo subong sa duta sang Canaan. Pero igahatag ko ining bilog nga duta sa imo kag sa imo mga kaliwat. Mangin inyo na ina hasta san-o, kag ako padayon nga mangin Dios ninyo.”

⁹ Nagsiling pa gid siya kay Abraham, “Sa imo bahin, tipigan mo ang akon kasugtanan sa imo. Kag amo man ini ang dapat nga himuon sang imo mga kaliwat sa palaabuton nga mga henerasyon.

¹⁰ Kag parte sang sina nga kasugtanan, dapat tulion ninyo ang tanan ninyo nga lalaki.

¹¹ Ini ang mangin tanda sang akon kasugtanan sa inyo.

¹²⁻¹³ Sugod subong hasta sa palaabuton nga mga henerasyon, dapat tulion ninyo ang kada bata nga lalaki sa edad nga walo ka adlaw. Tulion man ninyo ang mga ulipon nga lalaki nga natawo sa inyo panimalay kag pati ang mga ulipon nga inyo ginbakal sa mga taga-iban nga lugar. Ina nga tanda sa inyo lawas magapamatuod nga ang akon kasugtanan sa inyo magapadayon hasta san-o.

* **17:5 Abraham:** posible ang buot silingon sa Hebreo, *amay sang madamo*

¹⁴ Ang bisan sin-o nga lalaki sa inyo nga wala matuli indi ninyo pagkabigon nga sakop ninyo, kay ginbaliwala niya ang akon kasugtanan.”

¹⁵ Nagsiling pa gid ang Dios kay Abraham, “Kon parte sa imo asawa nga si Sarai, indi mo na siya pagtawgon nga Sarai, kundi *sugod subong* Sara[†] na ang itawag mo sa iya.

¹⁶ Pakamaayuhon ko siya kag hatagan ko gid ikaw sang anak paagi sa iya. Mangin iloy siya sang madamo nga nasyon, kag ang iban niya nga mga kaliwat mangin hari.”

¹⁷ Pagkabati sadto ni Abraham nagluhod siya bilang *pagtahod sa Dios*, pero nagkadlaw siya. Nagsiling siya sa iya kaugalingon, “Makapabata pa bala ako nga 100 na ang akon edad? Kag si Sara, makabata pa bala nga 90 na ang iya edad?”

¹⁸ Dayon nagsiling siya sa Dios, “Kabay pa nga si Ishmael ang magabaton sang mga ginpromisa mo sa akon.”

¹⁹ Nagsabat ang Dios, “Indi. Ang imo asawa nga si Sara magabata sing lalaki kag ngalanan mo siya nga Isaac.[‡] Sa iya ko padayunon ang akon kasugtanan sa imo, kag magapadayon ini nga kasugtanan sa iya mga kaliwat hasta san-o.

²⁰ Kon parte kay Ishmael, nabatian ko ang imo pangabay para sa iya. Pakamaayuhon ko siya kag hatagan sang madamo nga kaliwat. Mangin amay siya sang dose ka pangulo, kag ang iya mga kaliwat mangin bantog nga katawhan.[§]

[†] 17:15 Sara: buot silingon sa Hebreo, *prinsesa* [‡] 17:19 Isaac: buot silingon sa Hebreo, *nagakadlaw siya* [§] 17:20 katawhan: ukon, *nasyon*

²¹ Ugaling, kay Isaac *kag sa iya mga kaliwat* ko lang tumanon ang akon kasugtanan sa imo. Magabata si Sara kay Isaac sa amo man sini ngatyon sa sunod nga tuig.”

²² Pagkatapos hambal sang Dios kay Abraham, naghalin siya dayon.

²³ Sa sadto gid mismo nga adlaw, gintuman ni Abraham ang ginsugo sa iya sang Dios. Gintuli niya ang iya anak nga si Ishmael kag ang tanan nga lalaki sa iya panimalay: ang mga ulipon nga natawo sa iya panimalay kag ang mga ulipon nga iya ginbakal.

²⁴ Nagaedad si Abraham sing 99 ka tuig sang gintuli siya,

²⁵ kag si Ishmael ya nagaedad sing 13 ka tuig.

²⁶⁻²⁷ Sa sadto gid mismo nga adlaw nga nagsugo ang Dios nga ang tanan nga lalaki dapat matuli, nagpatuli si Abraham kag si Ishmael pati ang tanan nga ulipon ni Abraham nga natawo sa iya panimalay kag ang mga ulipon nga iya ginbakal sa mga taga-iban nga lugar.

18

Ang Tatlo ka Bisita ni Abraham

¹ Nagpakita ang GINOO kay Abraham sang didto pa siya nagaestar malapit sa dalagko nga mga kahoy* ni Mamre. Mainit sadto nga adlaw, kag si Abraham didto nagapungko sa puwertahan sang iya tolda.

² Samtang nagapanan-aw tan-aw siya, may nakita siya nga tatlo ka lalaki nga nagatindog sa

* **18:1** *dalagko nga mga kahoy*: Tan-awa ang footnote sa 12:6.

unhan. Nagtindog siya dayon kag nagdali-dali sugata sa ila. Nagluhod siya sa ila *bilang pagtahod*

³ kag nagsiling, “Ginoo,[†] kon mahimo, hapit ka anay diri sa amon.

⁴ Magpakuha ako sang tubig para makapanghinaw kamo sang inyo mga tiil kag dayon magpahuway kamo sa idalom sang sini nga kahoy.

⁵ Makuha man ako sang pagkaon para sa inyo agod may kusog kamo sa inyo paglakat. Ginakali-pay ko ang pagserbisyo sa inyo samtang ari kamo diri sa amon.” Kag nagsabat sila, “Sige, himua ang ginsiling mo.”

⁶ Gani nagdali-dali si Abraham sulod sa tolda kag nagsiling kay Sara, “Abi, kuha ka sing mga tunga sa sako nga harina nga pinakamaayo nga klase kag magluto ka sang tinapay. Kag dalion mo ang pagluto.”

⁷ Nagdalagan dayon si Abraham pakadto sa iya mga baka kag nagpili sang matambok nga bata, kag dali-dali niya ini nga ginpaihaw kag ginpaluto sa iya bataon nga suluguon.

⁸ Dayon gindala niya ini sa iya mga bisita, kag nagdala man siya sang keso kag gatas. Kag samtang nagakaon sila sa idalom sang kahoy, didto man si Abraham nga nagaserbi sa ila.

⁹ Karon, nagpamangkot ang mga bisita kay Abraham, “Diin bala si Sara nga imo asawa?” Nagsabat siya, “Didto sa sulod sang tolda.”

¹⁰ Ang isa sa mga bisita nagsiling, “Sigurado gid nga mabalik ako diri sa sunod nga tuig sa amo

[†] **18:3** *Ginoo*: ukon, *Sir*. Mahibaluan ta sa masunod nga mga bersikulo nga ang nagpakita kay Abraham amo ang Ginoo kaupod ang duha ka anghel.

man sini nga tion, kag ang imo asawa nga si Sara may anak na nga lalaki.”

Nagapamati gali si Sara didto sa puwertahan sang tolda sa likod lang ni Abraham.

¹¹ (Tigulang na gid sila nga duha ni Abraham kag nag-untat na gani ang pamulanon ni Sara.)

¹² Nagkadlaw si Sara sa iya lang kaugalingon kag naghunahuna, “Sa katigulangon ko nga ini ganahan pa ayhan ako sa paghulid sa akon bana nga tigulang man?”

¹³ Nagpamangkot dayon ang GINOO kay Abraham, “Ngaa bala nagkadlaw si Sara kag nagsiling, ‘Makabata pa bala ako nga tigulang na ako?’

¹⁴ May butang bala nga indi mahimo sang GINOO? Suno sa ginsiling ko, mabalik ako diri sa sunod nga tuig sa amo man sini nga tion, kag si Sara may anak na nga lalaki.”

¹⁵ Hinadlukan si Sara, gani nagbutig siya. Siling niya, “Wala ako nagkadlaw!” Pero nagsiling ang GINOO, “Nagkadlaw ka gid.”

Nagpakitluoy si Abraham para sa Banwa sang Sodom

¹⁶ Pagkatapos naglakat ang tatlo ka lalaki. Gindul-ong sila ni Abraham hasta sa lugar nga makita nila sa ubos ang banwa sang Sodom.

¹⁷ Nagsiling ang GINOO, “Indi ko pagtaguon kay Abraham ang akon pagahimuon.

¹⁸ Sigurado nga mangin dako kag gamhanan nga nasyon ang iya mga kaliwat sa palaabuton. Kag paagi sa iya pakamaayuhon ko ang tanan nga nasyon sa kalibutan.

¹⁹ Ginpili ko siya para ipatuman niya sa iya mga kabataan kag mga kaliwat ang akon mga pamaagi, para maghimo sila sang husto kag matarong. Sa sina nga paagi, matuman ang akon ginpromisa sa iya.”

²⁰ Dayon nagsiling ang GINOO kay Abraham, “Madamo na ang nagareklamo kontra sa Sodom kag Gomora, kay puwerte na gid ang kalautan sa sini nga mga lugar.

²¹ Gani makadto ako didto para mahibaluan ko kon matuod ukon indi ini nga mga reklamo.”

²² Naglakat dayon ang duha ka lalaki pa-Sodom, pero nagpabilin ang GINOO kag si Abraham.

²³ Nagpalapit si Abraham sa GINOO kag nagpamangkot, “Laglagon mo bala ang mga matarong upod sa mga makasasala?

²⁴ Kon may ara abi nga 50 ka matarong sa sina nga banwa, laglagon mo bala gihapon ang bilog nga banwa? Indi mo bala pagkaluoyan ang banwa tungod na lang sa 50 ka tawo nga matarong?

²⁵ Imposible nga laglagon mo ang mga matarong upod sa mga makasasala. Indi mahimo nga palareho lang ang pagtratar mo sa ila. Ikaw nga nagahukom sa bilog nga kalibutan, indi bala nga dapat himuon mo kon ano ang husto?”

²⁶ Nagsabat ang GINOO, “Kon may makita ako nga 50 ka matarong sa Sodom, indi ko paglaglagon ang bilog nga banwa tungod lang sa ila.”

²⁷ Nagsiling liwat si Abraham, “O Ginoo, patawara ako nga nangisog ako sa pagpakighambal sa imo. Tawo lang ako, kag

wala ako sing kinamatarong sa paghambal sini sa imo.

²⁸ Pero kon may ara lang abi nga 45 ka matarong, ano, laglagon mo bala gihapon ang bilog nga banwa tungod kay kulang ini sang lima?" Nagsabat ang GINOO, "Kon may makita ako nga 45 ka matarong, indi ko paglaglagon ang banwa."

²⁹ Nagsiling liwat si Abraham, "Ti, kon 40 lang abi ang matarong?" Nagsabat ang GINOO, "Indi ko paglaglagon ang banwa kon may 40 nga matarong."

³⁰ Nagsiling liwat si Abraham, "Indi ka lang kuntani mangakig sa akon, Ginoo, kay mamangkot pa ako. Ti, abi kon may 30 lang ka tawo nga matarong?" Nagsabat ang GINOO, "Indi ko gihapon paglaglagon ang banwa kon may makita ako nga 30 ka tawo nga matarong."

³¹ Nagsiling pa gid liwat si Abraham, "Ginoo, patawara ako sa akon kaisog sa padayon nga pagpakighambal sa imo. Abi kon may 20 lang ka tawo nga matarong?" Nagsabat ang GINOO, "Indi ko gihapon paglaglagon ang banwa kon may 20 nga matarong."

³² Nagsiling pa gid liwat si Abraham, "Ginoo, indi ka kuntani mangakig; katapusan ko na lang gid ini nga pamangkot. Halimbawa 10 lang abi ang imo makita nga matarong?" Nagsabat ang GINOO, "Indi ko gihapon paglaglagon ang banwa kon may 10 nga matarong."

³³ Pagkatapos nila estorya, naghalin ang GINOO, kag si Abraham ya nagpuli sa ila.

19

Ang Pagkamakasala sang mga Tawo sa Sodom

¹ Nag-abot atong duha ka anghel sa Sodom sang sirom na. Nagapungko sadto si Lot sa puwertahan sang banwa. Pagkakita ni Lot sa ila, nagtindog siya sa pagsugata sa ila. Dayon nagluhod siya sa ila atubangan *bilang pagtahod* kag nagsiling,

² “Kon mahimo hapit anay kamo sa akon balay. Makapanghinaw kamo didto sang inyo mga tiil kag makatulog karon nga gab-i. Kag buwas sa kaa-gahon makapadayon kamo sa inyo pagpanglakaton.” Pero nagsabat sila, “Indi lang, didto lang kami matulog sa plasa karon nga gab-i.”

³ Pero ginpilit gid sila ni Lot, gani nag-upod na lang sila sa iya balay. Nagpreparar si Lot sang mga pagkaon kag ilimnon. Nagpaluto man siya sang tinapay nga wala sing inugpahabok. Kag sang handa na, nagpanyapon sila.

⁴ Sang manugtulog na sila, nag-abot ang tanan nga bataon kag tigulang nga mga lalaki halin sa tanan nga parte sang siyudad sang Sodom, kag ginpalibutan nila ang balay ni Lot.

⁵ Gintawag nila si Lot kag ginpamangkot, “Diin na bala ang imo bisita nga mga lalaki nga nag-abot sini lang nga gab-i? Paguwaa sila diri kay luyag namon nga magpakighilawas sa ila.”

⁶ Nagguwa si Lot sa balay para atubangon sila. Sang pagguwa niya, ginsira niya dayon ang puwertahan.

⁷ Nagsiling siya *sa ila*, “Mga abyan, naga-pangabay ako nga indi ninyo paghimua inang ginahunahuna ninyo nga malain.

⁸ Kon gusto ninyo, may duha ako ka anak nga dalaga pa. Ihatag ko sila sa inyo kag pagusto kamo kon ano ang inyo himuon sa ila. Pero indi lang ninyo pag-anha ining duha ka tawo, kay mga bisita ko sila kag dapat ko sila nga protektaran.”

⁹ Pero nagsiling ang mga tawo, “Estranghero ka lang diri pero daw si sin-o ka gid nga magpasilabot sa amon. Halin dira! Basi kon sobra pa ang amon himuon sa imo sang sa ila.” Dayon gintikwang nila si Lot. Mapalapit na kuntani sila sa puwertahan para gub-on ini,

¹⁰ pero gin-abrihan ini sang duha ka anghel nga didto sa sulod kag ginbutong nila si Lot pasulod kag ginsiradhan ang puwertahan.

¹¹ Dayon ginbulag nila ang mga tawo sa guwa para indi na sila makatultol sang puwertahan.

Ginpapalagyo si Lot sa Sodom

¹² Nagsiling ang duha ka anghel kay Lot, “Kon may mga anak ka pa, ukon mga umagad nga lalaki, ukon mga paryente sa sini nga banwa, dala sila tanan kag magpalagyo kamo,

¹³ tungod kay laglagon namon ini nga banwa. Nabatian sang GINOO ang mga reklamo kontra sa sining mga tawo. Gani ginpadala niya kami sa paglaglag sang sini nga banwa.”

¹⁴ Dayon ginkadtuan ni Lot ang mga mangin umagad* niya nga mga lalaki kag ginsilingan, “Magdali-dali kamo halin diri kay pagalaglagon sang GINOO ang ini nga banwa.” Pero wala sila nagpati kay abi nila nagalango-lango lang si Lot.

* **19:14** *mga mangin umagad: ukon, mga umagad*

¹⁵ Sang kaagahon, ginpadali-dali si Lot sang mga anghel nga maghalin sa banwa. Siling nila, “Dasiga! Dal-a ang imo asawa kag duha ka anak nga babayi nga ari diri kag maghalin kamo dayon, kay basi madalahig kamo kon laglagon na ini nga banwa.”

¹⁶ Indi pa kuntani maghalin si Lot. Pero tungod kay naluoy ang GINOO sa ila, gin-uyatan sila sang mga anghel sa kamot kag gindala paguwa sa banwa.

¹⁷ Sang didto na sila sa guwa, nagsiling ang Ginoo,[†] “Dalagan kamo! Indi gid kamo magbulalikid ukon magpundo sa bisan diin sa sini nga kapatagan. Dalagan kamo sa bukid para indi kamo mapatay.”

¹⁸ Pero nagsabat si Lot, “Ginoo[‡] ko, indi na ako pagpadalagana sa bukid.

¹⁹ Ginkaluoyan mo ako kag ginpakita mo ang imo kaayo sa akon sa pagluwas sang akon kabuhi. Pero layo katama ang bukid; basi maabtan ako sang kahalitan kag mapatay ako antes makaabot didto.

²⁰ Tan-awa bala inang gamay nga banwa sa unhan. Siguro maabot ko ina kay malapit man lang. Puwede bala ako makapalagyo sa sina nga gamay nga banwa para maluwas ako?”

²¹ Nagsabat ang Ginoo,[§] “Huo, sugot ako sa imo pangabay; indi ko paglaglagon ina nga banwa.

²² Sige, dalagan na kamo didto, kay indi ko mahimo ang akon himuon hasta indi pa kamo makaabot didto.”

[†] **19:17** *Ginoo*: sa Hebreo, *siya* [‡] **19:18** *Ginoo*: ukon, *Sir* [§] **19:21** *Ginoo*: sa Hebreo, *siya*

Ato nga banwa gintawag nga Zoar.*

Ang Paglaglag sang Sodom kag Gomora

²³ Nagabutlak gid ang adlaw sang pag-abot nila ni Lot sa Zoar.

²⁴ Dayon ginpaulanan sang GINOO sang nagadabdab nga asupre ang Sodom kag Gomora.

²⁵ Ginlaglag sang GINOO ang duha ka banwa kag ang bilog nga kapatagan. Nagkalamatay ang tanan nga nagaestar didto pati ang tanan nga tanom.

²⁶ Nagbalikid ang asawa ni Lot, gani nahimo siya nga haligi nga asin.

²⁷ Aga pa gid sang sunod nga adlaw, nagdalidali kadto si Abraham sa lugar nga sa diin nagpakighambal siya sa GINOO.

²⁸ Gintan-aw niya ang Sodom kag Gomora kag ang bilog nga kapatagan. Nakita niya ang aso nga nagatub-ok halin sa duta nga daw pareho sa aso nga nagahalin sa isa ka dako nga hurnohan.

²⁹ Gani gindumdom sang Dios si Abraham, kay sang paglaglag sang Dios sang mga banwa sa kapatagan nga sa diin nag-estar si Lot, ginpapalagyo niya anay si Lot para indi siya mahalitan.

Ang Ginhalinan sang mga Moabnon kag Ammonhon

³⁰ Tungod kay nahadlok si Lot mag-estar sa Zoar, nagsaylo siya kag ang iya duha ka anak nga dalaga sa bukid kag didto nag-estar sa kuweba.

³¹ Sang isa ka adlaw, nagsiling ang magulang nga anak sa iya manghod, “Tigulang na ang aton

* **19:22 Zoar:** buot silingon sa Hebreo, *gamay*

amay kag wala gid diri sing lalaki nga aton mapamana para makapamata kita pareho sa ginahimo sa bisan diin.

³² Maayo pa nga paimnon ta si tatay sang bino hasta nga mahubog siya, dayon maghulid kita sa iya para makabata kita paagi sa iya.”

³³ Gani sadto nga gab-i, ginhubog nila ang ila amay. Dayon nagpakighilawas ang magulang nga anak sa iya amay. Pero tungod sa sobra nga kahubog ni Lot wala gid siya kahibalo kon ano ang nagkalatabo.

³⁴ Pagkasunod nga adlaw, nagsiling ang magulang sa iya manghod, “Naghulid na ako kagab-i sa aton amay. Kag karon sa gab-i paimnon ta naman siya sang bino hasta nga mahubog siya, kag ikaw naman ang maghulid sa iya para kita nga duha makabata paagi sa iya.”

³⁵ Gani sadto gid nga gab-i, ginhubog naman nila ang ila amay kag ang manghod naman ang nagpakighilawas sa iya. Sa sobra niya nga kahubog wala siya gihapon kahibalo kon ano ang nagkalatabo.

³⁶ Sa sadto nga paagi, nagbusong ang duha ka anak ni Lot paagi mismo sa iya.

³⁷ Sang ulihi nagbata ang magulang sing lalaki kag gin-ngalanan niya nga Moab.[†] Siya ang ginhalinan sang katawhan subong nga mga Moabnon.

³⁸ Nagbata man ang manghod sing lalaki kag gin-ngalanan niya nga Ben Ami.[‡] Siya ang ginhali-

[†] **19:37** *Moab*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *halin sa akon amay* [‡] **19:38** *Ben Ami*: buot silingon sa Hebreo, *anak sang malapit ko nga paryente*

nan sang katawhan subong nga mga Ammonhon.

20

Si Abraham kag si Abimelec

¹ Naghalin sila ni Abraham sa Mamre kag nagkadto sa Negev. Didto sila nag-estar sa tunga-tunga sang Kadesh kag Shur. Sang ulihi nagsaylo sila sa Gerar.

² Samtang didto sila, ang pakilala ni Abraham kay Sara sa mga tawo utod niya siya. Gani ginpakuha ni Haring Abimelec sang Gerar si Sara.

³ Isa ka gab-i, nagpakita ang Dios kay Abimelec paagi sa isa ka damgo. Siling niya, “Mapatay ka tungod kay ginkuha mo ina nga babayi nga may bana na.”

⁴ Pero tungod kay wala pa matandog ni Abimelec si Sara, nagsiling siya, “Ginoo, ngaa patyon mo ako kag ang akon katawhan? Wala ako sing sala.

⁵ Nagsiling man abi si Abraham nga utod niya si Sara kag si Sara nagsiling man nga utod niya si Abraham. Inosente gid ako kag wala gid ako sing malain nga tuyo sa pagkuha kay Sara.”

⁶ Nagsabat ang Dios, “Huo, nakahibalo ako nga wala ka sing malain nga tuyo, gani wala ako magtugot nga matandog mo siya para indi ka makasala sa akon.

⁷ Pero dapat ibalik mo siya sa iya bana tungod ang iya bana isa ka propeta, kag pangamuyuan ka niya para indi ka mapatay. Pero kon indi mo gani siya pag-ibalik, ginapaandaman ko ikaw nga daan nga mapatay ka gid pati ang tanan mo nga katawhan.”

⁸ Aga pa gid sang sunod nga adlaw, ginpatawag ni Abimelec ang tanan niya nga mga opisyal kag ginsugiran parte sa iya nga damgo. Kag hinadlukan gid sila.

⁹ Dayon ginpatawag ni Abimelec si Abraham kag ginpamangkot, “Ano bala ining ginhimo mo sa amon? Ano bala ang akon sala sa imo nga ginbutang mo sa dako nga paglapas ang akon bilog nga ginharian? Indi husto ang imo ginhimo.

¹⁰ Pero ngaa bala ginhimo mo ini?”

¹¹ Nagsabat si Abraham, “Abi ko wala gid sing bisan isa diri nga nagatahod sa Dios, gani naghuhuna ako nga basi patyon ninyo ako para makuha ninyo ang akon asawa.

¹² Matuod gid man nga mag-utod kami, pero sa amay lang kag indi sa iloy, kag ginpangasawa ko siya.

¹³ Sang ginsilingan ako sang Dios nga maghalin sa panimalay sang akon amay, ginhambalan ko si Sara nga ipakilala niya nga mag-utod kami bisan diin kami magkadto. Sa sini nga paagi mapakita niya ang iya paghigugma sa akon.”

¹⁴ Ginbalik ni Abimelec si Sara kay Abraham, kag ginhatagan pa niya si Abraham sang mga karnero, baka, kag mga ulipon nga babayi kag lalaki.

¹⁵ Dayon nagsiling siya kay Abraham, “Handa ako nga paestaron kamo sa akon duta. Mag-estar kamo bisan diin nga gusto ninyo.”

¹⁶ Nagsiling man siya kay Sara, “Hatagan ko ang imo utod sang 1,000 ka bilog nga pilak bilang pamatuod sa tanan ninyo nga kaupdanang nga wala ko ikaw matandog kag para indi sila

maghunahuna nga nakahimo ka sang malain.”

¹⁷⁻¹⁸ Tungod sa pagkuha ni Abimelec kay Sara, ginbuot sang GINOO nga indi makabata ang tanan nga babayi sa iya panimalay. Gani nagpangamuyo si Abraham sa Dios, kag gin-ayo sang Dios ang asawa ni Abimelec kag ang iya mga ulipon nga mga babayi para makabata sila liwat. Gin-ayo man sang Dios si Abimelec *sa iya balatian*.

21

Ang Pagkatawo ni Isaac

¹ Karon, gindumdom sang GINOO si Sara suno sa iya ginpromisa.

² Nagbusong si Sara kag nagbata sing lalaki bisan tigulang na si Abraham. Natawo ang bata sa tion gid nga ginsiling sadto sang Dios.

³ Gin-ngalanan ni Abraham ang bata nga Isaac.

⁴ Sang walo na ka adlaw ang bata, gintuli siya ni Abraham suno sa ginsugo sa iya sang Dios.

⁵ Nagaedad si Abraham sang 100 ka tuig sang natawo si Isaac.

⁶ Nagsiling si Sara, “Ginpakadlaw ako sang Dios sa kalipay, kag ang bisan sin-o nga makabati parte sining natabo sa akon magakadlaw man.

⁷ Sin-o ang makahunahuna nga magsiling kay Abraham nga makapatiti pa ako sang bata? Pero nakabata pa ako bisan tigulang na siya.”

⁸ Nagdako si Isaac, kag sang adlaw nga ginlutas siya naghiwat si Abraham sang isa ka dako nga punsyon.*

* **21:8** punsyon: sa English, *feast or banquet*

Ginpalayas si Hagar kag si Ishmael

⁹ Isa ka adlaw, nakita ni Sara nga ginasunlog ni Ishmael si Isaac. (Si Ishmael anak ni Abraham kay Hagar nga Egyptohanon.)

¹⁰ Gani nagsiling si Sara kay Abraham, “Palayasa inang babayi nga ulipon kag ang iya anak, kay ang anak sinang ulipon indi dapat partihan sa palanublion sang akon anak nga si Isaac.”

¹¹ Naglalin gid ang buot ni Abraham tungod kay anak man niya si Ishmael.

¹² Pero nagsiling ang Dios sa iya, “Indi maglalin ang buot mo parte kay Ishmael kag kay Hagar. Tumana ang gusto ni Sara, tungod sa kay Isaac magahalin ang imo mga kaliwat nga akon ginpromisa.

¹³ Kag kon parte kay Ishmael, hatagan ko man siya sang madamo nga kaliwat kag mangin isa man sila ka nasyon, tungod kay anak mo man siya.”

¹⁴ Aga pa gid sang sunod nga adlaw, nagkuha si Abraham sang pagkaon kag tubig nga nasulod sa panit nga suludlan, kag ginpapas-an niya ini kay Hagar. Dayon ginpalakat niya si Hagar kaupod ang bata. Nagpanglakaton sila sa kamingawan sang Beersheba nga wala kahibalo kon sa diin sila pakadto.

¹⁵ Sang naubos na ang ila tubig, ginbilin niya ang iya bata sa idalom sang isa ka kahoy-kahoy

¹⁶ kag naglakat siya sa unhan nga ang kalayuon mga 100 ka metros halin sa bata. Didto siya nagpungko kag naghilibion nga nagasiling sa iya

kaugalingon, “Indi ako makaantos nga magtan-aw sa akon anak nga mapatay.”

¹⁷ Karon, nabatian sang Dios ang hibi sang bata. Gani nagsiling ang anghel sang Dios kay Hagar halin didto sa langit, “Ano ang imo ginapaligban Hagar? Indi ka magkahadlok; nabatian sang Dios ang hibi sang imo anak.

¹⁸ Tindog ka kag pabanguna ang bata, kay himuon ko nga dako nga nasyon ang iya mga kaliwat.”

¹⁹ Dayon may ginpakita ang Dios sa iya nga isa ka bubon. Nagkadto siya didto kag ginsudlan sang tubig ang iya suludlan, dayon ginpainom niya ang iya anak.

²⁰⁻²¹ Wala pagpabay-i sang Dios si Ishmael hasta nga nagdako siya. Didto siya nag-estar sa kamingawan sang Paran kag nangin isa siya ka manug-pana. Sang ulihi ginpaasawa siya sang iya iloy sa isa ka Egyptohanon.

Ang Kasugtanan ni Abraham kag ni Abimelec

²² Sang sadto nga tion,[†] nagkadto si Abimelec kay Abraham upod ang pangulo sang iya mga soldado nga si Ficol. Nagsiling si Abimelec kay Abraham, “Ginabuligan ka gid sang Dios sa tanan mo nga ginahimo.

²³ Gani, magsumpa ka diri sa ngalan sang Dios nga indi mo gid ako pagtraiduran pati ang akon mga kaliwat. Ipakita mo ang imo kaayo sa akon kag sa sining lugar nga sa diin nagaestar ka karon

[†] **21:22** *Sang sadto nga tion* nga ginpahalin ni Abraham si Hagar kag si Ishmael, ukon sang nagapangabuhi na sila sa kamingawan sang Paran.

bilang pangayaw, subong nga nangin maayo man ako sa imo.”

²⁴ Nagsabat si Abraham, “Ginasumpa ko.”

²⁵ Pero nagreklamo si Abraham kay Abimelec parte sa bubon nga gin-agaw sang iya mga sulugon.

²⁶ Nagsiling si Abimelec, “Wala ako kahibalo kon sin-o ang naghimo sina. Wala mo man ako ginsugiran, kag subong ko lang nabatian ina.”

²⁷ Gani nagkuha si Abraham sang mga karnero kag mga baka kag ginhatag niya kay Abimelec, dayon naghimo sila nga duha sang kasugtanan.

²⁸ Nagkuha pa gid si Abraham sang pito ka babayi nga karnero kag iya ini ginpain.

²⁹ Nagpamangkot si Abimelec, “Para sa ano inang pito ka karnero nga imo ginpain?”

³⁰ Nagsabat si Abraham, “Batuna ining pito ka karnero bilang pamatuod nga ako ang nagkutkot sang sina nga bubon.”

³¹ Tungod sining pagsumpaanay nila, ang ato nga lugar gintawag Beersheba.[‡]

³² Pagkatapos sang ila kasugtanan didto sa Beersheba, nagbalik si Abimelec kag ang pangulo sang iya mga soldado nga si Ficol sa duta sang mga Filistinhon.

³³ Nagtanom si Abraham sang isa ka kahoy nga tamarisko didto sa Beersheba kag nagsimba siya didto sa GINOO, ang Dios nga wala sing katapusan.

³⁴ Nag-estar si Abraham sa duta sang mga Filistinhon sa malawig nga panahon.

[‡] **21:31** *Beersheba*: buot silingon sa Hebreo, *ginsumpaan nga bubon*.

22

Ginsugo sang Dios si Abraham nga Ihalad si Isaac

¹ Sang ulihi gintilawan sang Dios si Abraham. Gintawag niya si Abraham, kag nagsabat si Abraham sa iya.

² Dayon nagsiling siya, “Dal-a ang imo bugtong* kag pinalangga nga anak nga si Isaac kag magkadto kamo sa duta sang Moria. Saka kamo sa bukid nga akon itudlo sa imo kag ihalad mo siya didto sa akon bilang halad nga ginasunog.”

³ Gani aga pa gid sang sunod nga adlaw, nagbial si Abraham sang mga kahoy nga inuggatong sa halad, kag ginkarga niya ini sa iya donkey. Naglakat siya kaupod si Isaac kag ang duha niya ka suluguon nga lalaki pakadto sa lugar nga ginsiling sa iya sang Dios.

⁴ Sang ikatlo nga adlaw *sang ila pagpanglaka-ton*, nakita ni Abraham sa unhan ang lugar nga ginsiling sa iya sang Dios.

⁵ Gani nagsiling si Abraham sa duha niya ka suluguon, “Diri lang kamo anay kag bantayi ninyo ang donkey, kay matakklad kami didto sa unhan kag magsimba sa Dios. Mabalik man kami dayon.”

⁶ Ginpapas-an ni Abraham kay Isaac ang mga kahoy nga inuggatong sa halad, kag siya ang nagdala sang sundang kag pangsindi.

⁷ Samtang nagalakat sila, nagsiling si Isaac, “Tay!” Nagsabat si Abraham, “Ano, anak?” Nagpamangkot si Isaac, “May dala kita nga pangsindi

* **22:2** *bugtong*: ukon, pinasahi

kag inuggatong, pero diin ang karnero nga inughalad?”

⁸ Nagsabat si Abraham, “Anak, ang Dios ang magahatag sa aton sang karnero nga inughalad.” Kag nagpadayon sila sa paglakat.

⁹ Sang pag-abot nila sa lugar nga ginsiling sang Dios, naghimo si Abraham sang halaran, kag ginplastar niya ang mga kahoy sa ibabaw sini. Dayon gin-gapos niya si Isaac kag gintungtong sa ibabaw sang halaran.

¹⁰ Pagkatapos nagkuha siya sang sundang. Kag sang patyon na niya kuntani si Isaac,

¹¹ gintawag siya sang anghel sang GINOO halin sa langit, “Abraham! Abraham!” Pagkatapos nga nagsabat si Abraham,

¹² nagsiling ang anghel, “Indi pagpatya ang bata! Karon napamatud-an ko na gid nga may kahadlok ka sa Dios tungod kay wala mo pag-ilikaw sa akon ang imo bugtong nga anak.”

¹³ Pagbalikid ni Abraham, may nakita siya nga isa ka lalaki nga karnero nga ang iya sungay nasangit sa mga kahoy-kahoy, kag indi na ini makahalin. Gani ginkuha ini ni Abraham kag ginhalad bilang halad nga ginasunog sa baylo sang iya anak.

¹⁴ Gintawag ni Abraham ato nga lugar “Nagatigana ang GINOO.” Gani hasta subong may hulu-baton nga nagasiling, “Sa Bukid sang GINOO may ginatigana siya.”

¹⁵ Nagtawag liwat kay Abraham ang anghel sang GINOO halin sa langit.

¹⁶⁻¹⁷ Siling niya, “Amo ini ang ginasiling sang GI-NOO: Nagapanumpa ako sa akon mismo kaugalingon nga pakamaayuhon ko gid ikaw tungod kay wala mo pag-ilikaw ang imo bugtong nga anak sa akon. Padamuon ko gid ang imo mga kaliwat nga daw pareho kadamo sa mga bituon sa langit kag sa mga balas sa baybayon. Pagasakupon nila ang mga banwa sang ila mga kaaway.

¹⁸ Kag paagi sa imo mga kaliwat,[†] pakamaayuhon ko ang tanan nga nasyon sa kalibutan, tungod kay nagtuman ka sa akon.”

¹⁹ Pagkatapos sadto, nagbalik si Abraham *kag si Isaac* sa mga suluguon. Dayon nagkadto sila sa Beersheba kag didto na nag-estar.

Ang mga Kaliwat ni Nahor

²⁰ Sang ulihi nabalitaan ni Abraham nga si Nahor nga iya utod may mga anak na kay Milca:

²¹ Si Uz ang magulang, sunod si Buz, kag dayon si Kemuel (nga amay ni Aram),

²² si Kesed, si Hazo, si Pildash, si Jidlaf, kag si Betuel.

²³ Sila nga walo amo ang mga anak ni Nahor kay Milca. Si Betuel amo ang amay ni Rebeka.

²⁴ May mga anak man si Nahor sa isa pa niya ka asawa nga si Reuma. Sila amo sanday Teba, Gaham, Tahash kag Maaca.

23

Napatay si Sara

¹ Nagkabuhi si Sara sing 127 ka tuig.

[†] **22:18** *mga kaliwat: ukon, kaliwat*

² Didto siya napatay sa Kiriath Arba (nga amo ang Hebron) sa duta sang Canaan. Puwerte gid ang pagpangasubo ni Abraham sa pagkapatay ni Sara.

³ Karon, ginbayaan anay ni Abraham ang bangkay sang iya asawa kag nagpakigkita siya sa mga Hithanon kag nagsiling sa ila,

⁴ “Nagaestar ako diri sa inyo nga lugar nga isa ka pangayaw, gani kon mahimo pabakla man ninyo ako sang duta nga puwede ko malubngan sang akon asawa.”

⁵ Nagsabat ang mga Hithanon,

⁶ “Sir, pamati anay sa amon. Ginakilala ka namon nga gamhanan nga tawo, gani puwede mo ilubong ang imo asawa bisan diin sa amon pinakamaayo nga mga lulubngan. Wala gid sing bisan isa sa amon nga mangindi sa paghatag sa imo sang lulubngan para malubong mo ang imo asawa.”

⁷ Sa gilayon nagluhod si Abraham sa *pagpasalamat* sa atubangan sang mga pumuluyo nga mga Hithanon.

⁸ Dayon nagsiling siya, “Kon sugot gid man kamo nga diri ko ilubong ang akon asawa, buligan ninyo ako nga hambalon si Efron nga anak ni Zohar

⁹ nga ibaligya niya sa akon ang iya kuweba nga ara sa higad sang iya uma sa Macpela. Hambala ninyo siya nga bayaran ko siya sa husto nga presyo diri mismo sa inyo atubangan para mangin akon na ina nga kuweba para himuon nga lulubngan.”

¹⁰ Ara *gali* si Efron nga nagapungko upod sang iya mga kasimanwa nga mga Hithanon. Gani

nagsabat siya kay Abraham nga nabatian sang tanan nga Hithanon nga nagtipon didto sa may puwertahan sang banwa.

¹¹ Siling niya, “Sa atubangan sining akon mga kasimanwa ginahatag ko sa imo sir ang bilog nga uma pati ang kuweba. Gani puwede mo na ilubong ang imo asawa.”

¹² Nagluhod liwat si Abraham sa *pagpasalamat* sa atubangan sang mga pumuluyo.

¹³ Dayon nagsiling siya kay Efron nga nabatian sang mga pumuluyo, “Pamatii bala ako. Bayaran ko ang bili sang uma. Batuna ang akon bayad para malubong ko na ang akon asawa didto.”

¹⁴ Nagsabat si Efron,

¹⁵ “Sir, ang duta nagabili sing 400 ka bilog nga pilak. Kon sa bagay, kon bayaran mo, pila man lang ina para sa imo kag sa akon. Sige, ilubong na ang imo asawa.”

¹⁶ Nagsugot si Abraham sa bili nga ginsiling ni Efron. Gani nagkilo siya sing 400 ka bilog nga pilak suno sa bug-at nga ginabasihan sadto sang mga negosyante. Kag ginbayad niya ini kay Efron didto sa atubangan sang mga Hithanon.

¹⁷⁻¹⁸ Gani nangin iya na ni Abraham ang uma ni Efron sa Macpela, sa east sang Mamre, pati ang kuweba kag ang mga kahoy sa palibot sang uma. Saksi ang tanan nga Hithanon nga nagtipon didto sa puwertahan sang banwa.

¹⁹ Ginlubong dayon ni Abraham si Sara didto sa kuweba nga ara sa uma sa Macpela, nga sakop sang duta sang Canaan. Ang Macpela malapit sa Mamre nga amo ang Hebron.

²⁰ Gani ang uma pati ang kuweba, nga iya anay sang mga Hithanon, nangin iya na ni Abraham kag ginhimo niya ini nga lulubngan.

24

Asawa para kay Isaac

¹ Tigulang na gid katama si Abraham kag ginpakamaayo siya sang GINOO sa tanan nga butang.

² Isa sadto ka adlaw, ginsilingan niya ang iya manugdumala* nga suluguon nga nagaasikaso sang tanan niya nga pagkabutang, “Ibutang ang imo kamot sa tunga-tunga sang duha ko ka paa,†

³ kag magsumpa ka sa akon sa ngalan sang GINOO, ang Dios sang langit kag sang duta, nga indi ka magpili sang palangasaw-on sang akon anak nga si Isaac diri sa taga-Canaan nga kaupod ta nga nagaestar subong.

⁴ Magkadto ka sa lugar nga akon ginhalinan, kag didto ka magpili sang babayi halin sa akon mga paryente nga ipaasawa sa akon anak nga si Isaac.”

⁵ Pero nagpamangkot ang suluguon, “Ti, paano abi kon indi mag-upod ang babayi sa sini nga lugar? Dal-on ko na lang bala si Isaac didto?”

⁶ Nagsabat si Abraham, “Indi gid pagdal-a si Isaac didto!

⁷ Gindala ako diri sang GINOO, ang Dios sang langit, halin sa panimalay sang akon amay, sa lugar nga sa diin ako natawo. Kag nagpanumpa siya nga ihatag niya ini nga duta sang Canaan sa akon mga kaliwat. Gani maglakat ka kay magapadala

* **24:2** *manugdumala*: ukon, *pinakatigulang* † **24:2** *Ibutang...paa*: buot silingon, ibutang sa kinatawo bilang tanda sang pagsumpa.

ang GINOO sang iya anghel sa pag-upod sa imo para makakita ka didto sang palangasaw-on sang akon anak.

⁸ Kon indi mag-upod ang babayi sa imo, wala ka sing salabton sa sining sumpa mo sa akon. Pero indi lang pagdal-a didto ang akon anak.”

⁹ Gani ginbutang sang suluguon ang iya kamot sa tunga-tunga sang duha ka paa ni Abraham nga iya amo, kag nagsumpa siya nga tumanon niya ang ginsugo sa iya.

¹⁰ Pagkatapos nagkuha ang suluguon sang napulo ka camel kag mga malahalon nga pangregalo halin sa iya amo nga si Abraham. Naglakat dayon siya pakadto sa Aram Naharaim,[‡] ang banwa nga ginaestaran ni Nahor.

¹¹ *Pag-abot sang suluguon sa banwa*, ginpaluko niya ang mga camel malapit sa bubon sa guwa sang banwa. Sirom na sadto kag tion sang pagpanag-ob sang mga babayi.

¹² Nagpangamuyo ang suluguon, “GINOO, Dios sang akon amo nga si Abraham, kabay pa nga patigayunon mo ang akon katuyuan diri, kag ipakita mo ang imo kaayo sa akon amo.

¹³ Nagatindog ako diri sa higad sang bubon samtang nagasag-ob ang mga babayi sang sini nga banwa.

¹⁴ Kon mangayo gani ako sang tubig sa tibod sang isa ka dalaga, kag magsugot siya nga paimnon ako pati ang akon mga camel, kabay pa nga siya ang babayi nga imo ginpili nga mangin asawa sang imo alagad nga si Isaac. Sa sini mahibaluan

[‡] **24:10** *Aram Naharaim*: isa ka lugar sa Mesopotamia.

ko nga ginpakita mo ang imo kaayo sa akon amo *nga si Abraham.*”

¹⁵ Wala pa siya makatapos pangamuyo, nag-abot si Rebeka nga may ginapas-an nga tibod. Si Rebeka anak ni Betuel, kag si Betuel anak ni Nahor kag ni Milca. Si Nahor utod ni Abraham.

¹⁶ Matahom gid nga dalaga si Rebeka kag birhen pa. Nagdulhog siya pakadto sa bubon kag ginsud-lan niya sang tubig ang iya tibod. Dayon nagsaka siya para magpuli.

¹⁷ Nagdali-dali ang suluguon sa pagsugata sa iya kag nagsiling, “Palihog paimna ako sa imo tibod bisan diutay lang.”

¹⁸ Nagsabat si Rebeka “Sige sir, inom ka.” Gin-paidalom niya dayon ang tibod kag gin-uyatan samtang nagainom ang suluguon.

¹⁹ Pagkatapos niya painom sa suluguon, nagsil-ing siya, “Masag-ob man ako para sa imo mga camel hasta nga makainom sila tanan.”

²⁰ Dali-dali niya nga gimbubo ang tubig sa ilim-nan sang mga sapat kag nagbalik siya sa bubon sa pagsag-ob liwat. Sige ang iya sag-ob hasta nga nakainom ang tanan nga camel.

²¹ Nagapanilag lang ang suluguon kag ginahu-nahuna niya kon bala ginapatigayon na sang GI-NOO ang iya katuyuan sa pagkadto sa sina nga lugar.

²² Pagkatapos inom sang mga camel, ginpaguwa sang suluguon ang dala niya nga singsing nga bu-lawan nga ang kabug-aton mga anom ka gramo. Ginpaguwa man niya ang duha ka pulseras§ nga

§ 24:22 *pulseras*: sa iban nga Bisaya, *punseras*

bulawan nga ang kabug-aton mga 120 ka gramo.
Kag ginhatag niya ini kay Rebeka.

²³ Dayon nagpamangkot siya kay Rebeka, “Kay sin-o ka bata? May lugar pa bala sa inyo nga puwede namon matulugan karon nga gab-i?”

²⁴ Nagsabat si Rebeka, “Bata ako ni Betuel nga anak nga lalaki ni Nahor kag ni Milca.

²⁵ May matulugan kamo didto sa amon, kag may madamo man nga mga dagami kag kumpay para sa inyo mga camel.”

²⁶ Nagluhod dayon ang suluguon kag nagsimba sa GINOO.

²⁷ Siling niya, “Dalayawon ang GINOO, ang Dios sang akon amo nga si Abraham. Iya gid ginpakita ang iya padayon nga kaayo sa akon amo. Ako mismo gintuytuyan niya sa pagkadto sa mga paryente sang akon amo.”

²⁸ Nagdalagan puli si Rebeka sa balay sang iya iloy kag ginsugid niya sa ila ang tanan nga natabo.

²⁹⁻³⁰ Ang iya utod nga si Laban didto man nagapamati sa ginasugid niya parte sa ginpangham-bal sang tawo sa iya. Nakita mismo ni Laban ang singsing kag pulseras nga ginasuksok ni Rebeka. Gani nagdalagan siya pakadto sa bubon kag nagkadto sa tawo nga ginsiling ni Rebeka. Didto gihapon nagatindog ang tawo malapit sa bubon, sa tupad sang mga camel.

³¹ Nagsiling si Laban sa iya, “Ikaw gali ang tawo nga ginapakamaayo sang GINOO. Ngaa diri ka lang nagatindog? Dali sa balay, kay ginpreparar ko na ang kuwarto *para sa inyo* kag ang lugar para sa *imo* mga camel.”

³² Nag-upod ang suluguon kay Laban. Pag-abot

nila sa balay, ginkuha ni Laban ang mga karga sang mga camel kag ginhatagan niya dayon ang mga camel sang dagami kag kumpay. Gindalan man niya sang tubig ang suluguon kag ang iya mga kaupod, para makapanghinaw sila sang ila mga tiil.

³³ Sang mabutangan na sila sang pagkaon, nagsiling ang suluguon, “Indi ako magkaon kon indi ko anay masugid ang akon katuyuan sa pagkadto diri.” Nagsabat si Laban, “Sige, sugiri kami.”

³⁴ Nagsiling siya, “Suluguon ako ni Abraham.

³⁵ Ginpakamaayo sang GINOO ang akon amo kag manggaranon na gid siya subong. Ginhatagan siya sang GINOO sang madamo nga karnero, kanding, baka, camel, donkey, pilak, bulawan, kag ulipon nga lalaki kag babayi.

³⁶ Bisan tigulang na gid si Sara nga iya asawa, nakabata pa siya. Kag ining bata nila nga lalaki amo ang magapanubli sang tanan niya nga pagkabutang.

³⁷ Ginpasumpa ako sang akon amo nga tumanon ko ang iya sugo nga nagasiling, ‘Indi ka magpili sang pangasaw-on sang akon anak diri sa mga taga-Canaan nga ang ila duta amo ang ginaestaran ta subong.

³⁸ Magkadto ka sa panimalay sang akon amay, kag didto ka magpili sang babayi halin sa akon mga paryente nga ipaasawa sa akon anak.’

³⁹ Pero nagpamangkot ako, ‘Ti, paano abi kon indi mag-upod ang babayi sa akon?’

⁴⁰ Nagsabat siya, ‘Ang GINOO nga akon ginatuman permi magapadala sang iya anghel sa pag-

upod sa imo para mapatigayon ang imo katuyuan didto. Makakita ka sang palangasaw-on sang akon anak halin sa akon mga paryente, sa panimalay sang akon amay.

⁴¹ Kon didto ka magkadto sa akon mga paryente, wala ka sing salabton sa sumpa mo sa akon kon indi nila pag-ipadala ang babayi sa imo.'

⁴² "Gani pag-abot ko kaina sa bubon, nagpangamuyo ako. Siling ko, 'GINOO, Dios sang akon amo nga si Abraham, kabay pa nga patigayunon mo ang akon katuyuan sa pagkadto diri.

⁴³ Karon, nagatindog ako diri sa higad sang bubon. Kon may mag-abot gani nga dalaga nga magsag-ob, mangayo ako sang diutay lang nga tubig sa iya tibod.

⁴⁴ Kon magsugot gani siya nga paimnon ako pati ang akon mga camel, kabay pa nga siya ang babayi nga ginpili mo nga mangin asawa sang anak sang akon amo.'

⁴⁵ "Wala pa gani ako makatapos pangamuyo, nag-abot si Rebeka nga may ginapas-an nga tibod. Nagdulhog siya pakadto sa bubon kag nagsag-ob. Nagsiling ako sa iya, 'Palihog paimna ako.'

⁴⁶ Ginpaidalom niya dayon ang tibod sa iya abaga, kag nagsiling, 'Sige, inom ka, kag paimnon ko man ang imo mga camel.' Gani nag-inom ako, kag dayon ginpainom man niya ang mga camel.

⁴⁷ Pagkatapos sadto, ginpamangkot ko siya kon kay sin-o siya bata. Nagsabat siya, 'Kay Betuel nga anak nga lalaki ni Nahor kag ni Milca.' Dayon ginbutangan ko sang singsing ang iya ilong kag ginsuksukan sang mga pulseras ang iya butkon.

⁴⁸ Nagluhod dayon ako kag nagsimba sa GINOO. Gindayaw ko ang GINOO, ang Dios sang akon amo nga si Abraham. Siya ang nagtuytoy sa akon sa husto nga lugar, nga sa diin nakita ko ang anak sang paryente sang akon amo nga mangin asawa sang iya anak.

⁴⁹ “Karon, gusto ko mahibaluan kon ipakita ninyo ang inyo padayon nga kaayo sa akon amo *paagi sa pagpaasawa kay Rebeka*. Siling nga daan kamo para mahibaluan ko man kon ano ang akon himuon.”

⁵⁰ Nagsabat si Laban kag si Betuel, “Tungod kay ini kabubut-on sang GINOO, wala na kami sing may masiling pa.

⁵¹ Ari si Rebeka, dal-a siya kon magpuli ka para mangin asawa siya sang anak sang imo amo, suno sa ginsiling sang GINOO.”

⁵² Pagkabati sadto sang suluguon, nagluhod siya kag nagsimba sa GINOO.

⁵³ Ginpaguwa niya dayon ang iya dala nga mga alahas nga pilak kag bulawan kag pati mga bayo, kag ginhatag kay Rebeka. Ginhatagan man niya sang malahalon nga mga regalo ang utod nga lalaki kag ang iloy ni Rebeka.

⁵⁴ Dayon nagkaon ang suluguon kag ang iya mga kaupod. Kag didto sila nagtulog sadto nga gab-i.

Pagbugtaw nila pagkaaga, nagsiling ang suluguon, “Mapuli na ako sa akon amo.”

⁵⁵ Pero nagsabat ang utod kag ang iloy ni Rebeka, “Patinera anay diri si Rebeka sa amon bisan napulo lang ka adlaw, pagkatapos sina makalakat na kamo.”

⁵⁶ Pero nagsiling ang suluguon, “Indi man ninyo ako pagpadugaya diri. Ginpatigayon na sang GINO ang akon katuyuan sa pagkadto diri, gani pabalika na ninyo ako sa akon amo.”

⁵⁷ Nagsabat sila, “Tawgon ta anay si Rebeka kag pamangkuton kon ano sa iya.”

⁵⁸ Gani gintawag nila si Rebeka kag ginpamangkot, “Gusto mo bala nga mag-upod sa iya subong?” Nagsabat si Rebeka, “Huo, maupod ako.”

⁵⁹ Gani, ginpaupod nila si Rebeka pati ang iya manug-atipan sa suluguon ni Abraham kag sa iya mga kaupod.

⁶⁰ Ginbendisyanan nila si Rebeka sa iya paglakat. Siling nila,
“Utod namon, kabay pa nga magahalin sa imo ang madamo gid nga mga kaliwat.
Kabay pa nga pierdihon sang imo mga kaliwat ang ila mga kaaway.”

⁶¹ Sang handa na ang tanan, nagsakay si Rebeka kag ang iya mga suluguon nga babayi sa mga camel, kag nagsunod sila sa suluguon ni Abraham.

⁶² Karon, si Isaac nga didto na nagaestar sa Negev bag-o lang nag-abot halin sa Beer Lahai Roi.

⁶³ Sang mga sirom na, nagguwa si Isaac kag naglakat-lakat sa latagon. May nakita siya nga mga camel nga nagapadulong.

⁶⁴ Sang makita ni Rebeka si Isaac, nagpanaog siya sa iya camel

⁶⁵ kag nagpamangkot sa suluguon ni Abraham, “Sin-o inang tawo sa latagon nga nagapadulong sa aton?” Nagsabat ang suluguon, “Siya ang akon

amo *nga si Isaac.*” Gani gintabunan ni Rebeka ang iya guya sang belo.

⁶⁶ Ginsugid sang suluguon kay Isaac ang tanan niya nga ginhimo.

⁶⁷ Dayon gindala ni Isaac si Rebeka didto sa tolda nga gin-estaran sadto sang iya iloy nga si Sara. Nangin asawa niya si Rebeka kag palangga gid niya siya. Gani naumpawan si Isaac sa iya kasubo tungod sa pagkapatay sang iya iloy.

25

Ang Iban nga mga Kaliwat nga Lalaki ni Abraham

(1 Cro. 1:32-33)

¹ Nagpangasawa liwat si Abraham, kag ang ngalan sang iya asawa si Ketura.

² Ang ila mga anak amo sila ni Zimran, Jokshan, Medan, Midian, Ishbak, kag Shua.

³ Si Jokshan amo ang amay ni Sheba kag ni Dedan. Ang mga kaliwat ni Dedan amo ang mga Ashurnon, Letushnon, kag Leumnon.

⁴ Ang mga anak nga lalaki ni Midian amo sila ni Efa, Efer, Hanoc, Abida, kag Eldaa. Amo ini sila tanan ang mga kaliwat ni Ketura.

⁵⁻⁶ Antes napatay si Abraham, ginbilin niya ang tanan niya nga pagkabutang kay Isaac. Pero ginhatagan niya sang mga regalo ang iban niya nga mga anak sa iban niya nga mga asawa, kag ginpaestar niya sila sa mga kadutaan sa east, palayo sa iya anak nga si Isaac.

Ang Pagkapatay kag Paglubong kay Abraham

⁷ Nagkabuhi si Abraham sing 175 ka tuig.

⁸ Napatay siya nga tigulang na gid, kag ginsimpon siya sa iya mga paryente *nga nagkalamatay na*.

⁹ Ginlubong siya sang iya mga anak nga si Isaac kag si Ishmael didto sa kuweba sa Macpela, sa east sang Mamre, sa uma nga iya anay ni Efron nga anak ni Zohar nga Hithanon.

¹⁰ Ato nga uma ginbakal ni Abraham sa presensya sang mga Hithanon. Didto ginlubong si Abraham kag ang iya asawa nga si Sara.

¹¹ Pagkatapos nga napatay si Abraham, ginbendisyunan sang Dios si Isaac kag didto siya nag-estar sa Beer Lahai Roi.

*Ang mga Kaliwat ni Ishmael
(1 Cro. 1:28-31)*

¹² Amo ini ang estorya parte sa pamilya ni Ishmael nga anak ni Abraham kay Hagar nga Egyptohanon, nga ulipon ni Sara.

¹³ Amo ini ang mga ngalan sang mga anak nga lalaki ni Ishmael halin sa kamagulangan:

Nebayot, Kedar, Adbeel, Mibsam,

¹⁴ Mishma, Duma, Masa,

¹⁵ Hadad, Tema, Jetur,

Nafish, kag Kedema.

¹⁶ Sila ang mga anak ni Ishmael, kag nan-
gin pangulo sila sang dose ka tribo nga
mga kaliwat ni Ishmael. Ang ila mga
ngalan amo ang ginpangalan sa mga
lugar nga ila gin-estaran.

¹⁷ Nagkabuhi si Ishmael sing 137 ka tuig. Nap-atay siya kag ginsimpon siya sa iya mga paryente *nga nagkalamatay na*.

¹⁸ Nag-estar ang iya mga kaliwat sa mga lugar nga halin sa Havila hasta sa Shur, sa east sang Egypt nga pakadto sa Assyria. Ginkontra nila ang tanan nila nga mga paryente *nga mga kaliwat ni Isaac*.

Ang Pagkatawo ni Esau kag ni Jacob

¹⁹ Amo ini ang estorya parte sa pamilya ni Isaac nga anak ni Abraham.

²⁰ Nagaedad si Isaac sing 40 ka tuig sang mag-pangasawa siya kay Rebeka nga anak ni Betuel nga Arameanhon nga taga-Padan Aram.* Si Rebeka utod ni Laban nga Arameanhon man.

²¹ Tungod kay baw-as si Rebeka, nagpangamuyo si Isaac sa GINOO nga makabata siya. Ginsabat sang GINOO ang iya pangamuyo, gani nagbusong si Rebeka.

²² Nabatyagan niya nga nagadis-uganay ang kapid nga bata sa sulod sang iya tiyan. Nagsiling si Rebeka, “Ngaa amo ini ang nagakatabo sa akon?” Gani nagpamangkot siya sa GINOO parte sini.

²³ Nagsiling ang GINOO sa iya,
“Magahalin sa duha ka bata nga ara sa imo tiyan
ang duha ka nasyon;
duha ka grupo sang mga katawhan
nga magakontraahanay.
Ang isa mangin gamhanan sang sa isa.
Ang magulang magaalagad sa manghod.”

* **25:20** *Padan Aram*: isa ka lugar sa Mesopotamia.

²⁴ Sang nagbata na si Rebeka, ang iya bata kapid.

²⁵ Ang una nga nagguwa mapula-pula kag balahibuhon, gani gin-ngalanan nila siya nga Esau.[†]

²⁶ Sang pagguwa sang ikaduha, ang iya kamot nagauyat sa tikod sang iya kapid, gani gin-ngalanan nila siya nga Jacob.[‡] Nagaedad si Isaac sang 60 ka tuig sang magbata si Rebeka sang kapid.

Ginbaligya ni Esau ang Iya Kinamatarong Bilang Magulang

²⁷ Sang nagdako na ang duha ka bata, nangin maabtik nga mangangayam si Esau kag permi lang siya sa latagon samtang si Jacob ya hipuson nga tawo kag permi lang nagatiner sa mga tolda.

²⁸ Mas nagustuhan ni Isaac si Esau tungod kay gusto niya permi magkaon sang mga pinangayaman ni Esau, pero si Jacob amo ang mas nagustuhan ni Rebeka.

²⁹ Isa ka adlaw, samtang nagaluto si Jacob sang sopas, nag-abot si Esau halin sa pagpangayam nga gutom gid katama.

³⁰ Nagsiling siya kay Jacob, “Abi, pakan-a ako sinang ginaluto mo nga mapula kay gutom gid ako katama.” (Amo ina nga gintawag si Esau nga Edom.[§])

³¹ Pero nagsabat si Jacob, “Hatagan ko ikaw sini kon ihatag mo sa akon ang imo kinamatarong bilang magulang.”

[†] **25:25** *Esau*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *balahibuhon*

[‡] **25:26** *Jacob*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *gin-uyatan niya ang tikod*; ukon, *nangtunto siya*. **§ 25:30** *Edom*: buot silingon sa Hebreo, *mapula*

³² Nagsiling si Esau, “Sige, kay anhon ko man ina nga kinamatarong kon mapatay man lang ako sa kagutom.”

³³ Nagsabat si Jacob, “Kon amo sina, magsumpa ka anay sa akon.” Gani nagsumpa si Esau nga mangin iya na ni Jacob ang iya kinamatarong bilang magulang.

³⁴ Ginhatagan dayon siya ni Jacob sang tinapay kag sopas. Pagkatapos niya kaon kag inom, naglakat siya dayon. Sa sadtong ginhimo ni Esau, ginbaliwala niya ang iya kinamatarong bilang magulang.

26

Nag-estar si Isaac sa Gerar

¹ May gutom nga nag-abot sa lugar *nga ginaestaran ni Isaac*, wala labot sadtong gutom nga nag-abot sang panahon pa ni Abraham. Gani nagkadto si Isaac kay Abimelec nga hari sang mga Filistinhon sa Gerar.

² Nagpakita ang GINOO sa iya kag nagsiling, “Indi ka magkadto sa Egypt; magpabilin ka sa lugar nga itudlo ko sa imo.

³ Diri ka lang anay mag-estar kay pagaupdan ko ikaw kag pakamaayuhon. Ihatag ko sa imo kag sa imo mga kaliwat ini tanan nga duta. Tumanon ko ang akon ginpromisa sa imo amay nga si Abraham.

⁴ Padamuon ko ang imo mga kaliwat pareho sa kadamuon sang mga bituon sa langit, kag ihatag ko sa ila ini tanan nga duta. Kag paagi sa ila, pakamaayuhon ko ang tanan nga katawhan sa kalibutan.

⁵ Himuon ko ini tungod kay nagtuman si Abraham sa akon. Nagtuman siya sa tanan ko nga kasuguan kag pagpanudlo.”

⁶ Gani didto nag-estar si Isaac sa Gerar.

⁷ Matahom si Rebeka, gani kon magpamangkot ang mga taga-Gerar sa kay Isaac parte sa iya asawa ginasabat niya nga utod niya si Rebeka. Nahadlok siya magsiling nga asawa niya kay basi kon patyon nila siya para makuha si Rebeka.

⁸ Madugay-dugay na ang pagtiner nila ni Isaac didto sa Gerar. Kag isa sina ka adlaw, natabuan nga nagpamintana si Abimelec nga hari sang mga Filistinhon kag nakita niya nga nagaanggaanay si Isaac kag Rebeka.

⁹ Gani ginpatawag niya si Isaac kag ginsilingan, “Asawa mo gali siya? Ngaa nagsiling ka nga utod mo siya?” Nagsabat si Isaac, “Nahadlok abi ako nga basi patyon ninyo ako tungod sa iya.”

¹⁰ Nagsiling si Abimelec, “Indi maayo ang ginhimo mo sa amon. Kon natabo abi nga ang isa sa akon mga tinawo naghulid sa iya, ikaw kuntani ang kabangdanan sang amon pagpakasala.”

¹¹ Ginpaandaman dayon ni Abimelec ang tanan nga tawo. Siling niya, “Ang bisan sin-o nga maghimo sang malain sa sini nga lalaki ukon sa iya asawa pagapatyon gid.”

¹² Nagpananom si Isaac sa sadto nga lugar kag nakapatubas siya sing 100 ka pilo sa sina mismo nga tuig, tungod kay ginpakamaayo siya sang G-NOO.

¹³ Nagpadayon ang iya pag-uswag hasta nga nagmanggaranon na gid siya katama.

¹⁴ Nahisa sa iya ang mga Filistinhon tungod kay madamo na ang iya mga karnero, kanding, baka, kag mga suluguon.

¹⁵ Ginpangtampukan nila sang duta ang mga bubon nga ginpangkutkot sadto sang mga suluguon sang iya amay nga si Abraham.

¹⁶ Karon, nagsiling si Abimelec kay Isaac, “Halin ka na diri, kay madamo na kamo katama para sa amon.”

¹⁷ Gani naghalin si Isaac, kag nagpatindog siya sang iya tolda sa Gerar nga ililigan sang tubig, kag didto na nag-estar.

¹⁸ Ginpakutkutan niya liwat ang mga bubon sang iya amay nga si Abraham nga gintabunan sang mga Filistinhon pagkatapos nga napatay si Abraham. Gin-ngalanan ni Isaac ang mga bubon sang amo man gihapon nga ngalan nga ginhatag sadto anay ni Abraham.

¹⁹ Didto sa *hubas nga* ililigan sang tubig, nagkutkot sang bag-o nga bubon ang mga suluguon ni Isaac kag nakasapo sila sang tuburan.

²⁰ Pero ginbais sang mga bakiro nga taga-Gerar ang mga bakiro ni Isaac nga ila kuno atong bubon. Gani gin-ngalanan ni Isaac ang bubon nga Esek,* tungod kay nagpakigbais ang mga taga-Gerar sa iya.

²¹ Nagkutkot liwat ang mga suluguon ni Isaac sang lain nga bubon, pero ginlalis man nila ini gihapon sang mga taga-Gerar. Gani gin-ngalanan ni Isaac ang bubon nga Sitna.†

* **26:20** Esek: buot silingon sa Hebreo, *pagpakigbais* † **26:21** Sitna: buot silingon sa Hebreo, *kaawayon*

²² Naghalin sila ni Isaac didto kag nagkutkot liwat sang lain pa gid nga bubon. Wala na nila ini paglalisi, gani gin-ngalanan ini ni Isaac nga Rehobot.[‡] Kay siling niya, “Karon ginhatagan kita sang GINOO sang malapad nga lugar para magdamo pa gid kita diri.”

²³ Sang ulihi naghaling si Isaac sa sadto nga lugar kag nagkadto sa Beersheba.

²⁴ Sadto gid nga gab-i sang pag-abot niya, nagpakita ang GINOO sa iya kag nagsiling, “Ako ang Dios sang imo amay nga si Abraham. Indi ka magkahadlok kay kaupod mo ako. Pakamaayuhon ko ikaw kag hatagan sang madamo nga kaliwat tungod kay Abraham nga akon alagad.”

²⁵ Gani naghimo si Isaac sang halaran kag nagsimba sa GINOO. Nagpatindog siya sang tolda sa sadto nga lugar kag nagpakutkot sang bubon sa iya mga suluguon.

Ang Kasugtanan ni Isaac kag ni Abimelec

²⁶ Nagkadto si Abimelec kay Isaac halin sa Gerar kaupod si Ahuzat nga iya manuglaygay kag si Ficol nga pangulo sang iya mga soldado.

²⁷ Nagpamangkot si Isaac sa ila, “Ngaa nagkadto kamo sa akon? Indi bala nga akig kamo sa akon, kag amo gani nga ginpahalín ninyo ako sa inyo lugar?”

²⁸ Nagsabat sila, “Nareyalisar namon nga ang GINOO kaupod mo, gani naghunahuna kami nga dapat maghimo kita sang kasugtanan nga may panumpa. Ipromisa mo sa amon

[‡] **26:22** Rehobot: buot silingon sa Hebreo, *malapad nga lugar*

²⁹ nga indi mo kami pag-anhon, tungod kay wala ka man namon pag-anha sang didto ka pa sa amon. Gintratar ka namon sing maayo kag ginpalalin nga maayo ang aton relasyon. Karon, kabay pa nga pakamaayuhon ka pa gid sang GINOO.”

³⁰ Gani nagpapunsyon si Isaac para sa ila kag nagkinaon sila kag nag-ininom.

³¹ Aga pa gid sang sunod nga adlaw, nagpanumpa sila sa isa kag isa. Dayon ginpalakat sila ni Isaac nga maayo ang ila relasyon.

³² Sadto man nga adlaw, nag-abot ang mga suluguon ni Isaac kag nagsugid sa iya nga may tubig ang bubon nga ila ginkutkot.

³³ Gin-ngalanan ni Isaac ato nga bubon nga Shiba. Gani hasta subong ang ato nga lugar ginatawag nga Beersheba. §

Nangasawa si Esau sang Indi Nila Kalahi

³⁴ Sang nagaedad na si Esau sang 40 ka tuig, nagpangasawa siya kay Judit nga anak ni Beeru nga Hithanon. Ginpangasawa pa gid niya si Basemat nga anak ni Elon nga Hithanon man.

³⁵ Ining duha ka babayi nakapasubo gid sa kay Isaac kag kay Rebeka.

27

Ginbendisyonan ni Isaac si Jacob

¹ Tigulang na gid si Isaac kag halos indi na makakita. Isa sadto ka tion, gintawag niya ang kamagulangan niya nga anak nga si Esau. Siling niya, “Anak.” Nagsabat si Esau, “Ano, tay?”

§ 26:33 *Beersheba*: Tan-awa ang footnote sa 21:31.

² Nagsiling si Isaac, “Tigulang na gid ako kag sa indi siguro madugay mapatay na ako.

³ Maayo pa nga kuhaon mo ang imo pana kag magkadto ka sa latagon kag magpangayam para sa akon.

⁴ Dayon, lutui ako sang akon paborito nga pagkaon kag dal-on mo dayon sa akon kay kaunon ko. Pagkatapos bendisyunan ko ikaw sa wala pa ako mapatay.”

⁵ Nagapamati gali si Rebeka samtang nagahambal si Isaac kay Esau. Gani sang nakalakat na si Esau sa latagon sa pagpangayam,

⁶ ginsilingan ni Rebeka ang iya anak nga si Jacob, “Nabatian ko nga ginsilingan ni tatay mo si Esau nga

⁷ magpangayam kag lutuan siya dayon sang iya paborito nga pagkaon. Kay sa wala pa kuno siya mapatay bendisyunan niya si Esau sa presensya sang GINOO.

⁸ Gani anak, tumana ang akon isugo sa imo:

⁹ Kadto didto sa aton mga kasapatan kag magkuha ka sang duha ka bataon kag matambok nga kanding, kay lutuan ko ang imo amay sang paborito niya nga pagkaon.

¹⁰ Dayon dal-on mo ini sa iya para bendisyunan ka niya sa wala pa siya mapatay.”

¹¹ Pero nagsiling si Jacob sa iya iloy, “Nakahibalo ka nga balahibuhon si Esau kag ako ya indi.

¹² Basi hikapon ako ni tatay kag mahibaluan niya nga ginatunto ko lang siya kag pakamalauton niya ako imbes nga bendisyunan.”

¹³ Nagsabat si Rebeka, “Anak, ako ang manabat kon pakamalauton ka, basta himua lang ang akon

ginasugo sa imo. Lakat na kag kuhai ako *sang kanding*.”

¹⁴ Gani nagkuha si Jacob sang duha ka kanding kag gindala niya sa iya iloy, kag ginluto ni Rebeka ang paborito nga pagkaon ni Isaac.

¹⁵ Dayon ginkuha niya ang pinakamaayo nga bayo ni Esau nga didto sa balay kag ginpasuksok kay Jacob.

¹⁶ Ginbutangan niya sang panit sang kanding ang butkon ni Jacob pati ang iya liog nga indi balahibuhon.

¹⁷ Dayon ginhatag niya kay Jacob ang pagkaon kag ang tinapay nga ginluto niya.

¹⁸ Gindala ato ni Jacob sa iya amay kag nagsiling, “Tay!” Nagsiling si Isaac, “Sin-o ka nga anak ko?”

¹⁹ Nagsabat si Jacob, “Ako si Esau, ang kamagulangan mo nga anak. Nahimo ko na ang imo ginsugo sa akon. Bangon anay kag magkaon sin-ing akon pinangayaman para mabendisyunan mo ako.”

²⁰ Nagsiling si Isaac, “Anak, paano mo ini nakuha dayon?” Nagsabat si Jacob, “Ginbuligan ako sang GINOO nga imo Dios.”

²¹ Nagsiling si Isaac, “Palapit pa gid sa akon anak para mahikap ko kon ikaw gid bala matuod si Esau.”

²² Gani nagpalapit si Jacob, kag ginhikap siya sang iya amay kag nagsiling, “Ang imo tingog daw iya ni Jacob pero ang imo butkon daw iya ni Esau.”

²³ Wala ni Isaac makilal-i si Jacob, kay ang iya butkon balahibuhon pareho sang iya ni Esau.

Antes niya ginbendisyunan si Jacob,

24 nagpamangkot pa gid siya, “Ikaw gid bala matuod si Esau?” Nagsabat si Jacob, “Huo, ako gid.”

25 Nagsiling si Isaac, “Abi, dal-a diri ang imo ginluto halin sa imo pinangayaman, kay pagkatapos ko kaon bendisyunan ko ikaw.” Gani ginhatagan siya ni Jacob sang pagkaon kag ilimnon, kag nagkaon siya kag nag-inom.

26 Dayon nagsiling si Isaac sa iya, “Palapit sa akon, anak, kag haluki ako.”

27 Nagpalapit si Jacob sa iya kag naghalok. Sang nasimhutan ni Isaac ang iya bayo, ginbendisyunan niya dayon si Jacob nga nagasiling,
“Ining baho sang akon anak pareho sa baho sang latagon

nga ginbendisyunan sang GINOO.

28 Kabay pa nga hatagan ka sang Dios sang mapatubason nga duta

nga permi may tun-og nga grasya niya,*
para bugana ang imo mga uyas kag duga sang ubas.

29 Kabay pa nga magapasakop sa imo ang madamo nga katawhan
kag magaalagad sila sa imo.

Kabay pa nga magagahom ka sa imo mga paryente

kag magapasakop sila sa imo.

Kabay pa nga ang nagapakamalaot sa imo pakamalaot man,

kag ang nagapakamaayo sa imo pakamaayuhon man.”

* 27:28 tun-og nga grasya niya: sa literal, tun-og sang langit

Nagpakitluoy si Esau nga Bendisyunan man Siya

³⁰ Pagkatapos bendisyon ni Isaac kay Jacob, naglakat dayon si Jacob. Bag-o lang gid siya nakalakat kag umabot man dayon si Esau halin sa pagpangayam.

³¹ Nagluto man siya sang manamit nga pagkaon kag iya ini gindala sa iya amay. Nagsiling siya, “Tay, bangon ka kag magkaon sining akon pinangayaman para mabendisyonan mo ako.”

³² Nagpamangkot si Isaac sa iya, “Sin-o ka?” Nagsabat siya, “Ako si Esau, ang kamagulangan mo nga anak.”

³³ Pagkabati sadto ni Isaac, nagpalangurog siya kag nagsiling, “Sin-o gali atong nagpangayam kag nagdala diri sa akon sang pagkaon? Bag-o ko pa lang ato ginkaon kag umabot ka dayon. Ginhatag ko na sa iya ang akon bendisyon kag indi ko na gid ato mabawi.”

³⁴ Pagkabati sadto ni Esau, puwerte gid ang iya hilibion. Siling niya, “Tay, bendisyuni man ako!”

³⁵ Pero nagsabat si Isaac, “Gintunto ako sang imo manghod kag nakuha na niya ang akon bendisyon nga para kuntani sa imo.”

³⁶ Nagsiling si Esau, “Ikaduha na ini ka beses nga iya ako gintunto. Gai ko man nga Jacob[†] ang iya ngalan. Ginkuha na niya ang akon kina-matarong bilang magulang, kag karon ginkuha pa gid niya ang bendisyon nga para sa akon.” Dayon nagpamangkot siya, “Tay, wala ka na gid bala sing nabilin nga bendisyon para sa akon?”

[†] **27:36** *Jacob*: buot silingon sa Hebreo, *nangtunto*

³⁷ Nagsabat si Isaac, “Ginhimo ko na siya nga imo agalon kag ginhimo ko man ang tanan niya nga mga paryente nga iya mga suluguon. Nahatag ko na sa iya ang bugana nga mga uyas kag duga sang ubas. Gani ano pa ang akon mahimo para sa imo anak?”

³⁸ Nagpakitluoy pa gid si Esau sa iya amay, “Tay, wala ka na gid bala sing bisan isa lang ka bendisyon? Bendisyuni man ko bi.” Kag naghibi pa gid siya.

³⁹ Nagsiling si Isaac sa iya,
“Indi mapatubason ang duta nga imo pagaes-
taran,
kag wala ini permi sang tun-og nga grasya
sang Dios.

⁴⁰ Permi ka lang magapakig-away,
kag magaalagad ka sa imo manghod.
Pero kon magpamatok ka sa iya,
mahilway ka sa iya gahom.”

⁴¹ Gindumtan ni Esau si Jacob tungod sa bendisyon nga ginhatag sang iya amay kay Jacob. Nagsiling si Esau sa iya kaugalingon, “Dali na lang mapatay si tatay; kon mapatay na gani siya, patyon ko si Jacob.”

⁴² Pero nabalitaan ni Rebeka ang plano ni Esau, gani ginpatawag niya si Jacob kag ginhambalan, “Ang imo magulang nga si Esau nagaplano sa pagpatay sa imo para maumpawan siya sa iya kaakig sa imo.

⁴³ Gani pamati ka sa akon isiling: Magpalagyo ka sa Haran, didto sa akon utod nga si Laban.

⁴⁴ Didto ka lang anay hasta nga maghaganhagan ang kaakig sang imo magulang,

⁴⁵ kag malipatan na niya ang imo ginhimo sa iya. Ipasugat ko lang ugaling ikaw didto kon indi na siya akig sa imo. Indi ko gusto nga madula kamo nga duha sa akon sa isa lang ka adlaw.”

Ginpakadto ni Isaac si Jacob kay Laban

⁴⁶ Karon, nagsiling si Rebeka kay Isaac, “Ginatak-an na gid ako sang akon kabuhi tungod sining mga asawa ni Esau nga mga Hithanon. Kon ang mangin asawa ni Jacob taga-diri man nga babayi nga Hithanon maayo pa nga mapatay na lang ako.”

28

¹ Gani ginpatawag ni Isaac si Jacob. Pag-abot niya, ginbendisyunan niya siya kag ginmanduan, “Indi ka gid magpangasawa sang taga-Canaan.

² Maghimos ka kag magkadto sa Padan Aram, didto kay *lolo mo* Betuel nga amay sang imo iloy. Pangasaw-a didto ang isa sa mga dalaga nga anak ni Laban nga utod sang imo iloy.

³ Kabay pa nga pakamaayuhon ka sang Makagagahom nga Dios kag hatagan sang madamo nga kaliwat para mangin amay ka sang madamo nga grupo sang mga katawhan.

⁴ Kabay pa nga ihatag man niya sa imo kag sa imo mga kaliwat ang pagpakamaayo nga ginhatag niya kay Abraham, para mangin imo ini nga duta nga imo ginaestaran subong bilang pangayaw. Ini nga duta ginhatag sang Dios kay Abraham.”

⁵ Ginpalakat dayon ni Isaac si Jacob sa Padan Aram, sa lugar ni Laban nga anak ni Betuel nga

Arameanhon. Si Laban utod ni Rebeka nga iloy ni Jacob kag ni Esau.

Nagpangasawa Liwat si Esau

⁶ Nahibaluan ni Esau nga gimbendisyunan ni Isaac si Jacob kag ginpakadto sa Padan Aram para didto mangita sang palangasaw-on. Nahibaluan man niya nga sang pagbendisyon ni Isaac kay Jacob, ginmanduan niya siya nga indi magpangasawa sang taga-Canaan.

⁷ Kag nahibaluan man niya nga nagtuman si Jacob sa ila ginikanan kag nagkadto sa Padan Aram.

⁸ Gani natalupangdan ni Esau nga indi gali gusto sang iya amay ang mga babayi nga taga-Canaan.

⁹ Gani nagkadto siya sa iya tiyo nga si Ishmael nga anak ni Abraham *kay Hagar*. Luwas sang iya duha ka asawa, ginpangasawa pa gid niya si Mahalat nga anak ni Ishmael kag utod ni Nebayot.

Nagdamgo si Jacob sa Betel

¹⁰ Naghalin si Jacob sa Beersheba kag naglakat pakadto sa Haran.

¹¹ Sang nagsalop na ang adlaw, nakaabot siya sa isa ka lugar kag didto siya nagpabilin sadto nga gab-i. Nagkuha siya sang isa ka bato kag iya gin-unlan sa iya pagtulog.

¹² Karon, nagdamgo siya nga may isa ka hagdan nga nagatindog sa duta nga lambot hasta sa langit. Nakita niya ang mga anghel sang Dios nga nagasaka-panaog sa hagdan.

¹³ Nakita man niya ang GINOO nga nagatindog sa ibabaw sang hagdan* kag nagsiling sa iya, “Ako amo ang GINOO, ang Dios ni Abraham kag ni Isaac. Ihatag ko sa imo kag sa imo mga kaliwat ini nga duta nga imo ginahigdaan.

¹⁴ Ang imo mga kaliwat mangin pareho kadamo sang yab-ok sa duta. Magalapta sila sa nagkalain-lain nga parte sang sini nga duta. Paagi sa imo kag sa imo mga kaliwat, pakamaayuhon ko ang tanan nga katawhan sa kalibutan.

¹⁵ Tandai gid permi nga kaupod mo ako kag bantayan ko ikaw bisan diin ka makadto. Pabalikon ko ikaw sa sini nga duta kag indi ko ikaw pag-bayaan hasta nga matuman ko ang akon promisa sa imo.”

¹⁶ Nakabugtaw dayon si Jacob kag nagsiling sa iya kaugalingon, “Wala ako kahibalo nga ari gali diri ang GINOO sa sini nga lugar.”

¹⁷ Kinulbaan siya kag nagsiling, “Daw ano ka makatilingala ang ini nga lugar! Puluy-an ini sang Dios kag diri mismo ang puwertahan pakadto sa langit.”

¹⁸ Aga pa gid nagbangon si Jacob. Ginkuha niya ang bato nga iya gin-unlan kag ginpatindog bilang isa ka handumanan. Dayon ginbubuan niya ini sang lana *para mangin sagrado*.

¹⁹ Gin-ngalanan ni Jacob ato nga lugar nga Betel.† Pero sang una, Luz ang ngalan sang ato nga lugar.

* **28:13** sa *ibabaw sang hagdan*: ukon, sa *tupad niya* † **28:19** *Betel*: buot silingon sa Hebreo, *puluy-an sang Dios*

²⁰ Nagsumpa dayon si Jacob nga nagasiling, “O Dios, kon updan mo ako kag bantayan sa sining akon pagpanglakaton kag hatagan sang pagkaon kag bayo,

²¹ kag kon makabalik ako sa balay sang akon amay nga wala sing malain nga natabo sa akon, kilalahon ko ikaw, GINOO, nga akon Dios.

²² Ining bato nga akon ginpatindog bilang isa ka handumanan magapamatuod sang imo presen-sya sa sini nga lugar.[‡] Kag ihatag ko sa imo ang ikanapulo sang tanan nga ihatag mo sa akon.”

29

Nakaabot si Jacob sa Balay ni Laban

¹ Nagpadayon si Jacob sa iya pagpanglakaton hasta nga nakaabot siya sa duta sang mga taga-east.

² Didto may nakita siya sa latagon nga isa ka bubon nga sa tupad sini may nagaluko nga tatlo ka panong sang mga karnero, kay didto nagakuha ang mga tawo sang tubig nga ipainom sa mga karnero. Ini nga bubon ginatakpan sang dako nga bato.

³ Ginahulat anay sang mga manugbantay sang karnero nga makatipon ang tanan nga karnero antes nila paligiron ang takop nga bato. Pagkat-apos nila painom sang mga karnero, ginauli nila ang bato.

⁴ Karon, nagpamangkot si Jacob sa mga manugbantay sang karnero, “Mga abyan, taga-diin kamo?” Nagsabat sila, “Taga-Haran.”

[‡] **28:22** *magapamatuod...lugar:* sa literal, *mangin puluy-an sang Dios*

⁵ Nagpamangkot liwat si Jacob, “Kilala bala ninyo si Laban nga apo ni Nahor?” Nagsabat sila, “Huo, kilala namon.”

⁶ Nagpadayon sa pagpamangkot si Jacob, “Ti, kamusta siya?” Nagsabat sila, “Maayo man. Tan-awa, ara ang iya anak nga si Raquel nga naga-pakadto diri upod sang mga karnero.”

⁷ Nagsiling si Jacob sa ila, “Tungod kay temprano pa man kag indi pa tion sa pagtipon sang mga karnero, maayo siguro nga paimnon ninyo sila kag pahalbon liwat.”

⁸ Nagsabat sila, “Indi namon ina mahimo kon indi anay matipon ang tanan nga karnero. Kon diri na gani ang tanan, amo na ina ang pagpaligid namon sa takop nga bato para paimnon sila.”

⁹ Nagahambal pa si Jacob sa ila sang mag-abot si Raquel dala ang mga karnero sang iya amay, tungod kay siya ang nagabantay sini.

¹⁰ Pagkakita ni Jacob kay Raquel nga anak sang iya tiyo nga si Laban, kaupod sang mga karnero ni Laban, nagkadto siya sa bubon kag ginpalignid niya ang bato kag ginpainom ang mga karnero sang iya tiyo nga si Laban.

¹¹ Pagkatapos ginhalukan niya si Raquel kag naghibi siya sa kalipay.

¹² Nagsiling siya kay Raquel, “Bata ako ni Rebeka, gani hinablos ako ni tatay mo.” Nagdalagan puli si Raquel kag ginsugiran ang iya amay.

¹³ Pagkabati ni Laban nga ara si Jacob nga iya hinablos kay Rebeka, nagdali-dali siya sa pagsug-ata sa iya. Ginhakos niya si Jacob kag ginhalukan kag gindala sa ila balay. Kag didto ginsugid ni Jacob kay Laban ang tanan nga nagkalatabo.

¹⁴ Nagsiling si Laban sa iya, “Matuod gid nga magkadugo kita.”

Nangin Asawa ni Jacob si Lea kag Raquel

Pagkaligad sang isa ka bulan nga pagtiner ni Jacob sa ila ni Laban,

¹⁵ nagsiling si Laban sa iya, “Indi maayo nga mag-obra ka para sa akon nga wala sing suhol tungod lang kay hinablos ko ikaw. Sugiri ako kon ano ang gusto mo nga isuhol ko sa imo.”

¹⁶ May duha ka anak si Laban nga dalaga. Si Lea ang magulang kag si Raquel ang manghod.

¹⁷ Manami* ang mata ni Lea, pero mas guwapa kag manami sang lawas si Raquel.

¹⁸ Tungod kay naluyag si Jacob kay Raquel, nagsiling siya kay Laban, “Magaserbisyo ako sa imo sing pito ka tuig kon ipaasawa mo sa akon si Raquel.”

¹⁹ Nagsabat si Laban, “Mas maayo pa nga sa imo ko siya ipaasawa sang sa iban nga lalaki. Pabilin ka lang diri.”

²⁰ Gani nagserbisyo si Jacob kay Laban sing pito ka tuig para lang mapangasawa niya si Raquel. Tungod sa iya paghigugma kay Raquel daw pila lang ka adlaw sa iya ang pito ka tuig.

²¹ *Pagkaligad sang pito ka tuig*, nagsiling si Jacob kay Laban, “Natapos na ang akon pagserbisyo sa imo, gani ihatag na sa akon si Raquel para mag-upod na kami.”

²² *Nagsugot si Laban*, gani naghiwat siya sang punsyon kag gin-imbatar niya ang tanan nga tawo sa sina nga lugar.

* **29:17** *Manami*: ukon, *Huloy*

²³ Pero pagkagab-i, imbes nga si Raquel ang dalon ni Laban kay Jacob, si Lea ang iya gindala. Kag naghulid si Jacob kay Lea.

²⁴ (Ginhatag ni Laban kay Lea ang iya ulipon nga babayi nga si Zilpa para mangin ulipon ni Lea.)

²⁵ Pagkaaga, nahibaluan ni Jacob nga si Lea gali ang iya kahulid. Gani ginkadtuan niya si Laban kag ginsilingan, “Ngaa ginhimo mo ini sa akon? Nagserbisyo ako sa imo para mapangasawa ko si Raquel. Karon ngaa nga gintunto mo ako?”

²⁶ Nagsabat si Laban, “Indi ina kinabatasan diri sa amon lugar nga ipaasawa ang manghod una sa magulang.

²⁷ Hulata lang nga matapos ang isa ka semana nga pagsaulog sining kasal kay ipaasawa ko dayon sa imo si Raquel, ina kon magserbisyo ka liwat sa akon sing pito pa gid ka tuig.”

²⁸ Nagsugot si Jacob sa ginsiling ni Laban. Pagkatapos sang isa ka semana nga pagsaulog sang kasal nila ni Lea, ginpaasawa ni Laban sa iya si Raquel.

²⁹ (Ginhatag ni Laban kay Raquel ang iya ulipon nga babayi nga si Bilha para mangin ulipon ni Raquel.)

³⁰ Gani naghulid man si Jacob kay Raquel. Mas palangga niya si Raquel sang sa kay Lea. Nagserbisyo si Jacob kay Laban sing pito pa gid ka tuig.

Ang mga Anak ni Jacob

³¹ Nakita sang GINOO nga indi palangga ni Jacob si Lea, gani ginbuot niya nga makapamata si Lea, pero si Raquel ya indi.

³² Nagbusong si Lea kag nagbata sing lalaki kag gin-ngalanan niya nga Reuben,[†] kay siling niya, “Nakita sang GINOO ang akon kalisod, kag karon sigurado nga higugmaon na ako sang akon bana.”

³³ Nagbusong siya liwat kag nagbata sing isa naman ka lalaki. Nagsiling siya, “Ginhatagan liwat ako sang GINOO sing isa ka anak nga lalaki kay nakabati siya nga wala ako ginahigugma sang akon bana.” Gani gin-ngalanan niya ang bata nga Simeon.[‡]

³⁴ Nagbusong liwat si Lea kag nagbata sing isa pa gid ka lalaki. Nagsiling siya, “Karon mangin malapit na sa akon ang akon bana kay tatlo na ang amon anak nga lalaki.” Gani gin-ngalanan niya ang bata nga Levi.[§]

³⁵ Nagbusong pa gid liwat si Lea kag nagbata sing isa naman ka lalaki. Nagsiling siya, “Karon dayawon ko ang GINOO.” Gani gin-ngalanan niya ang bata nga Juda.* Halin sadto, wala na siya nakapamata.

30

¹ Si Raquel wala gihapon nagbusong, gani nahisa siya kay Lea. Nagsiling siya kay Jacob, “Hatagi ako sang anak kay kon indi, mapatay gid ako!”

[†] 29:32 *Reuben*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *nakita niya ang akon kalisod*. [‡] 29:33 *Simeon*: posible ang buot silingon sa

Hebreo, *nakabati siya*. [§] 29:34 *Levi*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *ginpalapit*. ^{*} 29:35 *Juda*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *dayawon siya*.

² Naakig si Jacob sa iya kag ginsilingan siya, “Ngaa, Dios ako haw? Siya ang nagbuot nga indi ka makabata.”

³ Nagsiling si Raquel, “Kon amo sina, maghulid ka kay Bilha nga akon suluguon agod bisan paagi na lang sa iya makabaton man ako sang anak.”

⁴ Gani ginhatag niya si Bilha kay Jacob bilang asawa, kag naghulid si Jacob kay Bilha.

⁵ Sang ulihi nagbusong si Bilha kag nagbata sing lalaki.

⁶ Nagsiling si Raquel, “Ginkuha na sang Dios ang akon kahuy-anan. Ginsabat niya ang akon pangamuyo kay ginhatagan niya ako sang isa ka anak nga lalaki.” Gani gin-ngalanan niya ang bata nga Dan.*

⁷ Nagbusong liwat si Bilha nga suluguon ni Raquel kag nagbata sang lalaki nga ikaduha nila nga anak ni Jacob.

⁸ Nagsiling si Raquel, “Puwerte gid ang akon pakigsumpong sa akon utod, kag nagdaog ako.” Gani gin-ngalanan niya ang bata nga Naftali.†

⁹ Sang indi na si Lea makapamata, ginpaasawa niya kay Jacob ang iya ulipon nga si Zilpa.

¹⁰ Nagbusong si Zilpa kag nagbata sing lalaki.

¹¹ Nagsiling si Lea, “Daw ano nga suwerte.” Gani gin-ngalanan niya ang bata nga Gad.‡

¹² Nagbata liwat si Zilpa sang lalaki nga ikaduha nila nga anak ni Jacob.

* **30:6** *Dan:* buot silingon sa Hebreo, *ginkuha niya ang akon kahuy-anan.* † **30:8** *Naftali:* buot silingon sa Hebreo, *pagpakigsumpong* ‡ **30:11** *Gad:* buot silingon sa Hebreo, *suwerte*

¹³ Nagsiling si Lea, “Malipayon gid ako! Karon magatawag ang mga babayi sa akon nga malipayon.” Gani gin-ngalanan niya ang bata nga Asher.§

¹⁴ Isa sadto ka tion sang tig-alani sang trigo,* nagkadto si Reuben sa uma kag may nakita siya nga mga *tanom nga* mandragora. Nagpanguha siya sang bunga kag gindala sa iya iloy nga si Lea. Pagkakita sadto ni Raquel nagsiling siya kay Lea, “Hatagi man ako sang mga mandragora nga gindala sang imo anak.”

¹⁵ Pero nagsabat si Lea, “Indi ka pa bala kontento nga ginkuha mo ang akon bana? Kag karon kuhaon mo pa gid ang mga mandragora sang akon anak?” Nagsiling si Raquel, “Kon hatagan mo ako sang mga mandragora pahuliron ko si Jacob sa imo karon sa gab-i.”

¹⁶ Pag-abot ni Jacob halin sa uma sang sirom na, ginsugata siya ni Lea kag ginsilingan, “Kinahanglan diri ka sa akon maghulid karon nga gab-i, tungod kay ginbayaran ko na ikaw kay Raquel sang mga mandragora nga gindala sang akon anak.” Gani kay Lea naghulid si Jacob sadto nga gab-i.

¹⁷ Ginsabat sang Dios ang pangamuyo ni Lea kag nagbusong siya. Nagbata siya sang lalaki nga ikalima nila nga anak ni Jacob.

¹⁸ Nagsiling si Lea, “Ginpadyaan ako sang Dios kay ginhatag ko ang akon ulipon sa akon bana.” Gani gin-ngalanan niya ang bata nga Isacar.†

§ **30:13** Asher: buot silingon sa Hebreo, *malipayon* * **30:14** trigo: sa English, *wheat* † **30:18** Isacar: posible ang buot silingon sa Hebreo, *padya*

19 Nagbusong liwat si Lea kag nagbata sing lalaki nga ikaanom nila nga anak ni Jacob.

20 Nagsiling siya, “Ginhatagan ako sang Dios sing maayo gid nga regalo. Padunggan na ako sini karon sang akon bana kay nahatagan ko na siya sing anom ka anak nga puro lalaki.” Gani ginngalanan niya ang bata nga Zebulun.‡

21 Sang ulihi nagbata si Lea sing babayi kag ginngalanan niya nga Dina.

22 Wala man pagkalimti sang Dios si Raquel. Ginsabat niya ang iya pangamuyo nga makabata man siya.

23 Nagbusong siya kag nagbata sing lalaki. Nagsiling siya, “Ginkuha sang Dios ang akon kahuy-anan.” Gani ginngalanan niya ang bata nga Jose,§ kay siling niya,

24 “Kabay pa nga hatagan ako sang GINOO sang isa pa ka bata.”

Ang Kasugtanan ni Jacob kag ni Laban

25 Pagkatapos nga nabata ni Raquel si Jose, nagsiling si Jacob kay Laban, “Tuguti na ako nga makapuli sa amon lugar.

26 Ihatag sa akon ang akon mga asawa nga ginserbisuhan ko sa imo kag ang akon mga anak, kay mapuli na ako. Nakahibalo ka kon daw ano ang akon pagserbisyo sa imo.”

‡ 30:20 *Zebulun*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *regalo*; ukon, *kadunganan* § 30:23 *Jose*: buot silingon sa Hebreo, *ginkuha niya*; ukon, *hatagan sang isa pa*

²⁷ Nagsabat si Laban, “Kon mahimo indi anay. Suno sa akon pagpapakot, nahibaluan ko nga* ginpakamaayo ako sang GINOO tungod sa imo.

²⁸ Isiling lang kon pila ang isuhol ko sa imo kay bayaran ko ikaw.”

²⁹ Nagsiling si Jacob, “Nakahibalo ka kon daw ano ang akon pagserbisyo sa imo kag kon daw ano ang pagdamo sang imo kasapatan tungod sa akon pagtatap.

³⁰ Sang pag-abot ko diri, diutay pa lang ang imo kasapatan, pero subong madamo na gid, kay ginpakamaayo ka sang GINOO tungod sa akon. Karon dapat na siguro nga magpaninguha ako para sa akon kaugalingon nga panimalay.”

³¹ Nagpamangkot si Laban, “Ano bala ang gusto mo nga ibayad ko sa imo?” Nagsabat si Jacob, “Indi na lang ako pagsuhuli. Padayunon ko ang pagtatap sang imo kasapatan kon magsugot ka sa sini nga kondisyon:

³² Tan-awon ko karon ang imo mga kasapatan kag kuhaon ko ang itom nga mga karnero kag kambang nga mga kanding. Amo lang ina ang suhol ko.

³³ Sa ulihi nga mga inadlaw, mahibaluan mo kon masaligan ako ukon indi kon usisaon mo ang mga sapat nga ginsuhol mo sa akon. Kon may makita ka nga kanding nga indi kambang ukon karnero nga indi itom, isipa ina nga kinawatan ko.”

³⁴ Nagsabat si Laban, “Kon amo ina ang gusto mo, sugot ako.”

* **30:27** Suno...ko nga: ukon, *Nagmanggaranon ako kay*

³⁵ Pero sadto mismo nga adlaw, ginpain ni Laban ang kambang nga mga kanding nga lalaki kag babayi, pati ang itom nga mga karnero. Ginpaatian niya ini sa iya mga anak nga lalaki.

³⁶ Ginseparar niya ini kay Jacob sa kalayuon nga tatlo ka adlaw kon lakton. Ang nabilin nga mga sapat amo ang ginbantayan ni Jacob.

³⁷ Karon, nagkuha si Jacob sang mga sanga sang alamo, abilyano, kag platano kag ginpanitan niya ang iban nga mga parte sini, gani may guray-guray nga puti kon tan-awon ang mga sanga.

³⁸⁻³⁹ Ginbutang niya dayon ato nga mga sanga sa atubangan sang ilimnan sang mga sapat para makita sang mga sapat kon mag-inom sila. Didto sa atubangan sang sadto nga mga sanga nagakastahanay ang mga kanding kon mag-inom sila. Kon magbata sila, ang ila bata kambang.

⁴⁰ Pero lain ang ginhimo ni Jacob sa mga karnero: *Samtang nagakastahanay ini nga mga sapat*, ginapaatubang niya sila sa iya kambang nga mga kanding kag sa itom nga mga kanding ni Laban. Sa sini nga paagi nakatipon man si Jacob sang iya kaugalingon nga mga sapat kag wala niya ini gin-impon sa mga sapat ni Laban.

⁴¹ Kon nagakastahanay na gani ang mga sapat nga maayo sing lawas didto sa ilimnan, ginabutang dayon ni Jacob ato nga mga sanga sa ila atubangan.

⁴² Pero kon ang mga sapat nga maluya ang nagakastahanay, wala niya ginabutang ang mga sanga. Gani ang mga maluya iya ni Laban kag ang mga maayo sing lawas iya ni Jacob.

⁴³ Sa sini nga paagi, nagmanggaranon gid si

Jacob. Madamo ang iya mga kasapatan pati na ang mga camel kag mga donkey. Madamo man ang iya mga ulipon nga lalaki kag babayi.

31

Nagpalagyo si Jacob kay Laban

¹ Nakabati si Jacob nga ang mga anak nga lalaki ni Laban nagasiling, “Ginkuha ni Jacob ang halos tanan nga pagkabutang sang aton amay. Ang tanan niya nga manggad naghalin sa pagkabutang sang aton amay.”

² Natalupangdan man ni Jacob nga naglain na ang pagtratar ni Laban sa iya kaysa sang una.

³ Nagsiling ang GINOO kay Jacob, “Pauli ka na sa lugar sang imo katigulangan, didto sa imo mga paryente, kag ako mangin kaupod mo.”

⁴ Gani ginpatawag ni Jacob ang iya mga asawa nga si Raquel kag si Lea nga magkadto didto sa palahalban sang iya mga sapat.

⁵ Nagsiling siya sa ila, “Natalupangdan ko nga naglain na ang pagtratar sang inyo amay sa akon kaysa sang una. Pero wala ako pagpabay-i sang Dios sang akon amay.

⁶ Nakahibalo man kamo nga nagserbisyo ako sa inyo amay hasta sa akon masarangan,

⁷ pero gintunto pa niya ako. Napulo gid ka beses nga ginliwat-liwat niya ang akon suhol. Pero wala ako pagpabay-i sang Dios nga daog-daog lang niya.

⁸ Kon magsiling gani si Laban nga ang kambang nga mga kanding amo ang suhol ko, puro man kambang ang bata sang mga kanding.

⁹ Ginkuha sang Dios ang kasapatan sang inyo amay kag ginhatag sa akon.”

¹⁰ *Nagsiling pa gid si Jacob*, “Sang tion sang pagpahigal sang mga sapat, nagdamgo ako. Nakita ko nga ang mga lalaki nga kanding nga nagakasta sa mga babayi nga kanding mga kambang.

¹¹ Sa akon nga damgo gintawag ako sang anghel sang Dios. Siling niya, ‘Jacob!’ Nagsabat ako sa iya

¹² kag nagsiling siya dayon, ‘Tan-awa, tanan nga lalaki nga kanding nga nagakasta sa mga babayi nga kanding mga kambang. Ginhimo ko ini tungod kay nakita ko ang tanan nga ginahimo sa imo ni Laban.

¹³ Ako ang Dios nga nagpakita sa imo didto sa Betel, sa lugar nga sa diin ginbubuan mo sang lana ang bato nga ginpatindog mo bilang handumanan. Kag didto ka man nagsumpa sa akon. Karon, panghimos ka kag maghalin sa sini nga lugar kag magpuli sa lugar nga sa diin ka natawo.”

¹⁴ Nagsabat si Raquel kag si Lea kay Jacob, “Wala na kami sing may mapanubli sa amon amay.

¹⁵ Iban na kami nga tawo sa iya pagtan-aw. Ginbaligya niya kami kag ubos na niya gasto ang amon bili.

¹⁶ Ang tanan nga manggad nga ginbawi sang Dios sa iya *kag ginhatag sa imo* makabig namon nga amo ang palanublion namon kag sang amon mga anak. Gani tumana ang ginsiling sa imo sang Dios.”

¹⁷⁻¹⁸ Nanghimos dayon si Jacob para makapuli sa Canaan, sa lugar sang iya amay nga si Isaac. Ginpasakay niya ang iya mga anak kag mga asawa

sa mga camel. Gindala niya ang iya mga kasapatan kag ang tanan niya nga pagkabutang nga iya natipon sa Padan Aram.

¹⁹ Natabuan sadto nga naglakat si Laban sa pagpanggunting sang iya mga karnero, kag samtang wala siya ginkuha ni Raquel ang mga dios-dios sang iya tatay.

²⁰ Natunto ni Jacob si Laban nga Arameanhon tungod wala siya nagsugid nga mahalin na siya.

²¹ Sang paglakat ni Jacob, dala niya ang tanan niya nga pagkabutang. Nagtabok siya sa Suba sang *Euphrates* kag nagpakadto sa kabukiran sang Gilead.

Ginlagas ni Laban si Jacob

²² Tatlo na ka adlaw ang nagligad sang nahibaluan ni Laban nga naglayas sanday Jacob.

²³ Gani ginlagas niya si Jacob upod ang iya mga paryente sa sulod sang pito ka adlaw. Nalambot nila sanday Jacob didto sa kabukiran sang Gilead.

²⁴ Sadto nga gab-i, nagpakita ang Dios kay Laban nga Arameanhon sa damgo. Nagsiling ang Dios sa iya, “Indi pag-anha si Jacob.”

²⁵ Nagapatindog sadto si Jacob sang iya tolda sa kabukiran sang Gilead sang naabtan siya ni Laban. Kag didto man nagpatindog sanday Laban sang ila mga tolda.

²⁶ Nagsiling si Laban kay Jacob, “Ngaa ginhimo mo ini sa akon? Ngaa gintunto mo ako? Imo pa nga gindala ang akon mga anak nga daw sa mga bihag sa inaway.

²⁷ Ngaa gintunto mo ako kag naglakat kamo nga wala maglisensya sa akon? Kon nagsiling lang

kamo, akon pa kuntani kamo ginpalakat nga may sinadya sa sunata sang tamborin kag arpa.

²⁸ Wala mo gani ako pagpahaluka sa akon mga apo kag mga anak paglakat nila. Indi gid maayo ining ginhimo mo.

²⁹ May rason gid ako kuntani nga halitan ka, ugaling ginpaandaman ako kagab-i sang Dios sang imo amay nga indi ko ikaw pag-anhon.

³⁰ Nahibaluan ko nga nahidlaw ka na gid sa inyo, gani gusto mo na nga magpuli. Pero ngaa ginkawat mo ang akon mga dios-dios?”

³¹ Nagsabat si Jacob sa iya, “*Wala ako maglisen-sya sa imo* kay nahadlok ako nga basi puwersahon mo ako nga bawion sa akon ang imo mga anak.

³² Pero kon parte sa imo mga dios-dios nga nadula, kon makita mo gani ini sa kay bisan sino sa amon, pagasilutan siya sang kamatayon. Sa atubangan sang aton mga paryente bilang mga saksi, tan-awa kon may pagkabutang ka diri sa amon kag kon may ara kuhaa.” Wala kahibalo si Jacob nga si Raquel gali ang nagkuha sang mga dios-dios ni Laban.

³³ Gani ginpangita ni Laban ang iya mga dios-dios sa tolda ni Jacob, sa tolda ni Lea, kag pati sa tolda sang duha ka suluguon nga babayi nga mga asawa ni Jacob. Pero wala gid niya nakita ang iya mga dios-dios. Pagguwa niya sa tolda ni Lea, nagsulod siya dayon sa tolda ni Raquel.

³⁴ Pero natago na ni Raquel ang mga dios-dios sa bulsa-bulsa sang hapin sa camel, kag iya ini nga ginpungkuan. Ginpangita ni Laban ang mga dios-dios didto sa tolda ni Raquel pero wala gid niya makita.

³⁵ Nagsiling si Raquel sa iya, “Tay, indi ka lang mangakig kon indi ako makatindog kay ara abi ang akon pamulanon.” Kag padayon nga nagpan-gita si Laban pero wala gid niya makita ang iya mga dios-dios.

³⁶ Wala na mapunggi ni Jacob ang iya kaakig, gani nagsiling siya kay Laban, “Ano bala nga krimen ang nahimo ko? Ano gid bala ang sala ko nga ginlagas mo gid ako?”

³⁷ Karon nga nausisa mo na ang tanan ko nga pagkabutang, ti, may nakita ka nga imo? Kon may ara, ibutang diri sa atubangan para makita sang akon mga paryente kag sang imo mga paryente, kag bahala na sila nga maghukom sa aton.

³⁸ Sa sulod sang 20 ka tuig nga didto ako sa inyo, bisan kaisa lang wala gid mahar-asi* ang imo mga kanding kag karnero. Kag wala gid ako makaihaw sang imo lalaki nga karnero.

³⁹ Wala ko na ginadala sa imo ang mga sapat nga ginpatay sang mabangis nga mga sapat; ginabayluhan ko na lang ini dayon. Ginpabayaran mo man sa akon ang mga sapat nga ginkawat kon adlaw bisan pa ang ginkawat kon gab-i.

⁴⁰ Amo ini ang nangin situasyon ko: Kon adlaw nagaantos ako sa kainit, kag kon gab-i nagaantos ako sa katugnaw. Kag kulang ako permi sang tulog.

⁴¹ Sa sulod sang 20 ka tuig nga pag-estar ko sa inyo, 14 gid ka tuig nga nagserbisyo ako sa imo para sa imo duha ka anak nga babayi. Nagserbisyo pa gid ako sang anom ka tuig sa pagbantay

* **31:38** mahar-asi: sa English, *miscarriage*

sang imo mga kasapatan. Pero *ano ang ginhimo mo?* Kapulo mo nga ginliwat-liwat ang akon suhol.

⁴² Kon wala siguro ako pag-updi sang Dios nga ginatahod sang akon amay nga si Isaac, nga amo man ang Dios ni Abraham, basi ginpalayas mo na ako nga wala gid sing dala bisan ano. Pero nakita sang Dios ang akon kabudlayan kag pagtrabaho, gani ginsaway ka niya kagab-i.”

Ang Kasugtanan ni Jacob kag ni Laban

⁴³ Nagsabat si Laban, “Ina nga mga babayi mga anak ko, kag ang ila mga anak mga apo ko. Kag ina nga mga sapat akon man. Tanan nga makita mo akon. Pero karon, ano pa ang mahimo ko sa akon mga anak kag mga apo?”

⁴⁴ Ang maayo siguro, mahimo kita sang kasugtanan. Mapatindog kita sang handumanan nga bato nga magapamatuod sang aton kasugtanan.”

⁴⁵ Gani nagkuha si Jacob sang dako nga bato kag iya ini nga ginpatindog bilang handumanan.

⁴⁶ Dayon ginsugo niya ang iya mga paryente nga magtumpok sang mga bato *sa higad sini*. Pagkatapos nagkaon sila didto sa tinumpok nga mga bato.

⁴⁷ Gin-ngalanan ni Laban ang tinumpok nga mga bato nga Jegar Sahaduta.[†] Pero gin-ngalanan ini ni Jacob nga Galeed.[‡]

⁴⁸ Nagsiling si Laban, “Ining tinumpok nga mga bato magapamatuod sa kasugtanan naton nga

[†] **31:47** *Jegar Sahaduta*: buot silingon sa Aramico, *tinumpok bilang pamatuod* [‡] **31:47** *Galeed*: buot silingon sa Hebreo, *tinumpok bilang pamatuod*

duha.” Amo ina ang kabangdanan kon ngaa ginngalanan ato nga tinumpok nga Galeed.

⁴⁹ Gintawag man ato nga Mizpa,[§] tungod kay nagsiling pa gid si Laban, “Kabay pa nga bantayan kita sang GINOO sa aton pagbululag.

⁵⁰ Kag kon indi maayo ang pagtratar mo sa akon mga anak, ukon magpangasawa ka pa sang iban, dumduma nga bisan indi ako makahibalo, ara ang Dios nga nagapamatuod sang aton kasugtanan.”

⁵¹ Nagsiling pa gid liwat si Laban kay Jacob, “Ari ang tinumpok nga mga bato kag ang handumanan nga bato nga magapamatuod sang aton kasugtanan.

⁵² Ining tinumpok nga mga bato kag ang handumanan nga bato amo ang magapamatuod sang aton kasugtanan nga indi ako maglapaw sa sin-ing tinumpok nga mga bato para salakayon ka, kag indi ka man maglapaw sa sining tinumpok nga mga bato kag sa handumanan nga bato para salakayon ako.

⁵³ Kabay pa nga ang dios* sang imo lolo nga si Abraham kag ang dios sang akon amay nga si Nahor, nga amo man ang mga dios sang ila amay nga si Tera, amo ang maghukom sa aton nga duha.” Nagsumpa man dayon si Jacob kay Laban sa ngalan sang Dios nga ginatahod sang iya amay nga si Isaac.

⁵⁴ Naghalad si Jacob sang sapat didto sa bukid, kag dayon gintawag niya ang iya mga paryente nga magkaon. Didto sila sa bukid nagtulog pagkagab-i.

[§] 31:49 Mizpa: buot silingon sa Hebreo, *balantayan* * 31:53 dios: ukon, *mga dios*; ukon, *Dios*

⁵⁵ Aga pa gid sang sunod nga adlaw, ginpanghalukan ni Laban kag ginbendisyanan ang iya mga anak kag mga apo, kag naglakat siya puli.

32

Naghanda si Jacob sa Pagpakigkita kay Esau

¹ Sang nagapadayon sila ni Jacob sa paglakat, ginsugata siya sang mga anghel sang Dios.

² Pagkakita ni Jacob sa ila, nagsiling siya, “Mga soldado ini sang Dios.” Gani gin-ngalanan niya ato nga lugar nga Mahanaim.*

³ May mga ginsugo si Jacob nga mag-una sa iya para magpakigkita sa iya utod nga si Esau didto sa duta sang Seir, ang lugar nga gintawag man nga Edom.

⁴ Gintudluan niya sila kon ano ang ila isiling sa kay Esau. Siling ni Jacob, “Silingon ninyo si Esau nga didto ako nagtiner kay Laban kag wala pa gani ako makapuli hasta subong.

⁵ *Kag sugiri ninyo siya nga may mga baka ako, mga donkey, mga karnero, mga kanding, kag mga ulipon nga lalaki kag babayi. Silingon ninyo siya nga ginsugo ko kamo sa pagpangabay sa iya nga kuntani mangin maayo ang iya pagtratar sa akon.”*

⁶ Pagbalik sang mga ginsugo ni Jacob, nagsiling sila, “Nakakadto kami kay Esau, kag nagapakadto na siya diri sa pagsugata sa imo. May upod siya nga 400 ka lalaki.”

⁷ Kinulbaan gid si Jacob kag indi siya mapahamtang, gani gintunga niya sa duha ka grupo ang iya

* **32:2** *Mahanaim*: buot silingon sa Hebreo, *duha ka grupo sang mga soldado*

mga kaupdanan pati ang iya mga karnero, baka, kanding kag camel.

⁸ Tungod kay naghunahuna siya nga kon pananglit gid man nga mag-abot si Esau kag salakayon ang isa ka grupo, makapalagyo pa ang isa ka grupo.

⁹ Nagpangamuyo dayon si Jacob, “Dios sang akon lolo nga si Abraham kag Dios sang akon amay nga si Isaac, ikaw ang GINOO nga nagsiling sa akon nga mabalik ako sa akon mga paryente, didto sa duta nga sa diin ako natawo, kag pakamaayuhon mo ako.

¹⁰ Indi ako takos nga magbaton sang tanan nga kaayo kag katutom nga imo na ginpakita sa akon nga imo suluguon. Kay sang pagtabok ko sang una sa Jordan wala ako sing iban nga dala kundi baston gid lang, pero subong may duha na ako ka grupo.

¹¹ Nagapangabay ako sa imo nga luwason mo ako sa akon utod nga si Esau. Nahadlok ako basi magkadto siya diri kag pamatyon kami tanan pati ang mga iloy kag ang mga bata.

¹² Pero nagpromisa ka sa akon nga pakamaayuhon mo ako kag padamuon mo ang akon mga kaliwat pareho sang balas sa baybayon nga indi maisip.”

¹³ Didto nagtulog sanday Jacob pagkagabi. Pagkaaga, nagpili si Jacob sang mga sapat nga iregalo kay Esau:

¹⁴ 200 ka babayi nga kanding kag 20 ka lalaki nga kanding, 200 ka babayi nga karnero kag 20 ka lalaki nga karnero,

¹⁵ 30 ka gatasan nga camel upod pa ang ila mga bata, 40 ka babayi nga baka kag 10 ka turo nga baka, 20 ka babayi nga donkey kag 10 ka lalaki nga donkey.

¹⁶ Ginpanggrupo-grupo dayon ni Jacob ang mga sapat, kag ang kada grupo may mga suluguon nga nagabantay. Ginsilingan niya ang iya mga suluguon, “Una kamo sa akon, kag maglakat kamo nga may antad ang kada grupo.”

¹⁷ Ginsilingan niya ang mga suluguon nga nagabantay sa nauna nga grupo, “Kon magsugat-anay gani kamo ni Esau kag magpamangkot siya kon kay sin-o kamo suluguon kag kon diin kamo makadto, kag kon kay sin-o inang mga sapat nga dala ninyo,

¹⁸ sabton ninyo siya nga akon ini mga sapat kag regalo ko ini sa iya. Silingon man ninyo siya nga ara ako nagasunod.”

¹⁹ Amo man ang iya ginsiling sa ikaduha, sa ikatatlo kag sa tanan nga suluguon nga nagasunod sa mga sapat.

²⁰ Kag ginpadumdom gid niya sila nga indi nila pagkalimtan nga silingon si Esau nga ara siya nagasunod. Kay siling ni Jacob sa iya hunahuna, “Ulo-ulohan ko si Esau sa sining mga regalo nga ipauna ko. Kag kon magkitaay kami basi pa lang patawaron niya ako.”

²¹ Gani ginpauna niya ang iya mga regalo, pero siya ya nagpabilin sadto nga gab-i didto sa ila gintineran.

May Nagpakigdumog kay Jacob sa Peniel

²² Sadto nga gab-i, nagbangon si Jacob kag gin-dala niya ang iya duha ka asawa, ang iya duha ka ulipon nga babayi kag ang iya onse ka anak, kag nagtabok sila sa talabukan sang Jabok.

²³ Ginpatabok man ni Jacob ang tanan niya nga pagkabutang.

²⁴ Karon, sang nagaisahanon siya, may nag-abot nga isa ka lalaki kag gindumog siya. Nagdumugay sila hasta mag-ag.

²⁵ Sang mabulubanta sang tawo nga indi niya madaog si Jacob, ginpisga niya ang balikawang ni Jacob kag nagliw-as ang nagatabo nga tul-an sini.

²⁶ Nagsiling dayon ang tawo, “Buy-i na ako kay kaagahon na.” Pero nagsabat si Jacob, “Indi ko ikaw pagbuy-an kon indi mo ako pagbendisyanan.”

²⁷ Nagpamangkot ang tawo sa iya, “Sin-o ang imo ngalan?” Nagsabat siya, “Si Jacob.”

²⁸ Nagsiling dayon ang tawo, “Sugod subong indi na Jacob ang imo ngalan kundi Israel[†] na tungod kay nagpakigsumpong ka sa Dios kag sa mga tawo, kag nagdaog ka.”

²⁹ Nagpamangkot man si Jacob sa iya, “Sugiri man ako sang imo ngalan.” Pero nagsabat ang tawo, “Indi na pagpamangkuta ang akon ngalan.” Dayon ginbendisyanan niya si Jacob didto.

³⁰ Gin-ngalanan ni Jacob ato nga lugar nga Peniel,[‡] kay siling niya, “Nakita ko ang hitsura sang Dios pero buhi pa gihapon ako.”

³¹ Nagabutlak na ang adlaw sang paghalin ni

[†] **32:28** *Israel*: buot silingon sa Hebreo, *nagpakigsumpong sa Dios*

[‡] **32:30** *Peniel*: buot silingon sa Hebreo, *hitsura sang Dios*

Jacob sa Peniel. § Nagapiang-piang siya tungod sa nagliw-as niya nga tul-an sa balikawang.

³² Amo ini ang rason kon ngaa hasta subong ang mga Israelinhon wala nagakaon sang lanit-lanit sa tinabuan sang tul-an sa balikawang. Kay dira nga parte ginpisga sang Dios si Jacob.

33

Ang Pagkitaay ni Esau kag ni Jacob

¹ Karon, pagtan-aw ni Jacob, nakita niya si Esau nga nagapadulong upod ang 400 ka lalaki. Gani ginpatipon niya ang iya mga anak sa ila tagsa-tagsa ka iloy.

² Kag paglakat nila, ginpauna niya ang duha ka ulipon nga babayi kag ang ila mga anak, sunod si Lea kag ang iya mga anak, kag dayon si Raquel kag ang iya anak nga si Jose.

³ Nagauna si Jacob sa ila tanan kag makapila gid siya ka beses* nga nagluhod samtang nagapalapit siya sa iya utod.

⁴ Pero nagdalagan si Esau sa pagsugata sa iya. Ginhakos siya ni Esau kag ginhalukan, kag naghibi sila nga duha.

⁵ Sang makita ni Esau ang mga babayi kag ang mga kabataan, ginpamangkot niya si Jacob, “Sino inang kaupdanan mo?” Nagsabat si Jacob, “Sila ang akon mga anak nga ginhatag sang Dios sa akon sa iya kaluoy.”

§ 32:31 *Peniel*: sa Hebreo, *Penuel* * 33:3 *makapila gid siya ka beses*: sa literal, *pito ka beses*

⁶ Nagpalapit dayon kay Esau ang duha ka ulipon nga babayi kag ang ila mga anak, kag nagluhod sila *bilang pagtahod sa iya*.

⁷ Nagsunod man dayon si Lea kag ang iya mga anak nga nagluhod. Kag ang ulihi nga nagpalapit kag nagluhod amo si Jose kag ang iya iloy nga si Raquel.

⁸ Nagpamangkot si Esau kay Jacob, “Ano bala ang imo buot silingon sadtong mga grupo sang sapat nga nasugata ko?” Nagsiling si Jacob, “Regalo ko ato sa imo para batunon mo ako.”

⁹ Pero nagsabat si Esau, “Madamo na ang akon pagkabutang, utod ko, gani sa imo na lang ato.”

¹⁰ Pero nagpamilit gid si Jacob, “Sige na, batuna na ato. Kon matuod-tuod nga ginabaton mo ako, batuna na ang regalo ko sa imo. Kay sang pagkakita ko sang imo hitsura daw nakita ko ang hitsura sang Dios. Karon nga ginbaton mo ako,

¹¹ batuna na ang ginahatag ko sa imo tungod kay maayo ang Dios sa akon kag wala ako makulangi sa akon mga kinahanglanon.” Sagi gid pilit ni Jacob si Esau hasta nga ginbaton na lang ni Esau ang iya regalo.

¹² Dayon nagsiling si Esau, “Dali na, malakat na kita. Ululupod na lang kita.”

¹³ Pero nagsabat si Jacob, “Nakahibalo ka nga mahinay maglakat ang mga bata, kag kinahanglan ko gid nga tatapon maayo ang mga sapat nga nagapatiti. Kon piliton ta ang mga sapat nga maglakat sa bilog nga adlaw, basi magkalamatay sila.

¹⁴ Ang maayo pa, mag-una ka na lang sa amon. Maamat-amat lang kami sunod sa imo suno sa

kadasigon sang mga bata kag sang mga sapat sa una namon. Didto na lang kita magkitaay sa Seir.”

¹⁵ Nagsiling si Esau, “Kon amo sina, ibilin ko na lang ang iban ko nga mga tinawo sa imo.” Nagsabat si Jacob, “Indi na kinahanglan. Ang importante ginbaton mo ako.”

¹⁶ Gani nagbalik na lang si Esau sa Seir sadto mismo nga adlaw.

¹⁷ Pero didto nagpakadto sanday Jacob sa Sucot. Pag-abot nila didto, naghimo si Jacob sang elistaran kag ginhimuan man niya sang palasilungan ang iya mga kasapatan. Gani ato nga lugar gintawag nga Sucot.[†]

¹⁸ Sang ulihi nakaabot gid man sila sa Canaan halin sa Padan Aram nga wala sing may malain nga natabo sa ila. Nakaabot sila sa banwa nga ginaestaran ni Shekem. Nagpatindog sila sang ila mga tolda malapit sa banwa.

¹⁹ Kag ang duta nga ginpatindugan nila sang mga tolda ginbakal ni Jacob sa mga anak ni Hamor sa bili nga 100 ka bilog nga pilak. Si Hamor amo man ang amay ni Shekem.

²⁰ Naghimo si Jacob didto sang halaran nga ginngalanan niya nga El Elohe Israel.[‡]

34

Ginlugos si Dina

¹ Isa sadto ka adlaw, naglakat si Dina nga anak nga dalaga ni Jacob kag ni Lea. Nagbisita siya sa mga kababayihan nga taga-Canaan.

[†] **33:17** *Sucot*: buot silingon sa Hebreo, *palasilungan* [‡] **33:20** *El Elohe Israel*: buot silingon sa Hebreo, *Makagagahom ang Dios ni Israel*.

² Nakita siya ni Shekem nga anak ni Hamor nga Hivhanon, nga pangulo sang sadto nga lugar. Gindakop niya si Dina kag ginlugos.

³ Pero nahulog ang iya buot kay Dina kag naluyag siya sa iya, gani gin-uloulohan niya ang dalaga.

⁴ Karon, nagsiling si Shekem sa iya amay nga si Hamor, “Tay, pangitai abi sang paagi nga mapangasawa ko ang ina nga dalaga.”

⁵ Sang nahibaluan ni Jacob nga ginhigkuan ni Shekem ang pagkatawo ni Dina, wala lang siya anay sing may ginhimo kay didto pa sa uma ang iya mga anak nga lalaki nga nagabantay sang iya mga sapat.

⁶ Nagkadto ang amay ni Shekem nga si Hamor kay Jacob para magpakighambal sa iya.

⁷ Pagkabati sang mga anak nga lalaki ni Jacob sa natabo, nagpuli dayon sila. Naglain gid ang ila buot kag puwerte gid ang ila kaakig kay Shekem tungod kay naghimo siya sang butang nga indi dapat himuon, nga nagdala sang kahuy-anan sa pamilya ni Jacob.*

⁸ Pero nagsiling si Hamor sa ila, “Naluyag gid ang akon anak nga si Shekem sa inyo nga dalaga, gani nagapangabay ako nga ipaasawa na lang ninyo siya sa iya.

⁹ Kag maayo man siguro nga ipaasawa ninyo ang inyo mga dalaga sa amon mga soltero kag ipaasawa man namon ang amon mga dalaga sa inyo mga soltero.

* 34:7 pamilya ni Jacob: sa Hebreo nga teksto, *Israel*

¹⁰ Puwede kamo mag-estar upod sa amon sa bisan diin nga lugar nga gusto ninyo. Kag puwede man kamo diri makanegosyo bisan diin kag makaangkon sang duta.”

¹¹ Nagpangabay man si Shekem sa amay kag sa mga utod ni Dina, “Kon mahimo ipaasawa na lang ninyo si Dina sa akon. Bisan ano ang inyo pangayuon ihatag ko.

¹² Pagusto kamo kon pila ang pangayuon ninyo kag kon ano ang iregalo ko sa pagpangasawa ko sa inyo utod. Bayaran ko kamo bisan pila ang inyo pangayuon basta ipaasawa lang ninyo sa akon si Dina.”

¹³ Pero tungod kay ginhigkuan ni Shekem ang pagkatawo ni Dina, gintunto sang mga anak ni Jacob si Shekem kag ang iya amay nga si Hamor.

¹⁴ Siling nila, “Indi puwede nga ipaasawa namon si Dina sa tawo nga wala matuli, kay makahuluya ina para sa amon.

¹⁵ Masugot lang kami kon ang tanan nga lalaki nga taga-diri magpatuli man pareho sa amon.

¹⁶ Kon magpatuli kamo, puwede namon ipaasawa ang amon mga dalaga sa inyo kag kami puwede man makapangasawa sang inyo mga dalaga. Kag maestar kami upod sa inyo para mangin isa na lang kita ka katawhan.

¹⁷ Pero kon indi kamo magsugot, kuhaon namon si Dina kag maglakat.”

¹⁸ Nakita ni Hamor kag ni Shekem nga daw maayo man ang kondisyon nga ginhatag sang mga anak ni Jacob.

¹⁹ Gani tungod sa dako nga gugma ni Shekem kay Dina, wala na siya mag-usik pa sang tion sa

pagtuman sang ginsiling sang mga anak ni Jacob.

Si Shekem ginatahod gid sa panimalay sang iya amay.

²⁰ Gani nagkadto siya dayon kag ang iya amay didto sa puwertahan sang banwa kag nagpakighambal sa mga lalaki sang ila banwa.

²¹ Siling nila, “Mainabyanon ini nga mga tawo. Gani diri na lang naton sila paestaron kag tugutan nga makanegosyo diri. Total, dako man ining aton lugar. Makapangasawa kita sa ila mga dalaga kag sila makapangasawa man sa aton mga dalaga.

²² Pero masugot lang sila nga mag-estar upod sa aton bilang isa ka katawhan kon magsugot man ang tanan ta nga lalaki nga magpatuli pareho sa ila.

²³ Kon diri na sila mag-estar, kundi mangin aton man ang tanan nila nga kasapatan kag mga pagkabutang. Gani masugot na lang kita sa ila kondisyon para mag-estar sila upod sa aton.”

²⁴ Nagsugot ang tanan nga lalaki sang banwa sa ginhambal ni Hamor kag sang iya anak nga si Shekem. Gani nagpatuli ang tanan nga lalaki.

²⁵ Pagkaligad sang tatlo ka adlaw, samtang ginahapdian pa ang mga lalaki, nagsulod sa banwa ang duha ka anak ni Jacob nga si Simeon kag si Levi, nga mga utod ni Dina. Wala kahiribalo ang mga tawo didto nga malain gali ang ila tuyo. May dala sila nga espada kag ginpamatay nila ang tanan nga lalaki.

²⁶ Ginpatay man nila si Hamor kag ang iya anak nga si Shekem. Ginkuha dayon nila si Dina sa balay ni Shekem kag naglakat.

²⁷ Pagkatapos ginsulod man sang iban pa nga mga anak ni Jacob ang banwa kag ginpanguha ang mga pagkabutang sini. Ginhimo nila ini tungod kay ginhigkuan ang pagkatawo sang ila utod *nga si Dina*.

²⁸ Ginpanguha nila ang mga karnero, mga baka, mga donkey, kag ang tanan nga pagkabutang didto sa banwa kag sa uma.

²⁹ Ginpanguha nila ang tanan nga manggad sang banwa, pati ang mga pagkabutang sa sulod sang mga balay. Kag ginbihag nila ang tanan nga babayi kag kabataan.

³⁰ Karon, nagsiling si Jacob kay Simeon kag kay Levi, “Ginhatagan ninyo ako sang dako nga problema. Dumtan na kita karon sang mga Canaanhon kag mga Periznon sa sini nga lugar. Mapatay gid kita tanan kon mag-isa sila sa pagsalakay sa aton tungod kay diutay lang kita.”

³¹ Pero nagsabat ang duha, “Pabay-an lang bala namon nga trataron ang amon utod nga daw isa ka babayi nga nagabaligya sang iya lawas?”

35

Ginbendisyunan sang Dios si Jacob sa Betel

¹ Karon, nagsiling ang Dios kay Jacob, “Magpanghimos ka kag magkadto sa Betel kag didto mag-estar. Maghimo ka dayon didto sang halaran para sa akon, ang Dios nga nagpakita sa imo sang nagapalagyo ka pa sadto sa imo utod nga si Esau.”

² Gani nagsiling si Jacob sa iya panimalay kag sa tanan niya nga kaupdanan, “Ipamilak ninyo ang

inyo mga dios-dios. Magpakatinlo kamo kag mag-ilis sang bayo.

³ Dayon magkadto kita sa Betel; kag mahimo ako didto sang halaran para sa Dios nga nagbulig sa akon sang ara ako sa kalisod, kag nag-upod sa akon bisan diin ako nagkadto.”

⁴ Gani ginhatag nila kay Jacob ang ila mga dios-dios pati ang ila mga aritos. Ginlubong ini tanan ni Jacob sa idalom sang kahoy nga terebinto nga malapit sa Shekem.

⁵ Sang nagahalin na sanday Jacob, ginpahadlok sang Dios ang mga tawo sa palibot nga mga banwa, gani wala nila paglagsa sanday Jacob.

⁶ Nakaabot si Jacob kag ang iya mga kaupdanan sa Luz (nga ginatawag man nga Betel) didto sa Canaan.

⁷ Naghimo siya didto sang halaran. Ginalanan niya ato nga lugar nga El Betel* kay nagpakita sa iya didto ang Dios sang nagapalagyo siya sa iya utod *nga si Esau*.

⁸ Karon, napatay si Debora nga manug-atipan ni Rebeka. Gani ginlubong siya sa idalom sang dako nga kahoy didto sa ubos sang Betel. Gintawag ato nga *kahoy nga Allon Bacut*.†

⁹ Sang nagapapuli sadto si Jacob halin sa Padan Aram, nagpakita liwat ang Dios sa iya kag ginbendisyunan siya.

¹⁰ Nagsiling ang Dios sa iya, “Jacob ang imo ngalan, pero sugod subong indi ka na pagtawgon

* **35:7** *El Betel*: buot silingon sa Hebreo, *Dios sang Betel* † **35:8** *Allon Bacut*: buot silingon sa Hebreo, *terebinto nga ginhibian*

nga Jacob kundi Israel na.” Gani nanging Israel ang ngalan ni Jacob.

¹¹ Nagsiling pa gid ang Dios sa iya, “Ako ang Makagagahom nga Dios. Magpamata ka sing madamo. Mangin amay ka sang isa ka nasyon kag sang madamo pa nga mga nasyon, kag mangin hari ang iban mo nga mga kaliwat.

¹² Ang duta nga ginhatag ko kay Abraham kag kay Isaac ihatag ko man sa imo kag sa imo mga kaliwat.”

¹³⁻¹⁴ Dayon naghalin ang Dios sa sadto nga lugar nga sa diin nagpakig-estorya siya kay Jacob, kag nagpatindog didto si Jacob sang handumanan nga bato. Ginbubuan niya dayon sang bino kag lana ang bato *para mangin sagrado*.

¹⁵ Gin-ngalanan niya ato nga lugar nga Betel.‡

Ang Pagkapatay ni Raquel

¹⁶ Karon, naghalin si Jacob kag ang iya pani-malay sa Betel. Manugbata na sadto si Raquel. Sang malayo-layo pa sila sa banwa sang Efrata, ginsakitan si Raquel.

¹⁷ Sang puwerte na gid ang iya pagpasakit, nagsiling ang paltera sa iya, “Indi ka magkahadlok Raquel, lalaki naman ang imo bata.”

¹⁸ Natawo ang bata pero tagumatayon na si Raquel. Sang wala pa siya nabugtuan sang gin-hawa, gin-ngalanan niya ang bata nga Ben Oni.§

‡ **35:15** *Betel*: buot silingon sa Hebreo, *puluy-an sang Dios*

§ **35:18** *Ben Oni*: buot silingon sa Hebreo, *ang anak nga natawo sa kalisod*

Pero gin-ngalanan ni Jacob ang bata nga Benjamin.*

¹⁹ Napatay si Raquel kag ginlubong siya sa higad sang dalan nga pakadto sa Efrata (nga ginatawag subong nga Betlehem).

²⁰ Ginbutangan ni Jacob sang bato nga palatandaan ang lulubngan ni Raquel, kag hasta subong ara pa ini nga tanda sa lulubngan ni Raquel.

²¹ Nagpadayon sila ni Jacob† sa ila paglakat. Pag-abot nila sa pihak sang Migdal Eder,‡ nagpatindog sila didto sang ila mga tolda.

²² Samtang didto pa nagaestar si Jacob,§ nag-pakighilawas si Reuben kay Bilha nga isa sang mga asawa sang iya amay. Sang mahibaluan ato ni Jacob naakig gid siya.*

Ang mga Anak nga Lalaki ni Jacob
(1 Cro. 2:1-2)

May dose ka anak nga lalaki si Jacob.

²³ Ang iya mga anak kay Lea amo sila ni Reuben, ang kamagulangan, dayon si Simeon, si Levi, si Juda, si Isacar, kag si Zebulun.

²⁴ Ang iya mga anak kay Raquel amo si Jose kag si Benjamin.

²⁵ Ang iya mga anak kay Bilha nga ulipon ni Raquel amo si Dan kag si Naftali.

* **35:18** *Benjamin*: buot silingon sa Hebreo, masuwerte nga anak
† **35:21** *Jacob*: sa Hebreo, *Israel* ‡ **35:21** *Migdal Eder*: buot silingon sa Hebreo, *balantayan sang mga karnero* § **35:22** *Jacob*: sa Hebreo, *Israel* * **35:22** *naakig gid siya*: Wala ini sa Hebreo pero makita sa Septuagint.

²⁶ Ang iya mga anak kay Zilpa nga ulipon ni Lea amo si Gad kag si Asher. Sila tanan ang mga anak nga lalaki ni Jacob nga natawo sa Padan Aram.

Ang Pagkapatay ni Isaac

²⁷ Nagkadto si Jacob sa iya amay nga si Isaac sa Mamre, malapit sa Kiriath Arba (nga ginatawag man nga Hebron). Ang ini nga lugar nga ginaestaran ni Isaac amo man anay ang gin-estaran ni Abraham.

²⁸ Nagkabuhi si Isaac sing 180 ka tuig.

²⁹ Napatay siya nga tigulang na gid, kag ginsimpon siya sa iya mga paryente *nga nagkalamatay na*. Ginlubong siya sang iya mga anak nga si Esau kag si Jacob.

36

Ang mga Kaliwat ni Esau

(1 Cro. 1:34-37)

¹ Amo ini ang estorya parte sa pamilya ni Esau (nga ginatawag man nga Edom).

² Nagpangasawa si Esau sang mga babayi nga taga-Canaan. Sila amo si Ada nga anak ni Elon nga Hithanon kag si Oholibama nga anak ni Ana kag apo ni Zibeon nga Hivhanon.

³ Ginpangasawa man niya si Basemat nga utod ni Nebayot nga anak ni Ishmael.

⁴ Ang anak ni Esau kay Ada amo si Elifaz. Ang iya anak kay Basemat amo si Reuel.

⁵ Kag ang iya mga anak kay Oholibama amo sila ni Jeush, Jalam, kag Kora. Sila ang mga anak ni Esau nga natawo sa Canaan.

⁶ Gindala ni Esau ang iya mga asawa, mga anak, kag ang tanan nga sakop sang iya pamilya, pati ang iya mga pagkabutang kag kasapatan nga natipon niya sa Canaan, kag nagsaylo siya sa isa ka lugar palayo kay Jacob nga iya utod.

⁷ Kay indi na sila puwede mag-upod sa isa ka lugar tungod sa kadamuon sang ila pagkabutang; kag ang lugar nga ila ginaestaran indi na makasustiner sa ila tungod sa kadamuon sang ila kasapatan.

⁸ Gani didto nag-estar si Esau (nga ginatawag man nga Edom) sa kabukiran sang Seir.

⁹ Amo ini ang estorya parte sa pamilya ni Esau nga amay sang mga Edomnon nga nagaestar sa kabukiran sang Seir.

¹⁰ Ang anak ni Esau kay Basemat amo si Reuel, kag ang anak niya kay Ada amo si Elifaz.

¹¹ Ang mga anak ni Elifaz amo sila ni Teman, Omar, Zefo, Gatam kag Kenaz.

¹² May anak man si Elifaz nga si Amalek sa isa pa niya ka asawa nga si Timna. Sila ang mga apo ni Esau kay Ada.

¹³ Ang mga anak ni Reuel amo sila ni Nahat, Zera, Shama, kag Miza. Sila ang mga apo ni Esau kay Basemat.

¹⁴ Ang mga anak ni Esau kay Oholibama amo sila ni Jeush, Jalam, kag Kora. (Si Oholibama anak ni Ana kag apo ni Zibeon.)

¹⁵ Amo ini sila ang nangin pangulo sa mga kaliwat ni Esau: Si Teman, Omar, Zefo, Kenaz,

¹⁶ Kora,* Gatam, kag Amalek. Ini sila nga mga pangulo sang lugar sang Edom mga anak ni Elifaz kag mga apo ni Ada.

¹⁷ Nangin pangulo man sa Edom ang mga anak ni Reuel nga sila ni Nahat, Zera, Shama, kag Miza. Sila ang mga apo ni Esau kay Basemat.

¹⁸ Nangin pangulo man ang mga anak ni Esau kay Oholibama nga anak ni Ana. Sila amo si Jeush, Jalam, kag Kora.

¹⁹ Sila tanan ang mga kaliwat ni Esau nga mga pangulo sang Edom.

Ang mga Kaliwat ni Seir

(1 Cro. 1:38-42)

²⁰ Amo ini ang mga anak nga lalaki ni Seir nga Horhanon nga nagaestar sa Edom: Si Lotan, Shobal, Zibeon, Ana,

²¹ Dishon, Ezer, kag Dishan. Nangin pangulo man sila sang mga Horhanon nga nagaestar sa Edom.

²² Ang mga anak ni Lotan amo si Hori kag si Hemam.† Si Lotan may utod nga babayi nga si Timna *nga isa pa ka asawa ni Elifaz*.

²³ Ang mga anak ni Shobal amo sila ni Alvan, Manahat, Ebal, Shefo, kag Onam.

²⁴ Ang mga anak ni Zibeon amo si Aya kag si Ana. Si Ana amo ang nakasapo sang tuburan didto sa kamingawan sang nagabantay siya sang mga donkey sang iya amay.

²⁵ Ang mga anak ni Ana amo si Dishon kag si Oholibama.

* **36:16 Kora:** Indi ini makita sa Samaritan Pentateuch. Tan-awa man sa Gen. 36:11 kag 1 Cro. 1:36. † **36:22 Hemam:** ukon, *Homam*

²⁶ Ang mga anak ni Dishon amo sila ni Hemdan, Eshban, Itran, kag Keran.

²⁷ Ang mga anak ni Ezer amo sila ni Bilhan, Zaavan, kag Akan.

²⁸ Ang mga anak ni Dishan amo si Uz kag si Aran.

²⁹⁻³⁰ Amo ini sila ang mga pangulo sang mga Horhanon nga may mga ginadumalahan nga mga lugar sa Seir: Si Lotan, Shobal, Zibeon, Ana, Dishon, Ezer, kag Dishan.

Ang mga Hari sang Edom

(1 Cro. 1:43-54)

³¹ Amo ini sila ang mga hari sang Edom sang panahon nga wala pa sang mga hari ang mga Israelinhon:

³² Si Bela nga taga-Dinhaba nga anak ni Beor nangin hari sa Edom.

³³ Pagkapatay niya, ginbuslan siya ni Jobab nga anak ni Zera nga taga-Bozra.

³⁴ Pagkapatay ni Jobab, ginbuslan siya ni Husham nga taga-Teman.

³⁵ Pagkapatay ni Husham, ginbuslan siya ni Hadad nga taga-Avit nga anak ni Bedad. Si Hadad ang nakapierdi sa mga Midianhon didto sa Moab.

³⁶ Pagkapatay ni Hadad, ginbuslan siya ni Samla nga taga-Masreka.

³⁷ Pagkapatay ni Samla, ginbuslan siya ni Shaul nga taga-Rehobot nga malapit sa Suba *sang Eu-phrates*.

³⁸ Pagkapatay ni Shaul, ginbuslan siya ni Baal Hanan nga anak ni Acbor.

³⁹ Pagkapatay ni Baal Hanan, ginbuslan siya ni Hadar nga taga-Pau. Ang iya asawa si Mehetabel nga anak ni Matred kag apo ni Mezahab.

⁴⁰⁻⁴³ Si Esau (nga gintawag man nga Edom) amo ang ginhalinan sang mga Edomnon. Kag amo ini sila ang nangin pangulo sa mga kaliwat ni Esau nga ang ila mga tribo kag lugar ginpangalanan sa ila: Timna, Alva, Jetet, Oholibama, Elah, Pinon, Kenaz, Teman, Mibzar, Magdiel, kag Iram.

37

Si Jose kag ang Iya mga Utod

¹ Nagpabilin si Jacob sa pag-estar sa Canaan, ang lugar nga gin-estaran man anay sang iya amay.

² Kag amo ini ang estorya parte sa pamilya ni Jacob:

Sang nagaedad na si Jose sing 17 ka tuig, naga-bantay siya sang mga kasapatan kaupod sang iya mga utod nga mga anak ni Bilha kag ni Zilpa, nga mga asawa sang iya amay. Ginsugid ni Jose sa iya amay ang mga malain nga ginpanghimo sang iya mga utod.

³ Mas palangga ni Jacob* si Jose sang sa iban niya nga mga anak, tungod kay tigulang na siya sang natawo si Jose. Gani ginpatahian niya si Jose sang matahom kag malaba nga bayo.

* **37:3** *Jacob*: sa Hebreo, *Israel*. Amo man sa bersikulo 13-14.

⁴ Pero pagkakita sang mga utod ni Jose nga mas palangga siya sang ila amay sang sa ila, nangakig sila kay Jose kag ginhambalan nila siya sang masakit nga mga estorya.

⁵ Karon nagdamgo si Jose. Sang pagsugid niya sang iya damgo sa iya mga utod, nangakig pa gid sila tapat sa iya.

⁶ Kay amo ini ang ginsugid niya, “Nagdamgo ako

⁷ nga samtang didto kita sa uma nga nagapamugkos sang mga uhay, hinali lang nga nagtindog ang akon binugkos kag ginpalibutan sang inyo mga binugkos nga nagasaludo.”

⁸ Nagsiling ang iya mga utod, “Ano? Mangin hari ka kag magapangulo sa amon?” Gani nangakig pa gid sila kay Jose.

⁹ Nagdamgo liwat si Jose kag ginsugid naman niya sa iya mga utod. Siling niya, “Nagdamgo naman ako nga nakita ko ang adlaw, ang bulan, kag ang onse ka bituon nga nagasaludo sa akon.”

¹⁰ Ginsugid man ni Jose ang iya damgo sa iya amay pero nangakig man ang iya amay sa iya. Siling niya, “Ano ang buot mo silingon? Nga kami sang imo iloy kag sang imo mga utod magasaludo sa imo?”

¹¹ Nahisa ang mga utod ni Jose sa iya, pero si Jacob iya gintago lang niya ini nga butang sa iya tagipusuon.

Ginbaligya si Jose sang Iya mga Utod

¹² Isa sadto ka adlaw, nagkadto ang mga utod ni Jose sa Shekem para magbantay sang mga sapat sang ila amay.

¹³⁻¹⁴ Karon, nagsiling si Jacob kay Jose, “Ang imo mga utod didto sa Shekem nga nagabantay sang mga sapat. Magkadto ka didto kag tan-awon mo kon bala maayo man ang kahimtangan sang imo mga utod kag sang mga sapat. Balik ka dayon kag sugiri ako.” Nagsabat si Jose, “Huo, tay.”

Gani halin sa Kapatagan sang Hebron, nagkadto si Jose sa Shekem.

¹⁵ Sang didto na siya nga nagalibot-libot sa latagon, may tawo nga nagpamangkot sa iya kon ano ang iya ginapangita.

¹⁶ Nagsabat siya, “Ginapangita ko ang akon mga utod. Nakahibalo ka bala kon diin sila nagapahalab?”

¹⁷ Nagsiling ang tawo, “Wala na sila diri. Nabatian ko nga makadto kuno sila sa Dotan.” Gani nag-apas si Jose kag nakita niya sila didto sa Dotan.

¹⁸ Malayo pa si Jose nakita na siya sang iya mga utod. Kag sa wala pa siya makaabot, ginplanohan na nila nga patyon siya.

¹⁹ Siling nila, “Ara na ang paladamgo.

²⁰ Dali, patyon ta siya kag ihulog dayon sa isa sining mga buho nga pulunduhan sang tubig. Silingon ta lang nga ginpatay siya sang mabangis nga sapat. Kag tan-awon ta abi kon matuman ang iya mga damgo.”

²¹ Pero pagkabati ni Reuben sang ila plano, gintinguhaan niya nga luwason si Jose. Siling niya, “Indi ta lang siya pagpatyon.

²² Ihulog lang ninyo siya sa buho diri sa kamin-gawan, pero indi gid ninyo siya pagpatyon.” Ginsiling ato ni Reuben tungod kay plano na niya nga

luwason si Jose kag ibalik sa ila amay.

²³ Gani pag-abot ni Jose, gin-ubahan nila siya sadtong iya bayo nga matahom kag malaba,

²⁴ kag ginhulog sa buho nga pulunduhan sang tubig. Pero wala sadto sang tubig ang buho.

²⁵ Samtang nagakaon sila, may nalantawan sila nga mga negosyante nga Ishmaelinhon nga naghalin sa Gilead. Ang ila mga camel may karga nga mga panakot, bulong, kag pahamot nga dal-on sa Egypt.

²⁶ Nagsiling si Juda sa iya mga utod, “Ano bala ang aton makuha kon patyon ta ang aton utod kag tago-taguon ang iya kamatayon?”

²⁷ Ang maayo pa siguro ibaligya ta siya sa sinang mga Ishmaelinhon. Indi ta siya pagpatyon kay utod naton siya.” Nagsugot ang mga utod ni Juda sa iya.

²⁸ Gani pag-agi sang mga negosyante nga *Ishmaelinhon*, nga ang ila tribo Midianhon, ginbatak nila si Jose halin sa buho kag ginbaligya nila siya sa kantidad nga 20 ka bilog nga pilak. Kag gindala si Jose sang mga Ishmaelinhon sa Egypt.

²⁹ Sang pagbalik ni Reuben sa buho, wala na didto si Jose, gani gin-gisi niya ang iya bayo sa *kasubo*.

³⁰ Dayon nagbalik siya sa iya mga utod kag nagsiling, “Wala na didto ang aton manghod. Paano na ako makapuli karon *didto kay tatay?*”

³¹ Nagpatay sila sang kanding kag gintusmog nila sa dugo ang bayo ni Jose.

³² Dayon gindala nila ang bayo ni Jose sa ila amay kag nagsiling, “Nakita namon ini. Tan-awa abi kon kay Jose ini ukon indi.”

³³ Nakilala dayon ni Jacob ang bayo. Siling niya, “Iya ina! Ginpatay siya sang mabangis nga sapat! Sigurado gid nga ginus-ab siya sang sapat.”

³⁴ Gin-gisi dayon ni Jacob ang iya bayo kag nag-suksok sang sako *sa pagpakita sang iya pagpangasubo*. Pila gid ka adlaw ang iya pagpangasubo para iya anak.

³⁵ Gin-uloulohan siya sang tanan niya nga mga anak pero sige gid gihapon ang iya pangasubo. Siling niya, “Pabay-i lang bala ninyo ako! Mapatay ako nga nagapangasubo tungod sa pagkapatay sang akon anak.” Kag padayon ang iya paghibi tungod kay Jose.

³⁶ Karon didto sa Egypt, ginbaligya sang mga Midianhon[†] si Jose kay Potifar nga isa sa mga opisyal sang hari sang Egypt.[‡] Kapitan siya sang mga guwardya sa palasyo.

38

Si Juda kag si Tamar

¹ Sa amo man nga tion, nagbulag si Juda sa iya mga utod kag didto siya nag-estar upod kay Hira nga taga-Adulam.

² Didto nakilala ni Juda ang anak ni Shua nga taga-Canaan kag ginpangasawa niya ini.

³ Sang ulihi nagbusong siya kag nagbata sing lalaki kag gin-ngalanan ini ni Juda nga Er.

⁴ Nagbusong siya liwat kag nagbata sing lalaki kag gin-ngalanan niya nga Onan.

[†] **37:36** *Midianhon*: sa Hebreo, *Medanhon* [‡] **37:36** *hari sang Egypt*: sa literal, *Faraon*

⁵ Nagbusong pa gid siya kag nagbata sing lalaki kag gin-ngalanan niya nga Shela. Natawo si Shela sa Kezib.

⁶ Ginpaasawa ni Juda ang iya kamagulangan nga anak nga si Er sa babayi nga ang ngalan si Tamar.

⁷ Pero si Er malain sa panulok sang GINOO, gani ginpatay niya siya.

⁸ Gani nagsiling si Juda kay Onan, “Pangasawa ang imo bayaw kay katungdanan mo ina bilang utod sang iya bana nga napatay, agod paagi sa imo may kaliwat man ang imo utod.”

⁹ Nakahibalo si Onan nga ang mangin anak nila ni Tamar indi pagkabigon nga iya kaugalingon nga kaliwat. Gani kada maghulid sila ni Tamar, wala niya ginapasulod ang iya semilya para indi siya makabata para sa iya utod.

¹⁰ Malain ang ginhimo ni Onan sa panulok sang GINOO, gani ginpatay man niya siya.

¹¹ Nagsiling dayon si Juda kay Tamar nga iya umagad, “Pauli ka anay sa imo amay, kag indi ka magpamana hasta nga magsoltero na si Shela.” Ginsiling ato ni Juda kay nahadlok siya nga basi mapatay man si Shela pareho sa iya mga utod. Gani nagpuli anay si Tamar sa iya amay.

¹² Sang ulihi napatay ang asawa ni Juda. Pagkatapos sang iya pagpangasubo, nagkadto siya sa mga manuggunting sang iya mga karnero didto sa Timnah. Kaupod niya nga nagkadto didto ang iya amigo nga si Hira nga taga-Adulam.

¹³ May nagsugid kay Tamar nga ang iya ugangan makadto sa Timnah para guntingan didto ang iya mga karnero.

14 Pagkabati sadto ni Tamar, gin-ilisan niya ang iya bayo nga pangbalo, kag gintabunan niya sang belo ang iya guya. Nagpungko dayon siya sa may puwertahan *sang banwa* sang Enaim, sa higad sang dalan nga pakadto sa Timnah. *Plano niya nga dayaan si Juda* tungod kay natalupangdan niya nga wala gihapon siya ginpaasawa kay Shela bisan soltero na si Shela.

15-16 Pagkakita ni Juda kay Tamar, wala niya siya nakilal-i nga iya umagad kay may tabon ang iya guya. Abi niya isa siya ka babayi nga nagabaligya sang iya lawas. Gani nagpalapit siya sa iya sa higad sang dalan kag nagsiling, “Dali, mahulid kita.” Nagsabat si Tamar, “Ano ang ibayad mo sa akon sa paghulid sa imo?”

17 Nagsiling si Juda, “Hatagan ko ikaw sang bataon nga kanding halin sa akon kasapatan.” Nagsabat si Tamar, “Masugot ako kon may ihatag ka sa akon nga kasiguruhan hasta mapadala mo na ang kanding.”

18-19 Nagpamangkot si Juda, “Ano nga kasiguruhan ang gusto mo?” Nagsabat si Tamar, “Ihatag sa akon ang imo pangmarka* kag ang iya higot, pati ang imo baston.” Gani ginhatag ato ni Juda kag nagpakighilawas siya kay Tamar. Pagkatapos sadto nagpuli si Tamar, kag ginkuha niya ang tabon sa iya guya kag ginsuksok liwat ang bayo nga pangbalo. Sang ulihi nagbusong siya.

20 Wala madugay, ginpadul-ong ni Juda ang bataon nga kanding sa iya amigo *nga si Hira* nga

* **38:18-19** *Ini nga pangmarka daw pareho sa stampa (rubber stamp) nga ginagamit agod selyuhan ang dokumento.*

taga-Adulam para kuhaon ang mga butang nga iya ginhatag sa babayi bilang kasiguruhan, pero wala niya siya makita.

²¹ Nagpamangkot si Hira sa mga taga-Enaim kon diin na ang babayi nga nagabaligya sang iya lawas, nga didto nagapungko sa higad sang dalan. Pero nagsabat ang mga tawo, “Wala man diri sing babayi nga nagabaligya sang iya lawas.”

²² Gani nagbalik si Hira kay Juda kag nagsiling, “Wala ko siya makita. Kag siling sang mga tawo wala man kuno didto sing babayi nga nagabaligya sang iya lawas.”

²³ Nagsiling si Juda, “Pabay-i na lang atong akon mga butang sa iya, kay basi kadlawan pa kita sang mga tawo. Kon sa bagay, ginpadul-ungan ko man siya sining bataon nga kanding pero wala mo siya makita didto.”

²⁴ Pagkaligad sang tatlo ka bulan, ginsugiran si Juda nga ang iya umagad nga si Tamar nagbaligya sang iya lawas kag nagabusong na gani. Gani nagsiling si Juda, “Dal-a ninyo siya sa guwa *sang banwa* kag sunugon.”

²⁵ Pero sang ginadala na si Tamar, may ginsugo siya kay Juda sa pagsiling, “Ari ang pangmarka kag ang iya higot, pati ang baston. Ang tag-iyang sini amo ang amay sang akon ginabusong. Pangilalaha abi kon kay sin-o ini.”

²⁶ Kilala ni Juda nga iya ato nga mga butang, gani nagsiling siya, “Wala siya sing sala. Ako ang nakasala kay wala ko siya ginpaasawa sa akon anak nga si Shela.” Wala na liwat naghulid si Juda kay Tamar.

²⁷ Sang manugbata na si Tamar, nasapwan nga ang iya ginabusong kapid.

²⁸ Sang ginasakitan na siya, nagguwa ang kamot sang isa ka bata. Ginhigtan ini sang paltera[†] sang higot nga pula para mahibaluan nga siya ang una nga natawo.

²⁹ Pero ginpasulod sang bata ang iya kamot kag ang iya kapid amo ang una nga nagguwa. Nagsil-ing ang paltera, “Naghingagaw ka gid guwa.” Gani gin-ngalanan ang bata nga Perez.[‡]

³⁰ Dayon nagguwa man ang iya kapid nga may higot nga pula sa iya kamot. Gin-ngalanan siya nga Zera.

39

Si Jose kag ang Asawa ni Potifar

¹ Karon, sang nadala na si Jose sang mga Ish-maelinhon sa Egypt, ginbaligya siya kay Potifar nga isa sa mga opisyal sang hari sang Egypt.* (Si Potifar kapitan sang mga guwardya sa palasyo.)

² Gin-ubayan gid sang GINOO si Jose gani nag-mainuswagon siya. Didto siya nag-estar sa balay sang iya agalon nga Egyptohanon nga si Potifar.

³ Nakita ni Potifar nga ginaubayan gid sang GINOO si Jose kag ginapakamaayo sa tanan niya nga ginahimo,

⁴ gani nahulog ang iya buot kay Jose. Ginhimo niya siya nga iya kaugalingon nga kabulig kag

[†] **38:28** *paltera*: sa iban nga Bisaya, *partera* [‡] **38:29** *Perez*: buot silingon sa Hebreo, *naghingagaw guwa* * **39:1** *hari sang Egypt*: sa Hebreo, *Faraon*

manugdumala sang iya panimalay kag sang tanan niya nga pagkabutang.

⁵ Halin sang tion nga si Jose ang nagadumala, ginpakamaayo sang GINOO ang panimalay ni *Potifar nga* Egyptohanon kag ang tanan niya nga pagkabutang sa iya balay kag kaumahan. Gin-himo ini sang GINOO tungod kay Jose.

⁶ Gintugyan ni Potifar ang tanan kay Jose kag wala na siya sing iban nga ginaintiendi kundi ang iya lang nga pagkaon.

Guwapo si Jose kag mabukod ang lawas.

⁷ Sang ulihi naluyag sa iya ang asawa sang iya agalon. Ginthagad niya si Jose nga maghulid sa iya.

⁸ Pero nagbalibad si Jose. Siling niya sa babayi, “Pamati bala! Gintugyan sa akon sang akon agalon ang tanan niya nga pagkabutang, gani wala na siya nagapalibog sa mga butang diri sa iya panimalay.

⁹ Wala na sing may maglabaw pa sa akon sa sining panimalay. Gintugyan niya sa akon ang tanan magluwas lang sa imo tungod kay asawa niya ikaw. Gani indi ko mahimo nga traiduran ang akon agalon kag magpakasala sa Dios.”

¹⁰ Bisan adlaw-adlaw ang pagthagad sang babayi kay Jose nga maghulid sa iya, wala gid siya magsugot.

¹¹ Isa sadto ka adlaw, nagsulod si Jose sa balay para mag-obra. Natabuan nga wala gid sing bisan isa nga suluguon didto sa sulod sang balay.

¹² Karon, ginhawiran siya sa bayo sang asawa sang iya agalon kag ginsilingan, “Hulid ka sa akon.” Pero nagdalagan si Jose paguwa sa balay, kag nabilin ang iya bayo sa babayi.

¹³ Sang makita sang babayi nga nagguwa si Jose kag nahawiran niya ang iya bayo,

¹⁴ gintawag niya ang iya mga suluguon kag nagsiling, “Tan-awa bala ninyo ini! Gindal-an kita diri sang akon bana sing Hebreo para pakahuy-an kita. Abi ninyo, nagsulod siya sa akon kuwarto para luguson ako, pero nagsinggit ako.

¹⁵ Gani nagdalagan siya paguwa, kag nabilin niya ang iya bayo.”

¹⁶ Gintago sang babayi ang bayo ni Jose hasta nga nag-abot ang iya bana.

¹⁷ Nanugid siya dayon sa iya bana. Siling niya, “Ang Hebreo nga ulipon nga gindala mo diri luyag niya ako pakahuy-an.

¹⁸ Pero sang nagsinggit ako nagdalagan siya paguwa, kag nabilin pa gani ang iya bayo.”

¹⁹ Pagkabati ni Potifar sa ginsugid sang iya asawa parte sa ginhimo ni Jose, nangakig gid siya.

²⁰ Gani ginpadakop niya si Jose kag ginsulod sa prisohan sang mga priso sang hari. Pero bisan didto si Jose sa prisohan,

²¹ gin-ubayan gihapon siya sang GINOO. Kag tungod sa kaayo sang GINOO, nahulog ang buot sang manugdumala sang prisohan kay Jose.

²² Gani gintugyan niya kay Jose ang pagdumala sa tanan nga priso kag sa tanan nga buluhaton sa prisohan.

²³ Wala na nagapalibog ang manugdumala sang prisohan sa mga butang nga gintugyan niya kay Jose, kay ginaubayan sang GINOO si Jose kag ginapakamaayo sa tanan niya nga ginahimo.

40

Ginpaathag ni Jose ang Duha ka Damgo

¹⁻² Natabo sang ulihi nga ang pangulo sang mga manugserbi sang ilimnon sang hari sang Egypt kag ang pangulo sang iya mga manugluto sang tinapay nakasala sa iya. Naakig gid ang hari* sa sining duha niya ka opisyal.

³ Gani ginpapriso niya sila sa prisohan nga sa diin napriso man si Jose, sa ginaestaran sang kapitan sang mga guwardya sa palasyo.

⁴ Si Jose ang ginsaligan sang kapitan sang mga guwardya nga mag-atipan sa ila. Nagdugay sila didto sa prisohan.

⁵ Isa sadto ka gab-i, nagdamgo ang manugserbi sang ilimnon kag ang manugluto sang tinapay sang hari sang Egypt samtang didto sila sa prisohan. Ang kada isa sa ila lain ang damgo kag lain man ang kahulugan sang ila damgo.

⁶ Pagkaaga, pagkadto ni Jose sa ila, nakita niya nga maluya sila.

⁷ Gani ginpamangkot niya sila, “Ngaa nga masinulub-on kamo?”

⁸ Nagsabat sila, “Nagdamgo abi kami pero wala sing may magpaathag sang kahulugan.” Nagsiling si Jose, “Ang Dios ang nagahatag sang kaalam sa pagpaathag sang kahulugan sang mga damgo. Abi sugiri ninyo ako kon ano ang inyo mga damgo.”

⁹ Gani ginsugid sang pangulo sang mga manugserbi sang ilimnon ang iya damgo. Siling

* **40:1-2** *hari: sa Hebreo, Faraon. Amo man sa masunod nga mga bersikulo.*

niya, “Nagdamgo ako nga may isa ka puno sang ubas sa akon atubangan

¹⁰ kag may tatlo ini ka sanga. Nagpanalingsing ini, nagpamulak, kag naluto ang iya pinungpong nga mga bunga.

¹¹ Nagauyat ako sang kupa sang hari sang Egypt kag nagpuksi sang ubas kag ginpuga ko dayon sa kupa. Pagkatapos ginhatag ko ang kupa sa hari.”

¹² Nagsiling si Jose, “Amo ini ang kahulugan sang imo nga damgo: Ang tatlo ka sanga nagakahulugan sang tatlo ka adlaw.

¹³ Sa wala pa matapos ang tatlo ka adlaw, paguwaon ka sang hari sa prisohan kag pabalikon sa imo obra bilang manugserbi sang iya ilimnon.

¹⁴ Kabay pa nga dumdumon mo ako kon ara ka na sa maayo nga kahimtangan. Kag bilang pagpakita sang imo kaayo sa akon, sambita man ako sa hari para mabuligan mo ako nga makaguwa sa prisohan.

¹⁵ Kay sa pagkamatuod, ginpuwersa lang ako nga dal-on diri halin sa lugar sang mga Hebreo, kag bisan diri wala man ako sing may nahimo nga sala para prisohon.”

¹⁶ Pagkabati sang pangulo sang mga manugluto sang tinapay nga maayo ang kahulugan *sang damgo sang iya kaupod*, ginsugid man niya ang iya damgo kay Jose. Siling niya, “Nagdamgo man ako nga may ginalukdo ako nga tatlo ka alat nga may mga tinapay.

¹⁷ Ang sa ibabaw gid nga alat may sulod nga nagkalain-lain nga klase sang tinapay para sa hari sang Egypt, pero ginatuka ini sang mga pispis.”

¹⁸ Nagsiling si Jose, “Amo ini ang kahulugan sang imo nga damgo: Ang tatlo ka alat nagakahulugan sang tatlo ka adlaw.

¹⁹ Sa wala pa matapos ang tatlo ka adlaw, paguwaon ka sang hari sa prisohan, pero papugutan ka sang ulo kag ipatuhog ang imo bangkay sa *nagatindog nga* kahoy, kag pagatukon ka sang mga pispis.”

²⁰ Karon, ang ikatlo nga adlaw kaadlawan sang hari sang Egypt. Gani nagpapunsyon siya para sa tanan niya nga mga opisyal. Ginpaguwa niya sa prisohan ang pangulo sang iya mga manugserbi sang ilimnon kag ang pangulo sang iya mga manugluto sang tinapay kag ginpaatubang sa iya mga opisyal.

²¹ Ginpabalik niya ang pangulo sang mga manugserbi sang ilimnon sa iya obra,

²² pero ang pangulo sang mga manugluto sang tinapay, ginpatuhog niya *ang bangkay sini*. Natabo tanan ang ginsiling ni Jose sa ila.

²³ Pero wala gid makadumdom ang pangulo sang mga manugserbi sang ilimnon kay Jose.

41

Ginpaathag ni Jose ang Damgo sang Hari

¹ Pagkaligad sang duha ka tuig, nagdamgo ang hari sang Egypt* nga nagatindog siya sa higad sang Suba sang Nilo.

* **41:1** *hari*: sa Hebreo, *Faraon*. Amo man sa masunod nga mga bersikulo.

² Gulpi lang nga may nagtakas nga pito ka baka nga matahom kag matambok, kag naghalab dayon sila sang hilamon.

³ Dugay-dugay may nagtakas man nga pito ka baka nga malaw-ay kag maniwang,

⁴ kag ginpalapitan nila dayon ang pito ka matahom kag matambok nga mga baka kag ginkaon. Nakamata dayon ang hari.

⁵ Natulugan liwat ang hari kag nagdamgo naman siya. Sa iya damgo nakakita siya sang pito ka uhay nga matinggas nga nag-ulhot sa isa lang ka puno.

⁶ Kag sa sadto man nga puno, nag-ulhot man ang pito ka uhay nga huyos nga ginpakigas sang hangin nga halin sa east.†

⁷ Ginlamon dayon sang huyos nga mga uhay ang pito ka matinggas nga mga uhay. Nakamata dayon ang hari. Abi niya matuod ato pero damgo man lang gali.

⁸ Pagkaaga, naglibog ang hunahuna sang hari gani ginpatawag niya ang tanan nga madyikero kag maalamon nga mga tawo sang Egypt. Ginsugid niya sa ila ang iya mga damgo, pero wala gid sa ila sing may makapaathag sang kahulugan sadto.

⁹ Nagpalapit dayon sa hari ang pangulo sang iya mga manugserbi sang ilimnon kag nagsiling, “Nadumduman ko subong ang akon mga sala.

¹⁰ Indi bala nga nangakig ka sadto sa akon kag sa pangulo sang mga manugluto sang tinapay,

† **41:6** *hangin nga halin sa east*: Ining mainit nga hangin nagahalin sa east kon didto sa Israel, pero nagahalin ini sa south kon didto sa Egypt.

kag ginpaprisko mo gani kami sa ginaestaran sang kapitan sang mga guwardya sa palasyo?

¹¹ Abi mo sang isa sadto ka gab-i, nagdamgo kami nga duha, kag lain-lain ang kahulugan sang amon damgo.

¹² May upod kami didto nga bataon pa nga Hebreo, nga ulipon sang kapitan sang mga guwardya sa palasyo. Ginsugid namon sa iya ang amon damgo kag ginpaathag niya sa amon ang kahulugan.

¹³ Natabo matuod ang iya ginsiling sa amon: Ginpabalik mo ako sa akon obra kag ginpatuhog mo sa *kahoy* ang pangulo sang mga manugluto sang tinapay.”

¹⁴ Gani ginpatawag sang hari si Jose, kag ginpaguwa siya gilayon sa prisohan. Pagkatapos niya pagunting kag pamarbas, nag-ilis siya kag nagkadto sa hari.

¹⁵ Nagsiling ang hari sa iya, “Nagdamgo ako pero wala gid sing may makapaathag sang iya kahulugan. May nagsugid sa akon nga kahibalo ka magpaathag sang kahulugan sang mga damgo.”

¹⁶ Nagsabat si Jose, “Indi ako, Mahal nga Hari, kundi ang Dios amo ang magahatag sang kahulugan sang imo mga damgo para sa imo ikaayo.”

¹⁷ Ginsugid dayon sang hari ang iya mga damgo kay Jose. Siling niya, “Nagdamgo ako nga nagatindog ako sa may pangpang sang Suba sang Nilo.

¹⁸ Gulpi lang nga may nagtakas nga pito ka baka nga matahom kag matambok, kag naghalab dayon sila sang hilamon.

¹⁹ Dugay-dugay may nagtakas man nga pito ka baka nga malaw-ay kag maniwang. Wala gid ako sing may nakita nga baka sa bilog nga Egypt nga pareho sadto kalaw-ay.

²⁰ Dayon ginkaon sang malaw-ay kag maniwang nga mga baka ang pito ka matambok nga mga baka nga una nga nagtakas.

²¹ Pero pagkakaon nila, daw indi man lang mahibaluan nga nakakaon sila kay amo man gi-hapon sila kaniwang. Nakamata dayon ako.

²² *Pero natulugan ako liwat kag nagdamgo naman nga nakakita ako sang pito ka uhay nga matinggas nga nag-ulhot sa isa lang ka puno.*

²³ Kag sa sadto man nga puno, nag-ulhot man ang pito ka huyos nga mga uhay nga ginpakigas sang hangin nga halin sa east.

²⁴ Ginkaon dayon sang huyos nga mga uhay ang pito ka matinggas nga mga uhay. Ginsugid ko na ini sa mga madyikero, pero wala gid sing bisan isa sa ila nga makapaathag sang iya kahulugan.”

²⁵ Nagsiling si Jose sa hari, “Mahal nga Hari, ang imo duha ka damgo isa lang ang kahulugan. Ginpahayag sa imo sang Dios kon ano ang iya pagahimuon.

²⁶ Ang pito ka matambok nga mga baka kag ang pito ka matinggas nga mga uhay pareho nga pito ka tuig ang kahulugan.

²⁷ Ang pito ka maniwang kag malaw-ay nga mga baka kag ang pito ka huyos nga mga uhay nga ginpakigas sang hangin nga halin sa east nagakahulugan sang pito ka tuig nga gutom.

²⁸ Suno sa ginsiling ko na sa imo, Mahal nga

Hari, ginpahayag sa imo sang Dios kon ano ang iya pagahimuon.

²⁹ Sa sulod sang pito ka tuig nga magaabot, puwerte gid kabugana ang bilog nga Egypt.

³⁰ Pero sundan dayon ini sang pito ka tuig nga gutom, kag malimtan na sang mga tawo ang naagyan nila nga kabuganaan tungod kay ang gutom magahalit sa duta sang Egypt.

³¹ Puwerte gid nga gutom ang magaabot nga daw wala lang mahibaluan nga nakaagi sang kabuganaan ang duta *sang Egypt*.

³² Duha gid ka beses nga nagdamgo ka, Mahal nga Hari, para mahibaluan mo nga ginbuot na ini sang Dios nga matabo kag madali na lang matuman.

³³ “Gani karon, Mahal nga Hari, dapat magpili ka sang isa ka tawo nga maalam para magdumala sa duta sang Egypt.

³⁴ Magbutang ka man sang mga opisyal sa bilog nga duta sang Egypt sa pagpreparar[‡] sa sini nga lugar sa sulod sang pito ka tuig nga kabuganaan.

³⁵ Sa sina nga mga tinuig, ipatipon mo sa ila ang tanan nga patubas.[§] Kag sa idalom sang imo pagdumala, ipatago mo sa ila ang mga patubas sa mga bodega sang mga banwa.

³⁶ Ina nga mga pagkaon itigana sa mga tawo kon mag-abot na ang pito ka tuig nga gutom sa Egypt, para indi sila magutuman.”

Ginhimo si Jose nga Manugdumala sang Egypt

[‡] **41:34** sa *pagpreparar*: ukon, sa pagsukot sang ikalima nga parte sang tanan nga patubas [§] **41:35** Tan-awa ang 47:24.

³⁷ Nagustuhan sang hari kag sang iya mga opisyal ang plano ni Jose.

³⁸ Nagsiling siya sa iya mga opisyal, “Wala na kita sing may makita pa nga tawo pareho kay Jose nga ginagiyahan sang espiritu sang Dios.”

³⁹ Gani nagsiling ang hari kay Jose, “Tungod kay ginsugid sa imo sang Dios ato nga mga butang, wala na siguro sing iban pa nga tawo nga may kaalam kag pag-intiendi nga pareho sa imo.

⁴⁰⁻⁴¹ Ginahimo ko ikaw subong nga manugdumala sang akon palasyo kag gobernador sang bilog nga Egypt, kag magatuman sa imo ang tanan ko nga katawhan. Pero mas labaw ang akon awtoridad sang sa imo.”

⁴² Ginhukas dayon sang hari ang iya singsing nga pangmarka kag ginsuksok sa tudlo ni Jose. Ginpasuksukan niya si Jose sang bayo nga linen kag ginpakulintasan sang bulawan nga kulintas.

⁴³ Ginpagamit man niya kay Jose ang iya ikaduha nga karwahe,* kag may mga manugpahibalo nga magauna sa iya para magsinggit, “Magsaludo kamo!” Gani halin sadto ginpadumala si Jose sa bilog nga duta sang Egypt.

⁴⁴ Nagsiling pa gid ang hari kay Jose, “Ako ang hari diri sa Egypt, pero kon indi mo pag-itugot wala sing bisan sin-o nga makahimo sang bisan ano diri sa Egypt.”

⁴⁵ Gin-ngalanan niya dayon si Jose nga Zafenat Panea. Ginpaasawa man niya kay Jose si Asenat nga anak ni Potifera nga pari sa *banwa* sang On.

* **41:43** ang iya ikaduha nga karwahe: ukon, ang karwahe sang opisyal nga ikaduha sa iya

Si Jose na ang nagdumala sa Egypt.

⁴⁶ Nagaedad sadto si Jose sing 30 ka tuig sang nag-umpisa siya sa pag-alagad sa hari sang Egypt. *Isa sadto ka tion*, ginbayaan anay ni Jose ang palasyo kag naglibot sa bilog nga Egypt.

⁴⁷ Sa sulod sang pito ka tuig nga kabuganaan, bugana gid ang mga patubas.

⁴⁸ Kag sa sina nga mga tinuig, ginpatipon ni Jose ang tanan nga patubas sa duta sang Egypt.† Ginpatago niya sa kada banwa ang mga patubas nga halin sa kaumahan sa palibot sini.

⁴⁹ Puwerte gid kadamo sang uyas nga natipon ni Jose; daw pareho ini kadamo sa balas sa bay-bayon. Gin-untatan na lang niya ang pagtakos sini tungod indi na ini matakos.

⁵⁰ Sa wala pa mag-abot ang gutom, natawo ang duha ka anak ni Jose kay Asenat nga anak ni Potifera nga pari sang On.

⁵¹ Gin-ngalanan ni Jose ang kamagulangan nga Manase‡ kay suno sa iya, “Tungod sa bulig sang Dios, nalipatan ko ang akon mga pag-antos kag ang *akon kahidlaw sa panimalay* sang akon amay.”

⁵² Gin-ngalanan niya ang ikaduha niya nga anak nga Efraim,§ kay suno sa iya, “Tungod sa bulig sang Dios, nagmauswagon ako sa lugar nga sa diin nakaagom ako sang mga kasakit.”

⁵³ Natapos na ang pito ka tuig nga kabuganaan sa Egypt,

† **41:48** Tan-awa ang 47:24. ‡ **41:51** *Manase*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *ginkalimtan* § **41:52** *Efraim*: posible ang buot silingon sa Hebreo, *nagbunga ukon nag-uswag*

⁵⁴ kag nag-umpisa na ang pito ka tuig nga gutom pareho sang ginsiling ni Jose. May gutom man sa iban nga mga lugar pero may pagkaon ya sa bilog nga Egypt.

⁵⁵ Sang ulihi nabatyagan man sang mga taga-Egypt ang gutom, gani nagpangayo sila sang pagkaon sa hari. Nagsiling ang hari sa ila, “Magkadto kamo kay Jose kay siya ang magasiling sa inyo kon ano ang inyo himuon.”

⁵⁶ Naglambot ang gutom sa bisan diin nga lugar. Kag tungod nga puwerte gid ang gutom sa *bilog nga* duta sang Egypt, ginpabuksan ni Jose ang tanan nga bodega kag ginbaligyaan sang pagkaon ang mga taga-Egypt.

⁵⁷ Nagkadto man ang halos tanan nga nasyon sa Egypt sa pagbakal sang pagkaon kay Jose tungod kay puwerte na gid ang gutom sa bisan diin nga lugar.

42

Nagkadto sa Egypt ang mga Utod ni Jose

¹ Pagkahibalo ni Jacob nga may ginabaligya nga pagkaon* sa Egypt, ginsilingan niya ang iya mga anak nga lalaki, “Ano pa ang ginahulat ninyo?”

² Nakabati ako nga may ginabaligya kuno nga pagkaon sa Egypt, gani magkadto kamo didto kag magbakal para indi kita mapatay sa gutom.”

³ Gani naglakat ang napulo ka utod ni Jose sa Egypt para magbakal sang pagkaon.

* **42:1** *pagkaon*: sa literal, *uyas*. Amo man sa masunod nga mga bersikulo.

⁴ Pero wala pagpaupda ni Jacob si Benjamin nga manghod ni Jose kay nahadlok siya nga basi may malain nga matabo sa iya.

⁵ Gani nagkadto ang mga anak ni Jacob[†] sa Egypt kaupod sang mga taga-iban nga lugar para magbakal sang pagkaon, kay naglapnag na ang gutom sa duta sang Canaan.

⁶ Bilang gobernador sang Egypt, responsibilidad ni Jose ang pagbaligya sang pagkaon sa bilog nga duta. Gani pag-abot sang iya mga utod, nagluhod sila kay Jose *bilang pagtahod sa iya*.

⁷⁻⁹ Pagkakita ni Jose sa ila, nakilala niya dayon sila, pero sila ya wala makakilala sa iya. Wala lang siya nagpahalata nga siya si Jose. Nagpakigestorya siya sa ila sing masakit. Nagpamangkot siya, “Taga-diin kamo?” Nagsabat sila, “Taga-Canaan kami, kag nagkadto kami diri para magbakal sang pagkaon.” Nadumduman dayon ni Jose ang iya damgo parte sa ila. Nagsiling siya, “Mga espiya kamo! Nagkadto kamo diri para tanawon kon sa diin nga parte sang amon nasyon ang maluya sang depensa.”

¹⁰ Nagsabat sila, “Indi, sir! Indi kami mga espiya. Nagkadto kami diri para magbakal sang pagkaon.

¹¹ Mag-ulutod kami tanan sa isa lang ka amay, kag nagasugid kami sing matuod. Indi kami mga espiya.”

¹² Pero nagsiling si Jose, “Indi ako magpatil! Nagkadto kamo diri para tanawon kon sa diin

[†] **42:5** *Jacob: sa Hebreo, Israel*

nga parte sang amon nasyon ang maluya sang depensa.”

¹³ Nagsabat sila, “Sir, dose kami tanan ka mag-ulutod, kag isa lang ang amon amay nga ara sub-ong sa Canaan. Ang amon kamanghuran didto nabilin sa iya. Ang isa namon ka utod wala na.”

¹⁴ Nagsiling si Jose, “Pareho sa akon ginsiling, mga espiya gid kamo.

¹⁵ Pero testingan ko kamo kon matuod gid inang inyo ginasiling. Ginasumpa ko sa ngalan sang hari sang Egypt[‡] nga indi kamo makahalin diri hasta indi ninyo madala diri ang inyo kamanghuran.

¹⁶ Magpuli ang isa sa inyo para kuhaon ang inyo utod. Ang mabilin sa inyo prisohon hasta mapamatud-an ninyo ang inyo ginasiling, kay kon indi gani, matuod gid nga mga espiya kamo.”

¹⁷ Ginpapriso niya sila sa sulod sang tatlo ka adlaw.

¹⁸ Sa ikatlo nga adlaw, nagsiling si Jose sa ila, “Nagatahod ako sa Dios, gani hatagan ko pa kamo sang kahigayunan nga mabuhi kon tumanon lang ninyo ang akon isugo sa inyo.

¹⁹ Kon nagasugid kamo sing matuod, magpabilin diri ang isa sa inyo kag magpuli kamo kag magdala sang pagkaon para sa ginagutom ninyo nga mga pamilya.

²⁰ Pagkatapos dal-on ninyo diri sa akon ang inyo kamanghuran para mapamatud-an ko nga wala kamo nagabutig kag para indi ko kamo pag-ipapatay.” Kag ginhimo nila ini.

[‡] **42:15** *hari sang Egypt: sa Hebreo, Faraon*

²¹ Nagsiling sila sa isa kag isa, “Ginasilutan na kita sa ginhimo ta sa aton utod. Nakita ta ang iya kasakit sang nagpakitluoy siya sa aton, pero wala gid naton siya ginkaluoyan. Amo ina ang kabangdanan kon ngaa nag-abot ini nga kalisod sa aton.”

²² Nagsiling si Reuben, “Indi bala nga ginsilingan ko kamo sadto nga indi ninyo pag-anha ang bata? Pero wala gid kamo nagpamati sa akon. Gani ginasukot na kita subong sang iya kamatayon.”

²³ Wala sila nakahibalo nga maintiendihan ni Jose ang ila ginahambal tungod kay kon magpakighambal siya sa ila may interpreter siya.

²⁴ Naghalin anay si Jose sa ila kag naghibi. Pero sang ulihi nagbalik siya kag nagpakig-estorya sa ila. Ginpain niya si Simeon sa ila kag ginpagapos sa ila atubangan.

Nagbalik sa Canaan ang mga Utod ni Jose

²⁵ Dayon nagsugo si Jose nga pun-on sang pagkaon ang mga sako sang iya mga utod kag ibalik sa ila mga sako ang ila bayad, kag pabalunan sila sang ila mga kinahanglanon sa ila pagpanglakaton. Natuman ang tanan nga ginsugo ni Jose.

²⁶ Ginkarga dayon sang mga utod ni Jose ang ila mga sako sa ila mga donkey kag naglakat.

²⁷ Sang nagpalipas sila sang kagab-ihon sa isa ka lugar, may isa sa ila nga nagbukas sang iya sako para pakan-on ang iya donkey. Pagbukas niya, nakita niya didto ang kuwarta nga iya ginbayad.

²⁸ Nagsinggit siya sa iya mga utod, “Gin-uli ang akon ginbayad! Ari diri sa akon sako.” Nagpalangluya sila tanan kag kinulbaan. § Nagpinamangkutanay sila, “Ano bala ining ginhimo sang Dios sa aton?”

²⁹ Pag-abot nila sa Canaan, ginsugid nila sa ila amay nga si Jacob ang tanan nga natabo sa ila.

³⁰ Siling nila kay Jacob, “Ginhambalan kami sing masakit sang gobernador sang Egypt kag ginpasibangdan nga mga espiya kuno kami.

³¹ Pero ginsabat namon siya nga indi kami mga espiya kag nagasugid kami sing matuod.

³² *Nagsiling man kami nga* dose kami ka mag-ulutod kag isa lang ang amon amay. Ang isa namon ka utod patay na kag ang amon nga kamanghuran ari diri sa imo sa Canaan.

³³ Pero amo ini ang iya ginsiling sa amon, “Testingan ko kamo kon matuod ang inyo ginasil-ing. Magpabilin diri ang isa sa inyo kag magpuli kamo nga may dala nga pagkaon para sa inyo mga pamilya nga ginagutom.

³⁴ Pero dal-on ninyo diri sa akon ang inyo kamanghuran para mahibaluan ko nga nagasugid kamo sing matuod kag indi kamo mga espiya. Pagkatapos ibalik ko sa inyo ang inyo utod, kag tugutan ko kamo nga magpakadto-pakari diri sa Egypt.’”

³⁵ Sang ginbubo na nila ang unod sang ila mga sako, nakita nila didto sa ila mga sako ang

§ **42:28** *Kinulbaan sila kay basi pasibangdan sila nga gintago nila ang kuwarta kag wala sila nagbayad.*

kuwarta nga ila ginbayad. Pagkakita nila sini kag sang ila amay, kinulbaan sila tanan.

³⁶ Nagsiling si Jacob sa ila, “Gusto bala ninyo nga madulaan ako sang mga kabataan? Wala na si Jose, wala na si Simeon kag karon gusto naman ninyo nga kuhaon si Benjamin. Ako ya ang nagaantos.”

³⁷ Nagsiling si Reuben, “Tay, ako ang bahala kay Benjamin. Patya ang duha ko ka anak nga lalaki kon indi ko siya mabalik sa imo.”

³⁸ Pero nagsabat si Jacob, “Indi ko pagpaupdon sa inyo ang akon anak. Patay na ang iya utod kag siya na lang isa ang nabilin. Basi malain pa ang matabo sa iya sa dalan, kag sa katigulangon ko nga ini mapatay na lang ako nga nagapangasubo.”

43

Nagbalik sa Egypt ang mga Utod ni Jose

¹ Naggrave pa gid ang gutom sa Canaan.

² Naubos na sang pamilya ni Jacob ang pagkaon nga gindala nila halin sa Egypt. Gani naghambal si Jacob sa iya mga anak, “Balik kamo didto sa Egypt kag magbakal sing bisan diutay lang nga pagkaon.”

³ Pero nagsabat si Juda sa iya, “Ginpaandaman kami sang gobernador nga indi kami magpakita sa iya kon indi namon kaupod ang amon utod *nga si Benjamin*.

⁴ Kon paupdon mo siya sa amon mabalik kami didto kag magbakal sang pagkaon.

⁵ Pero kon indi gani, indi man kami magbalik didto, kay nagsiling ang gobernador nga indi kami

magpakita sa iya kon indi namon kaupod ang amon utod.”

⁶ Nagsiling si Jacob,* “Ngaa ginhatagan ninyo ako sang dako nga problema? Ngaa abi ginsugiran pa ninyo ang gobernador nga may isa pa kamo ka utod?”

⁷ Nagsabat sila, “Ano abi kay sagi gid niya kami pamangkot parte sa aton pamilya. Nagpamangkot siya kon buhi pa bala ang amon amay kag kon may utod pa bala kami nga iban. Siyempre ginsabat namon siya. Sin-o abi ang maghuhuna nga silingon niya kami nga dal-on namon didto sa iya ang amon utod?”

⁸ Gani nagsiling si Juda sa ila amay, “Tay, paupda na lang sa amon si Benjamin para makalakat na kami dayon agod indi kita tanan mapatay sa gutom.

⁹ Igarantiya ko ang akon kabuhi para kay Benjamin. Sukton mo ako kon ano ang matabo sa iya. Kon indi gani siya makabalik sa imo nga buhi, basulon mo ako hasta san-o.

¹⁰ Kon wala tani kita nag-usik sang tiyempo, siguro duha ka beses na kami nga nakabalik.”

¹¹ Nagsiling ang ila amay, “Ti, kon amo sina, *maglakat kamo*. Magdala kamo sa inyo mga suludlan sang pinakamaayo nga mga produkto diri sa aton lugar para iregalo sa gobernador: mga bulong, honey, panakot, pahamot, kag mga *bunga sang pistasyo* kag almendro.

¹² Dobleha ninyo ang dala ninyo nga kuwarta kay dapat ninyo ibalik ang kuwarta nga gin-uli sa inyo mga sako. Basi kon nagsala lang sila sadto.

* **43:6** *Jacob: sa Hebreo, Israel*

¹³ Dal-a ninyo ang inyo utod kag magbalik kamo gilayon sa gobernador.

¹⁴ Kabay pa nga tandugon sang Makagagahom nga Dios ang tagipusuon sang gobernador para maluoy siya sa inyo kag ibalik niya sa inyo si Simeon kag si Benjamin. Pero kon indi gani sila makabalik, batunon ko na lang sing hugot sa akon tagipusuon.”

¹⁵ Gani nagdala ang mag-ulutod sang mga regalo kag gindoble man nila ang ila kuwarta. Dayon naglakat sila pa-Egypt kaupod si Benjamin, kag nagpakigkita sila kay Jose.

¹⁶ Pagkakita ni Jose nga kaupod nila si Benjamin, ginsugo niya ang iya mayordomo, “Dal-a ining mga tawo sa balay. Mag-ihaw ka sang sapat kag magluto, kay manyaga sila upod sa akon.”

¹⁷ Gintuman sang mayordomo ang sugo sa iya. Gani gindala niya ang mag-ulutod sa balay ni Jose.

¹⁸ Hinadlukan ang mag-ulutod sang gindala sila sa balay ni Jose kay naghunahuna sila, “Basi gindala kita diri tungod sang kuwarta nga ginbalik sa aton mga sako sang nahauna ta nga pagkadto diri. Basi kon dakpon nila kita, kag kuhaon ang aton mga donkey kag himuon kita nga mga ulipon.”

¹⁹ Gani nagpakighambal sila sa mayordomo sang sa may puwertahan pa lang sila sang balay.

²⁰ Siling nila, “Sir, dali lang anay, may isiling kami sa imo. Nagkadto kami diri anay sa pagbakal sang pagkaon.

²¹ *Sang nagapapuli na kami*, nagpalipas kami sang kagab-ihon sa isa ka lugar. Kag didto ginbuk-san namon ang amon mga sako kag nakita namon sa sulod ang amo gid nga kantidad sang kuwarta

nga ginbayad namon. Ari gani, gindala namon para iuli.

²² Nagdala pa gid kami sang dugang nga kuwarta para ibakal sang pagkaon. Wala kami kahibalo kon sin-o ang nagbutang sang amon kuwarta sa amon mga sako.”

²³ Nagsabat ang mayordomo, “Wala ato sing kaso, kag indi kamo magkahadlok. Ang inyo Dios, nga Dios man sang inyo amay, amo siguro ang nagbutang sang sadto nga kuwarta sa inyo mga sako. Nabaton ko ang inyo bayad sadto.” Dayon gindala niya si Simeon sa ila.

²⁴ Ginpasulod sang mayordomo ang mag-ulutod sa balay ni Jose kag ginhatagan sang tubig para makapanghinaw sila sang ila mga tiil. Ginhatagan man niya sang pagkaon ang ila mga donkey.

²⁵ Ginpreparar sang mag-ulutod ang ila mga regalo kay Jose samtang ginahulat nila siya nga magpuli sa udto. Kay ginsilingan sila nga didto sila manyaga sa balay ni Jose.

²⁶ Pag-abot ni Jose, ginhatag nila ang ila mga regalo kag nagluhod sila sa iya atubangan *bilang pagtahod*.

²⁷ Nagpamangkot si Jose sa ila kon kamusta sila. Dayon nagpamangkot man siya, “Kamusta man ang inyo amay nga tigulang na, nga inyo ginsugid anay sa akon? Buhi pa bala siya?”

²⁸ Nagsabat sila, “Buhi pa si tatay kag maayo pa man siya.” Dayon nagluhod sila *liwat* sa iya *bilang pagtahod*.

²⁹ Pagkakita ni Jose kay Benjamin nga iya utod sa iya iloy, nagsiling siya, “Amo bala ini ang inyo kamanghuran nga inyo ginsugid anay sa akon?”

Ginsilingan niya dayon si Benjamin, “Kabay pa nga pakamaayuhon ka sang Dios, toto.”

³⁰ Dayon nagdali-dali guwa si Jose kay daw mahibi na gid siya sa iya kahidlaw sa iya manghod. Nagsulod siya sa iya kuwarto kag didto naghibi.

³¹ Pagkatapos nagpanghilam-os siya kag nag-balik didto sa ila nga may pagpugong sang iya balatyagon. Dayon nagsugo siya nga ihanda na ang pagkaon.

³² Lain ang ginkan-an ni Jose, lain man ang ginkan-an sang iya mga utod, kag lain man ang iya sang mga Egyptohanon nga didto man nagpanyaga. Kay wala nagakaon ang mga Egyptohanon nga kaupod ang mga Hebreo, kay makangilil-ad ina para sa ila.

³³ Dira sa atubangan ni Jose ginpapungko ang iya mga utod. Nagtinulukay ang iya mga utod kay natingala sila nga pasunod halin sa magulang hasta sa kamanghuran ang pagpapungko sa ila.

³⁴ Ginserbihan sila sang pagkaon nga halin sa atubangan ni Jose pero ang ginhatag kay Benjamin nga pagkaon lima gid ka pilo ang kadamuon sang sa iban. Nagkinaon sila kag nag-ininom kaupod si Jose.

44

Ang Nadula nga Kupa

¹ Karon, ginsugo ni Jose ang mayordomo sang iya balay. Siling niya, “Pun-a sang pagkaon ang mga sako sang mag-ulutod suno sa ila madala, kag

ibutang ang kuwarta nga ila ginbayad sa ila mga sako.

² Dayon ibutang ang akon pilak nga kupa sa sako sang kamanghuran upod sang kuwarta nga ginbayad niya sa pagkaon.”* Ginhimo sang mayordomo ang ginsiling ni Jose.

³ Aga pa gid sang sunod nga adlaw, ginpalakat ang mag-ulutod upod sang ila mga donkey.

⁴ Indi pa gid malayo sa banwa ang ila nalaktan sang nagsiling si Jose sa iya mayordomo, “Dali, lagsa ang mga tawo! Kag kon maabtan mo sila, silinga sila, ‘Ngaa malain ang ginbalos ninyo sa kaayo nga ginpakita namon sa inyo?”

⁵ Ngaa ginkuha ninyo ang kupa nga ginaimnan sang akon agalon kag ginagamit niya sa pagpakot? Malain ining inyo ginhimo.’”

⁶ Naabtan sang mayordomo ang mag-ulutod kag ginhambal niya ato sa ila.

⁷ Nagsiling sila sa mayordomo, “Sir, paano nga nasiling mo ina? Imposible nga himuon namon ina nga butang.

⁸ Kahibalo ka man nga halin sa Canaan gindala namon balik sa imo ang kuwarta nga nakita namon sa amon mga sako. Ti ngaa mangawat pa kami sang pilak ukon bulawan sa balay sang imo agalon?”

⁹ Kon makita mo ina *nga kupa* sa isa sa amon, pagapatyon siya kag mangin ulipon ninyo kami sir.”

¹⁰ Nagsiling ang mayordomo, “Sige, kon makitan ang kupa sa isa sa inyo mangin ulipon ko siya, kag ang nabilin sa inyo wala na sing salabton.”

* 44:2 *pagkaon*: sa literal, *uyas*

¹¹ Gani nagdali-dali ang kada isa sa pagpanaog sang ila mga sako kag gin-abrihan nila.

¹² Dayon gin-usisa sang mayordomo ang mga sako halin sa iya sang kamagulangan hasta sa iya sang kamanghuran, kag ang kupa nakita sa sako ni Benjamin.

¹³ Pagkakita sini sang mag-ulutod, gin-gisi nila ang ila mga bayo *sa kalain sang ila buot*. Dayon ginkarga nila liwat sa mga donkey ang ila mga sako kag nagbalik sa banwa.

¹⁴ Sang pag-abot ni Juda kag sang iya mga utod, didto pa gihapon si Jose sa iya balay. Nagsulod sila sa balay kag nagluhod sa atubangan ni Jose.

¹⁵ Nagsiling si Jose sa ila, “Ano bala ining gin-himo ninyo? Wala bala kamo makahibalo nga kahibalo ako magpakot?”

¹⁶ Nagsiling si Juda, “Sir, wala na kami sang may irason pa sa imo, kag indi kami makasiling nga wala kami sang sala. Ang Dios amo ang nagpahayag sang amon sala. Karon, tanan kami imo na nga ulipon—kami kag ang isa nga nakit-an sa iya ang kupa.”

¹⁷ Pero nagsiling si Jose, “Indi ko mahimo ina. Siya lang nga sa iya nakita ang kupa amo ang akon mangin ulipon. Kag kamo makapuli na sa inyo amay nga wala sing sablag.”

Nagpakitluoy si Juda para kay Benjamin

¹⁸ Nagpalapit si Juda kay Jose kag nagsiling, “Nagapangabay ako sa imo, sir, nga kon mahimo pamatii ako. Indi ka lang kuntani mangakig sa akon, ikaw nga daw pareho na sa hari sang Egypt.

19 Nagpamangkot ka sadto sa amon kon may amay pa kami kag utod,

20 kag ginsabat ka namon nga may amay kami nga tigulang na kag may kamanghuran nga utod nga natawo sa iya katigulangon. Patay na ang iya utod kag siya na lang ang nabilin nga anak sang iya iloy, kag palangga *gid* siya sang amon[†] amay.

21 Dayon nagsiling ka sa amon nga dal-on namon siya sa imo para makita mo man siya.

22 Nagsiling kami sa imo nga indi puwede nga bayaan sang amon kamanghuran ang amon amay, kay basi amo pa ini ang ikamatay niya.

23 Pero ginsiling mo nga indi kami magpakita sa imo kon indi namon kaupod ang amon kamanghuran.

24 Ini tanan ginsugid namon sa amon amay sang nagpuli kami.

25 Sang ulihi nagsiling ang amon amay nga magbalik kami diri liwat kag magbakal sang pagkaon.

26 Pero nagsiling kami sa iya nga malakat lang kami kon upod namon ang amon kamanghuran, tungod kay indi kami puwede magpakita sa imo kon indi namon kaupod ang amon kamanghuran.

27 Amo ini ang iya ginsabat sa amon, 'Nahibaluan naman ninyo nga duha lang ang akon anak sa akon asawa nga si Raquel.

28 Ang isa wala na; siguro ginus-ab siya sang mabangis nga sapat. Kag hasta subong wala ko na siya makita.

29 Kon kuhaon pa gid ninyo ining isa nga nabilin sa akon, kag kon may matabo sa iya, ako nga

[†] 44:20 *amon*: sa literal, *iya*

tigulang na mapatay na lang sa kalisod.’

³⁰ “Gani, sir, ang kabuhi sang amon amay naan-got sa kabuhi sang amon kamanghuran. Kon magpuli kami nga indi namon siya kaupod,

³¹ sigurado gid nga mapatay sa kasubo ang amon tigulang nga amay.

³² Gin-garantiya ko ang akon kabuhi para sa amon kamanghuran. Ginsilingan ko ang akon amay nga kon indi ko siya mabalik sa iya, ako ang basulon hasta san-o.

³³ Gani, sir, ako na lang ang magpabilin diri bilang imo ulipon sa baylo niya, kag tuguti na lang siya nga magpuli upod sa iya mga utod.

³⁴ Indi ako magpuli nga indi siya kaupod. Indi ko mabatas nga makita ang malain nga matabo sa amon amay.”

45

Nagpakilala si Jose sa Iya mga Utod

¹ Indi na mapunggan ni Jose ang iya kaugalin-gon, gani ginpaguwa niya ang iya mga suluguon. Kag sang wala na sing iban nga tawo nga kaupod si Jose, nagpakilala siya sa iya mga utod.

² Naghibi sing tudo si Jose, gani nabatian ini sang mga Egyptohanon, kag nabalitaan ini sa palasyo sang hari.

³ Nagsiling si Jose sa iya mga utod, “Ako si Jose! Matuod gid bala nga buhi pa si tatay?” Pero wala makasabat ang iya mga utod sa iya kay naurun-gan sila.

⁴ Gani nagsiling si Jose, “Palapit kamo sa akon.” Sang nagpalapit na sila, nagsiling siya, “Ako si Jose

nga inyo utod, ang inyo ginbaligya *nga gindala diri* sa Egypt.

⁵ Karon indi kamo magkalisod kag indi ninyo pagkaugti ang inyo kaugalingon nga ginbaligya ninyo ako diri, tungod ang Dios amo ang nagpauna sa akon diri sa pagluwas sang inyo kabuhi.

⁶ Ikaduha pa lang ini nga tuig sang tiggulutom, kag may masunod pa nga lima ka tuig nga wala sing patubas.

⁷ Pero ginpauna ako diri sang Dios para maluwas ko kamo kag mapreserbar ang madamo sa inyo diri sa kalibutan.

⁸ Gani, indi kamo ang nagpadala diri sa akon kundi ang Dios. Ginhimo niya ako nga manuglaygay sa mahal nga hari sang Egypt kag manugdumala sang iya palasyo, kag manugdumala sang bilog nga Egypt.

⁹ Karon, dali-dali kamo balik sa akon amay kag sugiran ninyo siya nga ang iya anak nga si Jose ginhimo sang Dios nga manugdumala sang bilog nga Egypt. Kag silingon ninyo siya nga ginapakadto ko siya diri sa akon sa labing madali.

¹⁰ *Silingon man ninyo siya nga* puwede siya makaestar sa duta sang Goshen upod ang iya mga kabataan kag mga kaapuhan, mga kasapatan, kag ang tanan niya nga pagkabutang, para malapit siya sa akon.

¹¹ Atipanon ko siya didto sa Goshen tungod kay may lima pa ka tuig nga gutom nga magaabot. Indi ko gusto nga magutuman siya kag ang iya panimalay kag pati ang iya kasapatan.”

¹² *Nagpadayon si Jose sa pagsiling,* “Karon indi na lipod sa inyo, kag amo man sa akon utod nga

si Benjamin, nga ako amo gid si Jose ang naga-pakighambal sa inyo.

¹³ Sugiri ninyo ang akon amay parte sa kadung-ganan nga naangkon ko diri sa Egypt kag sa tanan nga inyo nakita. Kag dal-a ninyo siya diri gilayon sa akon.”

¹⁴ Dayon ginhakos ni Jose ang iya utod nga si Benjamin kag naghibi; amo man si Benjamin, nagahibi man siya samtang nagahakos kay Jose.

¹⁵ Dayon ginpanghalukan ni Jose ang tanan niya nga mga utod kag nagahibi siya sa ila. Amo ato nga nakapakighambal ang iya mga utod sa iya.

¹⁶ Sang nakaabot ang balita sa palasyo sang hari sang Egypt nga ang mga utod ni Jose nag-abot, nalipay ang hari kag ang iya mga opisyal.

¹⁷ Nagsiling ang hari kay Jose, “Silingon mo ang imo mga utod nga kargahan nila sang pagkaon ang ila mga sapat kag magbalik sa Canaan.

¹⁸ Dayon dal-on nila diri ang ila amay kag ang ila mga pamilya, kay ihatag ko sa ila ang maayo nga duta sa Egypt kag matilawan nila ang pinaka-maayo nga mga produkto sini.

¹⁹ Silingon mo man sila nga magdala sang mga karo halin diri sa Egypt para masakyan sang ila mga asawa kag mga kabataan *sa pagsaylo diri*. Kag dal-on gid nila diri ang ila amay.

²⁰ Indi sila magkanugon sa ila mga pagkabutang tungod kay ang maayo nga mga butang sa bilog nga Egypt mangin ila.”

²¹ Gintuman ini sang mga anak ni Jacob.* Kag suno sa sugo sang hari sang Egypt, ginhatagan ni

* **45:21** *Jacob: sa Hebreo, Israel*

Jose ang iya mga utod sang mga karo kag ginpalunon sang pagkaon sa ila nga pagbiyahe.

²² Ginhatagan man niya ang kada isa sa ila sang bayo, pero ang ginhatag niya kay Benjamin lima ka bayo kag 300 ka bilog nga pilak.

²³ Ginpadal-an man niya ang iya amay sang 10 ka donkey nga may karga nga pinakamaayo nga mga produkto sang Egypt, kag 10 ka babayi nga donkey nga may karga nga mga uyas, tinapay kag mga balalunon sang iya amay sa pagbiyahe.

²⁴ Sang ginpalakat na niya ang iya mga utod, ginsilingan niya sila nga indi sila mag-away sa dalan.

²⁵ Gani naghaling sila sa Egypt kag nagkadto sa ila amay sa Canaan.

²⁶ Ginsugiran nila ang ila amay nga buhi si Jose, kag siya pa gani ang manugdumala sang bilog nga Egypt. Naurungan si Jacob; indi siya makapati.

²⁷ Pero sang ginsugiran nila siya sang tanan nga ginsiling ni Jose sa ila, kag sang makita niya ang mga karo nga ginpadala ni Jose sa pagdala sa iya sa Egypt, nagbaskog siya.

²⁸ Nagsiling si Jacob, “Kombinsido na ako! Ang akon anak nga si Jose buhi pa gali. Kadtuan ko siya antes ako mapatay.”

46

Nagkadto si Jacob sa Egypt

¹ Naglakat si Jacob* kaupod ang iya panimalay kag dala ang tanan niya nga pagkabutang. Pag-

* **46:1** *Jacob*: sa Hebreo, *Israel*. Amo man sa bersikulo 2, 5, 30.

abot niya sa Beersheba, naghalad siya sa Dios sang iya amay nga si Isaac.

² Pagkagab-i, nagpakighambal ang Dios sa iya paagi sa isa ka palanan-awon. Gintawag sang Dios si Jacob, kag nagsabat si Jacob sa iya.

³ Dayon nagsiling siya, “Ako ang Dios, nga amo ang Dios sang imo amay. Indi ka magkahadlok sa pagkadto sa Egypt, kay himuon ko kamo didto nga isa ka bantog nga nasyon.

⁴ Ako mismo ang kaupod mo sa pagkadto sa Egypt kag sa pagbalik sa *Canaan*. Kag kon mapatay ka na, ara si Jose sa imo tupad.”

⁵ Ginpasakay si Jacob sang iya mga anak sa mga karo nga ginhatag sang hari sang Egypt para sakyan niya. Ginpasakay man nila ang ila mga asawa kag mga kabataan, kag naghalin sila didto sa Beersheba.

⁶⁻⁷ Gindala nila ang ila mga kasapatan kag mga pagkabutang nga natipon nila sa *Canaan*. Nagkadto si Jacob sa Egypt kaupod ang tanan niya nga mga kaliwat: ang iya mga anak kag mga apo.

⁸ Amo ini ang mga ngalan sang mga Israelinhon, ang mga kaliwat ni Jacob, nga nagkadto sa Egypt: si Reuben, nga kamagulangan nga anak ni Jacob,

⁹ kag ang iya mga anak nga sila ni Hanoc, Palu, Hezron kag Carmi;

¹⁰ si Simeon kag ang iya mga anak nga sila ni Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Zohar kag si Shaul nga anak ni Simeon sa babayi nga *Canaan-hon*;

¹¹ si Levi kag ang iya mga anak nga sila ni Gershon, Kohat kag Merari;

- 12 si Juda kag ang iya mga anak nga sila ni Er, Onan, Shela, Perez kag Zera (pero si Er kag si Onan napatay sa Canaan), kag ang mga anak ni Perez nga si Hezron kag si Hamul;
- 13 si Isacar kag ang iya mga anak nga sila ni Tola, Pua,[†] Jashub[‡] kag Shimron;
- 14 si Zebulun kag ang iya mga anak nga sila ni Sered, Elon kag Jaleel.
- 15 Sila ang 33 ka anak kag apo ni Jacob kay Lea nga natawo sa Padan Aram, wala labot sa iya anak nga babayi nga si Dina.

16 *Nag-upod man sa Egypt:*

- si Gad kag ang iya mga anak nga sila ni Zefon,[§] Hagi, Shuni, Ezbon, Eri, Arodi kag Areli;
- 17 si Asher kag ang iya mga anak nga sila ni Imna, Ishva, Ishvi, Beria kag ang utod nila nga babayi nga si Sera, kag ang mga anak ni Beria nga si Heber kag si Malkiel.
- 18 Sila ang 16 ka anak kag apo ni Jacob kay Zilpa, *ang suluguon* nga ginhatag ni Laban kay Lea.
- 19 Ang mga anak ni Jacob kay Raquel amo si Jose kag si Benjamin.
- 20 Ang mga anak ni Jose kay Asenat nga natawo sa Egypt amo si Manase kag si Efraim. (Si Asenat anak nga babayi ni Potifera nga pari sa *banwa* sang On.)
- 21 *Nag-upod man sa Egypt:*
- si Benjamin kag ang iya mga anak nga sila ni Bela, Beker, Ashbel, Gera, Naaman, Ehi, Rosh, Mupim, Hupim kag Ard.

[†] 46:13 Pua: ukon, Puva [‡] 46:13 Jashub: ukon, Job [§] 46:16 Zefon: ukon, Zifion

²² Sila ang 14 ka anak kag apo ni Jacob kay Raquel.

²³ *Nag-upod man sa Egypt:*

si Dan kag ang iya anak nga si Hushim;

²⁴ si Naftali kag ang iya mga anak nga sila ni Jazeel, Guni, Jezer kag Shilem.

²⁵ Sila ang 7 ka anak kag apo ni Jacob kay Bilha, *ang suluguon* nga ginhatag ni Laban kay Raquel.

²⁶ Ang kadamuon sang mga anak kag mga apo ni Jacob nga nagkadto sa Egypt 66 tanan, kag wala pa labot diri ang mga asawa sang iya mga anak.

²⁷ Pati sa duha ka anak ni Jose nga natawo sa Egypt, 70 tanan ang kabilugan sang panimalay ni Jacob sang nagkadto siya sa Egypt.

²⁸ *Sang wala pa sila makaabot sa Egypt*, ginsugo ni Jacob si Juda nga mag-una kadto kay Jose para itudlo sa ila ang *lugar sang* Goshen. Sang pag-abot na nila ni Jacob sa Goshen,

²⁹ nagsakay si Jose sa iya karwahe kag nagkadto didto sa pagsugata sa iya amay. Sang magkitaay sila, ginhakos ni Jose ang iya amay kag sige ang iya hibi.

³⁰ Nagsiling si Jacob kay Jose, “Karon handa na ako nga mapatay tungod nakita ko na ikaw nga buhi.”

³¹ Dayon nagsiling si Jose sa iya mga utod kag sa bilog nga panimalay sang iya amay, “Malakat ako kag sugiran ko ang hari sang Egypt nga nag-abot na ang akon mga utod kag ang bilog nga panimalay sang akon amay nga nagaestar sa Canaan.

³² Silingon ko siya nga manugbantay kamo sang sapat, kag gindala gani ninyo ang inyo mga sapat kag ang tanan ninyo nga pagkabutang.

³³ Gani kon ipatawag niya kamo kag pamangkuton kon ano ang inyo trabaho,

³⁴ silingon ninyo nga manugbantay kamo sang sapat halin sang gagmay pa kamo pareho sang inyo mga ginikanan, para paestaron niya kamo sa Goshen. Kay nalainan ang mga taga-Egypt sa mga manugbantay sang sapat.”

47

¹ Dayon naglakat si Jose kag nagkadto sa hari sang Egypt*. Nagsiling si Jose sa hari, “Nag-abot na ang akon amay kag mga utod halin sa Canaan, kag dala nila ang ila mga kasapatan kag ang tanan nila nga pagkabutang. Didto sila subong sa Goshen.”

² Ginpakilala niya dayon sa hari ang lima niya ka utod.

³ Ginpamangkot sila sang hari, “Ano ang inyo trabaho?” Nagsabat sila, “Mga manugbantay kami sang sapat, pareho sa amon mga ginikanan.

⁴ Nagkadto kami diri para diri lang anay mag-estar tungod kay puwerte gid ang gutom sa Canaan, kag wala na sing mahalab ang amon mga kasapatan. Nagapangabay kami sa imo nga kon mahimo tugutan mo kami nga mag-estar sa Goshen.”

⁵ Nagsiling ang hari kay Jose, “Karon nga nag-abot na ang imo amay kag mga utod,

* **47:1** *hari sang Egypt: sa Hebreo, Faraon. Amo man sa masunod nga mga bersikulo.*

⁶ bukas ang Egypt para sa imo pamilya. Paestara sila sa Goshen, nga isa ka maayo nga duta sa Egypt. Kon may nahibaluan ka sa ila nga masaligan, himua sila nga manugbantay sang akon mga kasapatan.”

⁷ Gindala ni Jose ang iya amay sa hari kag ginpakilala. Pagkatapos bendisyon[†] ni Jacob sa hari,

⁸ ginpamangkot siya sang hari, “Pila na ang imo edad?”

⁹ Nagsabat siya, “130 na ka tuig. Malip-ot kag mabudlay ang akon nga pagkabuhi diri sa duta. Indi ini makatupong sa kalawigon sang pagkabuhi sang akon mga katigulangan.”

¹⁰ Pagkatapos ginbendisyunan liwat ni Jacob ang hari,[‡] kag dayon naghalin siya sa presensya sang hari.

¹¹ Suno sa sugo sang hari, ginpaestar ni Jose ang iya amay kag mga utod sa Egypt; ginhatag niya sa ila ang lugar sang Rameses,[§] nga isa ka maayo nga duta sa Egypt.

¹² Ginsustentuhan ni Jose sang pagkaon ang iya amay, mga utod, kag ang bilog nga panimalay sang iya amay, suno sa kadamuon sang ila kabataan.

¹³ Karon, puwerte na gid ang gutom, gani wala na sang pagkaon bisan diin nga lugar. Nagluya na ang mga tawo sa Egypt kag sa Canaan tungod sa gutom.

¹⁴ Gintipon ni Jose ang tanan nga kuwarta nga ginbayad sang mga taga-Egypt kag taga-Canaan sa

[†] 47:7 bendisyon: ukon, pangamusta [‡] 47:10 ginbendisyan...hari: ukon, naglisensya si Jacob sa hari nga mapauli na siya.

[§] 47:11 Rameses: ukon, Goshen

pagkaon nga ila ginbakal, kag gindala niya ini sa palasyo sang hari.

¹⁵ Nag-abot ang tiyempo nga naubos na ang kuwarta sang taga-Egypt kag taga-Canaan. Nagkadto ang mga taga-Egypt kay Jose kag nagsiling, “Wala na kami sang kuwarta. Tagai na lang kami sang pagkaon kay daw mapatay na kami sa gutom.”

¹⁶ Nagsiling si Jose, “Kon wala na gid man kamo sang kuwarta, dal-a ninyo diri ang inyo mga sapat kag amo ang ibayad ninyo sa pagkaon.”

¹⁷ Gani gindala nila kay Jose ang ila mga kabayo, karnero, baka, kag donkey, kag ginbaylo sa pagkaon. Sa bilog nga tuig, ginsustentuhan sila ni Jose sang pagkaon sa baylo sang ila mga sapat.

¹⁸ Pagkaligad sang isa ka tuig, nagkadto naman ang mga tawo kay Jose kag nagsiling, “Indi lipod sa imo sir nga wala na kami sing kuwarta kag ang amon mga kasapatan ara na sa imo. Wala na gid sing may nabilin sa amon, luwas sa amon kaugalingon kag mga duta.

¹⁹ Gani buligi man kami nga indi kami mapatay kag indi mapabay-an ang amon mga duta. Sugot kami nga mangin ulipon sang hari kag mangin iya ang amon mga duta para lang may pagkaon kami. Tagai kami dayon sang mga binhi nga matanom para indi kami mapatay kag para indi mapabay-an ang *amon mga duta*.”

²⁰ Gani ginbaligya sang tanan nga taga-Egypt ang ila mga duta sa kay Jose tungod puwerte na gid ang gutom. Ginbakal ini tanan ni Jose para sa hari, gani ang ato nga mga duta nangin iya sang hari.

²¹ Ginhimo ni Jose nga ulipon sang hari ang mga tawo sa bilog nga duta sang Egypt.

²² Ang mga duta gid lang sang mga pari ang wala mabakal ni Jose. Indi nila kinahanglan nga ibali-gya ang ila mga duta tungod kay ginasustentuhan sila sang hari sang ila pagkaon.

²³ Nagsiling si Jose sa mga tawo, “Karon nga ginbakal ko na kamo kag ang inyo mga duta para sa hari, ari ang binhi para makatanom kamo.

²⁴ Kon mag-ani na gani kamo, ihatag ninyo sa hari ang ikalima nga parte sang inyo patubas. Kag ang nabilin inyo na, para may matanom kamo kag may pagkaon ang inyo bilog nga panimalay.”

²⁵ Nagsiling ang mga tawo, “Sir, maayo ka gid sa amon; ginluwas mo ang amon kabuhi. Sugot kami nga mangin ulipon sang hari.”

²⁶ Gani ginhimo ni Jose nga kasuguan sa duta sang Egypt nga ang ikalima nga parte sang patubas para sa hari. Ini nga kasuguan nagapadayon pa hasta subong. Ang mga duta gid lang sang mga pari ang wala ginapanag-iyahan sang hari.

²⁷ Didto nag-estar ang mga Israelinhon sa Goshen nga sakop sang Egypt. Nakaangkon sila didto sang duta kag nagdamo pa gid ang ila kabataan.

²⁸ Nag-estar si Jacob sa Egypt sang 17 ka tuig; nagkabuhi siya hasta sa edad nga 147 ka tuig.

²⁹ Sang nabatyagan niya nga dali na lang siya mapatay, gintawag niya si Jose kag nagsiling sa iya, “Kon mahimo ibutang ang imo kamot

sa tunga-tunga sang duha ko ka paa* kag mag-promisa ka nga ipakita mo ang imo padayon nga kaayo sa akon. Indi mo ako pag-ilubong diri sa Egypt.

³⁰ Kon mapatay na ako, kuhaon mo ako diri sa Egypt kag ilubong mo ako sa lulubngan sang akon mga katigulangan.” Nagsabat si Jose, “Tumanon ko ang imo ginsiling.”

³¹ Nagsiling dayon si Jacob, “Magsumpa ka sa akon *nga tumanon mo gid ini*.” Gani nagsumpa si Jose sa iya. Dayon nagluhod si Jacob† sa iya hiligdaan *sa pagsimba sa Dios*.

48

Si Manase Kag si Efraim

¹ Sang ulihi may nagsugid kay Jose nga naga-masakit ang iya amay. Gani gindala niya ang iya duha ka anak nga si Manase kag si Efraim *kag nagkadto sa iya*.

² Sang ginsugiran si Jacob nga nag-abot ang iya anak nga si Jose, gintinguhaan niya nga makapungko sa iya hiligdaan.

³ Nagsiling si Jacob kay Jose, “Sang didto pa ako sa Luz, sa duta sang Canaan, nagpakita sa akon ang Makagagahom nga Dios kag ginbendisyunan niya ako.

⁴ Siling niya, ‘Hatagan ko ikaw sang madamo nga kaliwat para mangin amay ka sang madamo nga katawhan. Kag ihatag ko ang ini nga duta sa imo mga kaliwat kag mangin ila ini hasta san-o.’”

* **47:29** *ibutang...paa:* Tan-awa ang footnote sa 24:2. † **47:31** *Jacob:* sa Hebreo, *Israel*

⁵ *Nagpadayon si Jacob sa pagsiling*, “Ang duha mo ka anak nga si Efraim kag si Manase, nga natawo diri sa Egypt antes ako mag-abot, kabigon ko nga akon mga anak pareho kay Reuben kag kay Simeon.

⁶ Pero ang masunod mo nga mga anak magapabilin nga imo, kag makabaton sila sang palanublion halin kay Efraim kag kay Manase.

⁷ “Nadumduman ko nga sang paghalin namon sa Padan kag nagapanglakaton kami sa duta sang Canaan, napatay ang imo iloy.* Natabo ini sang malapit na kami sa Efrata, gani ginlubong ko na lang siya sa higad sang dalan nga pakadto sa Efrata”† (nga amo man ang Betlehem.)

⁸ Sang makita ni Israel‡ ang mga anak ni Jose, nagpamangkot siya, “Sin-o sila?”

⁹ Nagsabat si Jose, “Sila ang akon mga anak nga ginhatag sa akon sang Dios diri sa *Egypt*.” Dayon nagsiling si Israel, “Dal-a sila diri sa akon para mabendisyunan ko sila.”

¹⁰ Daw indi na makakita si Israel tungod sa iya katigulangon, gani gindala ni Jose ang iya mga anak palapit kay Israel. Ginhakos sila ni Israel kag ginhalukan.

¹¹ Nagsiling si Israel kay Jose, “Wala na gid ako maglaom nga makita ko pa ikaw, pero karon gintugot sang Dios nga indi lang ikaw ang akon makita kundi pati man ang imo mga anak.”

¹² Ginkuha dayon ni Jose ang iya mga anak sa sabak ni Israel kag nagluhod siya bilang *pagtahod*

* **48:7** ang imo iloy: sa Hebreo, si Raquel † **48:7** Efrata: sa Hebreo, Efrat ‡ **48:8** Israel: Siya amo man si Jacob.

sa iya amay.

¹³ Dayon ginpapalapit niya *liwat* ang iya mga anak sa ila lolo *para bendisyunan sila*. Si Efraim sa may tuo ni Jose, bali sa wala ni Israel; kag si Manase sa may wala ni Jose, bali sa tuo ni Israel.

¹⁴ Pero gintungtong ni Israel ang iya tuo nga kamot sa ulo ni Efraim nga amo ang manghod, kag gintungtong niya ang iya wala nga kamot sa ulo ni Manase nga amo ang magulang.

¹⁵ Dayon ginbendisyunan niya sila nga nagasil-ing,

“Kabay pa nga bendisyunan ini nga mga bata
sang Dios nga gin-alagad sang akon katigulangan
nga si Abraham kag si Isaac,
nga amo man ang Dios nga nagabantay sa akon
halin sang akon pagkatawo hasta subong.

¹⁶ Kag kabay pa nga bendisyunan man sila sang anghel
nga nagluwas sa akon sa tanan nga katalagman.

Kabay pa nga madumduman ako
kag ang akon katigulangan nga si Abraham
kag si Isaac paagi sa ila.

Kag kabay pa nga magdamo gid sila sa kalibutan.”

¹⁷ Pagkakita ni Jose nga ginatungtong sang iya amay ang iya tuo nga kamot sa ulo ni Efraim, naglain iya buot. Gani gin-uyatan niya ang kamot sang iya amay para sayluhon kay Manase,

¹⁸ kag nagsiling, “Tay, indi ina amo. Ari ang magulang; itungtong ang imo tuo nga kamot sa iya ulo.”

¹⁹ Pero nagsabat ang iya amay, “Huo, nahibaluan ko man anak. Ang mga kaliwat ni Manase mangin bantog man nga katawhan. Pero mas mangin bantog ang mga kaliwat ni Efraim kag mangin madamo sila nga mga grupo sang mga katawhan.”

²⁰ Gani ginhimo niya si Efraim nga labaw sang sa kay Manase. Kag sang sadto nga adlaw, ginbendisyonan niya sila nga nagasiling, “Pagagamiton sang mga Israelinhon ang inyo mga ngalan sa pagbendisyon. Magasiling sila, ‘Kabay pa nga pakamaayuhon ka sang Dios pareho kay Efraim kag kay Manase.’”

²¹ Dayon nagsiling si Israel kay Jose, “Madali na lang ako mapatay, pero pagaupdan kamo sang Dios kag pabalikon sa duta sang inyo katigulangan.

²² Kag ikaw *Jose* ang magapanubli sang Shekem kag indi ang imo mga utod. Ina nga lugar naangkon ko sa pagpakig-away sa mga Amornon.”

49

Ginbendisyonan ni Jacob ang Iya mga Anak

¹ Dayon gintawag ni Jacob ang iya mga anak kag ginsilingan, “Magtipon kamo kay sugiran ko kamo kon ano ang matabo sa inyo sa palaabuton.

² Mga anak, magpalapit kamo kag magpamati sa akon nga inyo amay.

³ “Ikaw Reuben, nga akon kamagulangan nga anak, ikaw ang nahauna nga bunga sang akon pagkalalaki. Mas dungganon ka kag mas gamhanan *sang sa imo mga utod*.

⁴ Pero pareho ka sa nagabukal nga tubig. Kag tungod kay nagpakighilawas ka sa akon asawa nga suluguon, indi ka na labaw sang sa ila.

⁵ “Kamo Simeon kag Levi nga magkadampig, ginagamit ninyo ang inyo armas sa pagpamintas.

⁶ Indi ako mag-intra ukon magtambong sa inyo pagtilipon kay sa inyo kaakig nagpamatay kamo sang tawo kag nagpagusto kamo pamiang sang mga turo nga baka.

⁷ Pakamalauton kamo tungod sa inyo kaakig nga may kapintas. Laptahon ko ang inyo mga kaliwat sa Israel.

⁸ “Ikaw Juda, pagadayawon ka kag pagatahuron sang imo mga utod. Pierdihon mo ang imo mga kaaway.

⁹ Pareho ka sang bataon pa nga leon nga pagkatapos niya pangita sang tulukbon, nagabalik siya sa iya palanaguan kag didto nagaluko. Kag wala gid sing may nagapangahas nga mag-disturbo sa iya.

¹⁰ Padayon ka nga magadumala, Juda. Magahalina sa imo mga kaliwat ang mga manugdumala. Gani magahatag ang mga nasyon sang buhis sa imo kag magatuman sila sa imo.

¹¹ *Mangin bugana ang imo duta; gani bisan ihigot mo ang donkey malapit sa pinakamaayo nga tanom sang ubas, indi niya ini pagkaunon. Kag bisan ipanglaba mo pa ang ilimnon indi ini maubos.*

¹² Gani sa sobra nga inom sang ilimnon magapula ang imo mata kag sa sobra nga inom sang gatas magaputi ang imo ngipon.

¹³ “Ikaw Zebulun, magaestar ka malapit sa dagat. Ang imo lugar mangin dulungkaan sang mga sakayan. Ang imo duta magalambot hasta sa Sidon.

¹⁴ “Ikaw Isacar, pareho ka sa makusog nga donkey pero nagaluko lang sa elistaran sang mga karnero.*

¹⁵ Agwantahon mo nga magpaulipon bisan papas-anon ka sang mabug-at kag puwersahon nga magtrabaho, basta maayo kag bugana lang ang lugar nga imo estaran.

¹⁶ “Ikaw Dan, pagadumalahan mo sing maayo ang imo katawhan bilang isa sa mga tribo sang Israel.

¹⁷ Mangin pareho ka sa dalitan nga man-og sa higad sang dalan nga nagapanukob sang tiil sang nagaagi nga kabayo, gani nagakahulog ang nagasakay sini.”

¹⁸ *Dayon nagsiling si Jacob*, “O GINOO, nagahulat ako sa imo pagluwas.”

¹⁹ *Nagpadayon pa gid siya sa pagsiling:*

“Ikaw Gad, pagasalakayon ka sang grupo sang mga tulisan, pero balusan mo sila samtang nagapalagyo sila.

²⁰ “Ikaw Asher, mangin bugana ka sa pagkaon. Magapatubas ka sang mga pagkaon nga para sa mga hari.

²¹ “Ikaw Naftali, pareho ka sa ginbuy-an nga usa nga nagabata sang matahom nga mga bata.

* **49:14** makusog...karnero: ukon, asno nga kargado nga nagaluko

22 “Ikaw Jose, pareho ka sa maila nga donkey sa higad sang tuburan ukon sa higad sang banglid.†

23 Dumtan ka sang mga manugpana. Sa ila kaugot pan-on ka nila,

24 pero sige man ang pana mo sa ila. Kag ang imo butkon padayon nga mabaskog, tungod sa bulig sang akon Gamhanan nga Dios, ang manugbantay kag ang *palalipdan* nga bato sang Israel.

25 Siya ang Makagagahom nga Dios sang imo mga katigulangan nga nagabulig kag nagapaka-maayo sa imo. Bugayan niya ikaw sang ulan kag sang tubig sa tuburan. Bugayan niya ikaw sang madamo nga kabataan kag kasapatan.

26 Karon, madamo gid ang akon mga pagpaka-maayo; sobra pa sa kabuganaan sang madugay na nga mga bukid. Kabay pa nga mabaton mo ini nga mga pagpakamaayo, Jose—ikaw nga labaw sang sa imo mga utod.

27 “Ikaw Benjamin, pareho ka sa wolf nga kon adlaw nagapangaon sang iya mabiktima, kag kon gab-i ginabahin-bahin niya ang nabilin.”

28 Ini sila amo ang dose ka anak ni Jacob nga ginhalinan sang mga tribo sang Israel. Kag amo ato ang pamilin-bilin ni Jacob sa kada isa sa ila.

Ang Pagkapatay ni Jacob

29 Dayon ginbilinan ni Jacob ang iya mga anak. Siling niya, “Madali na lang ako isimpon sa akon mga paryente *nga nagkalamatay na*. *Kon matabo na ina*, ilubong ninyo ako sa lulubngan sang akon

† 49:22 *Ikaw Jose...banglid:* ukon, *Ikaw Jose, pareho ka sa tanom nga malapit sa tuburan, nga nagagapa sa may pader.*

mga katigulangan, didto sa kuweba nga ara sa uma ni Efron nga Hithanon.

³⁰ Ina nga uma didto sa Macpela, sa east sang Mamre, nga sakop sang Canaan. Ginbakal *sang akon lolo nga si Abraham* ato nga uma kay Efron para himuon nga lulubngan.

³¹ Didto siya ginlubong pati ang akon lola nga si Sara kag *ang akon amay kag iloy nga si Isaac* kag si Rebeka, kag didto ko man ginlubong si Lea.

³² Ini nga uma kag kuweba ginbakal sa mga Hithanon.”

³³ Pagkatapos hambal ni Jacob sa iya mga kabataan, naghigda siya kag nabugtuan sang ginhawa. Kag ginsimpon siya sa iya mga paryente *nga nagkalamatay na*.

50

¹ Ginhakos dayon ni Jose ang iya amay kag ginhalukan nga nagahibi.

² Dayon ginsugo niya ang iya mga manugbalsamar nga balsamaron ang iya amay. Gani ginbalsamar nila siya.

³ Ang kalawigon sang pagbalsamar sa iya 40 ka adlaw, suno sa kinaandan sang mga taga-Egypt. Nagpangasubo ang mga Egyptohanon para kay Jacob sa sulod sang 70 ka adlaw.

⁴ Sang matapos ang ila pagpangasubo, nagsiling si Jose sa mga opisyal sang hari sang Egypt, “Kon mahimo hambala ninyo ang hari

⁵ nga tugutan niya ako nga ilubong ko ang akon amay sa Canaan. Kay antes siya mapatay, ginpa-sumpa niya ako nga ilubong ko siya sa lulubngan

nga iya ginpahimo sa Canaan. Pagkatapos lubong mabalik man dayon ako.”

⁶ *Pagkahibalo sang hari*, nagsiling siya kay Jose, “Tumana ang imo ginsumpa sa imo amay. Lakat ka kag ilubong siya.”

⁷ Gani naglakat si Jose kaupod ang madamo nga opisyal sang hari: ang mga manugdumala sang palasyo kag ang mga manugdumala sang Egypt.

⁸ Kaupod man ang panimalay ni Jose kag ang panimalay sang iya mga utod, ang *bilog nga* panimalay ni Jacob. Ang nabilin sa Goshen amo lang ang ila magagmay nga mga kabataan kag ang ila mga kasapatan.

⁹ Kaupod man nila ang mga karwahe kag mga manugkabayo. Madamo gid sila.

¹⁰ Pag-abot nila sa linasan sa Atad, malapit sa *Suba sang* Jordan, nagpangasubo sila didto *para kay Jacob* kag puwerte gid ang ila paghibi. Nagpangasubo si Jose sing pito ka adlaw para sa iya amay.

¹¹ Pagkakita sang mga Canaanhon sang ila pagpangasubo sa may linasan sa Atad, nagsiling sila, “Puwerte gid ang pagpangasubo sang mga Egyptohanon.” Gani ato nga lugar nga malapit sa *Suba sang* Jordan gintawag nga Abel Mizraim.*

¹² Gintuman sang mga anak ni Jacob ang iya ginbiling sa ila.

¹³ Kay gindala nila ang iya bangkay sa Canaan kag ginlubong sa kuweba nga ara sa uma sa

* **50:11** *Abel Mizraim*: buot silingon, *pagpangasubo sang mga Egyptohanon*

Macpela, sa east sang Mamre. Ginbakal ni Abraham ang ini nga uma kay Efron nga Hithanon para himuon nga lulubngan.

¹⁴ Pagkatapos sang lubong, nagbalik si Jose sa Egypt upod ang iya mga utod kag ang tanan nga nag-upod sa paglubong.

Nagpasalig si Jose sa Iya mga Utod

¹⁵ Karon nga patay na ang ila amay, nagsiling ang mga utod ni Jose, “Basi nagadumot pa si Jose sa aton kag balusan niya kita sa ginhimo ta sa iya.”

¹⁶ Gani nagpadala sila sang mensahi kay Jose nga nagsiling, “Nagbilin ang aton amay antes siya mapatay

¹⁷ nga hambalon ka nga patawaron mo kami sa malain nga ginhimo namon sa imo. Gani karon, kabay pa nga patawaron mo kami nga suluguon man sang Dios sang aton amay.” Sang makaabot ang ila mensahi kay Jose, naghibi siya.

¹⁸ Sang ulihi nagkadto mismo ang iya mga utod sa iya. *Pag-abot nila*, nagluhod sila sa iya atubangan *bilang pagtahod*. Dayon nagsiling sila, “Handa kami nga mangin ulipon mo.”

¹⁹ Pero nagsabat si Jose sa ila, “Indi kamo magkahadlok. Dios bala ako?”

²⁰ Matuod nga nagplano kamo sang malain sa akon, pero ginplano na sang Dios nga magaresulta ato sang kaayuhan nga amo ang pagluwas subong sang madamo nga tawo *sa gutom*.

²¹ Gani indi kamo magkahadlok. Sustentuhan ko kamo sang pagkaon pati ang inyo mga kabataan.” Ginpasalig sila ni Jose kag napahamtang ang ila balatyagon.

Ang Pagkapatay ni Jose

²² Nagtiner si Jose sa Egypt upod ang bilog nga panimalay sang iya amay. Nagkabuhi siya sing 110 ka tuig,

²³ kag iya pa nakita ang iya mga apo sa tuhod sa iya anak nga si Efraim kag sa iya apo nga si Makir nga anak ni Manase. Ginkabig niya bilang kaugalingon nga anak ang mga anak ni Makir.

²⁴ Karon, nagsiling si Jose sa iya mga paryente, “Madali na lang ako mapatay, pero indi gid kamo pagpabay-an sang Dios. Kuhaon niya kamo sa sini nga lugar kag dal-on sa lugar nga iya ginpromisa kay Abraham, Isaac kag Jacob.”

²⁵ Dayon ginpasumpa ni Jose ang mga Israelinhon. Siling niya, “Ipromisa ninyo nga kon pahalinon na kamo diri sang Dios, dal-on man ninyo ang akon tul-an sa inyo paghalin sa sini nga lugar.”

²⁶ Napatay si Jose sa edad nga 110 ka tuig. Gimbalsamar siya kag ginbutang sa lungon didto sa Egypt.

**Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios
Hiligaynon: Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios
(Bible) for the Philippines**

copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 Biblica, Inc.

Language: Ilonggo

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Creative Commons License

Magamit sang tanan ini nga obra/translation paagi sa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Agod makita ang kopya sang ini nga license, bisitahi ang <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> ukon magpadala sang sulat sa Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Ang Biblica® amo ang trademark nga rehistrado para sa Biblica, Inc., ang paggamit sang sini (Biblica®) nga trademark ginakinahanglan sang permiso halin sa Biblica, Inc. Suno sa polisiya nga ginbutyag didto sa CC BY-SA license, mahimo nga kopyahon kag idistribute ining orihinal nga obra/translation basta nga ipabilin ang trademark nga Biblica® suno sa orihinal sini nga pagkasulat. Kon yara ikaw nga ginbag-o ukon ginhimo nga modipikasyon sa sini nga kopya, kinahanglan ipahibalo kon ano ini kag butangan sang sini nga impormasyon: “Ang orihinal nga obra/translation iya sang Biblica Inc. magamit ini nga wala sing bayad, bisitahi lang ang www.biblica.com kag ang open.bible.”

Ang impormasyon bahin sa copyright kinahanglan makita sa Title ukon copyright page sang obra/translation. Amo ini ang dapat masulat:

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

Kon may yara ikaw nga ginbag-o sa kopya, kinahanglan nga mahibal-an ini paagi sa paggamit sang pareho gihapon nga license (CC BY-SA).

Kon kinahanglan nga ipahibalo mo sa Biblica Inc., ang imo ginhimo nga pagbag-o ukon modipikasyon sa sini nga kopya, palihog bisitahi kami sa <https://open.bible/#feedback>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: “The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible.”

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Libre Ang Pulong Sang Dios™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 sang Biblica, Inc.

Biblica® Open Hiligaynon Contemporary Bible™

Copyright © 1996, 2006, 2011, 2022 by Biblica, Inc.

Ang “Biblica”, kag ang Biblica logo mga trademark nga ginrehistro sang Biblica, Inc sa United States Patent and Trademark Office. Gin-gamit nga may permiso.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/#feedback>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

- If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files dated 3 May 2025

84488a6a-84c1-596e-af6b-5a0f432656b4